

ŽELEZAR

TEDNIK - GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 14. AVGUSTA 1980

ŠTEVILKA: 32 • LETO: XXIX

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl - Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

ŠE NIKDAR NI BILO TAKO KRITIČNO S POLIZDELKI IN SUROVINAMI KOT JE SEDAJ

V torek, 12. avgusta so člani poslovnega odbora Železarne seznanili novinarje, ki delujejo na našem območju, o dosti kritični situaciji v naši železarni, povezani z izrednim pomanjkanjem surovin (koks, ruda, belo surovo železo, nekateri ognjeodporni materiali) in polproizvodov. Zaradi pomanjkanja koks je skoraj neizbežna ustavi- tev enega plavža, če pa se bo tako situacija nadaljevala, pa je v nevar- nosti še obratovanje drugega plavža, s čimer bi bil porušen v celoti kvalitetni asortiment, ker ne bi imeli tekočega belega surovega železa.

To pomeni ob dejstvu, da smo od- visni predvsem od lastnega surovega jekla za nadaljno predelavo in ob ugotovitvi, da smo v sedmih mesecih uspeli dobiti le tretjino za letos predvidenih polproizvodov iz tujih virov, dovolj zaskrbljujoče stanje v Železarni.

Na dan razgovora smo imeli v Že- lezarni na zalogi le 2.673 ton meta- lurskega koks, kar zadošča za obra- tovanje sedem dni. V mesecu avgu- stu imamo obljubljeni iz koksarne Baker 3.600 in koksarne Lukavec 3.000 ton koks, kar bi zadoščalo za obratovanje obeh plavžev 15 dni. Za naslednje obdobje predvidevajo, da bomo dobili še iz koksarne Baker 10.000 ton, koksarne Lukavec 9.000

ton in iz uvoza iz Poljske 10.000 ton koks. Ker znaša mesečna poraba za

obratovanje obeh plavžev 12.000 ton, je jasno, da vsa predvidena dobava ne zadošča za normalno obratovanje niti za tri mesece ob dejstvu, da mo- ramo vrniti tudi 16.000 ton materi- alnih rezerv, ki smo jih doslej pora- bili z dovoljenjem direktije materi- alnih rezerv iz Beograda. Z vrnitvijo rezerv nam tako ostane le še 14.000

(Nadaljevanje na 3. strani)

PRED 30 LETI SO ŽELEZARJI PREVZELI KLJUČE ŽELEZARNE

V sredo, 20. avgusta, bo poteklo natanko 30 let, odkar so delavci naše železarne prevzeli od takratnega ministra Franca Leskoška- Luka ključke tovarne in »pod Titovim vodstvom 20. avgusta 1950 ures- ničili geslo TOVARNE DELAVCEM«. Ob tej priliki je Slovenski poročevalec pod naslovom SAMO PRI NAS JE DELAVEC GOSPO- DAR objavil naslednji sestavek, ki ga zaradi zgodovinskega pomena v celoti ponatiskujemo:

Jesenice, 20. avgusta. - Jeseni- čane je davi prebudila godba v zgodnjih jutranjih urah. Tovarniška

poslopja in stanovanjske hiše na Jesenicah so že ponoči dobile sveča- no podobo: povsod so vihrale za- stave. Ves teden so se že jeseniški delavci pripravljali na velik dogo- dek, ko bodo prevzeli plavže, marti- novke, valjavske in druge stroje kot gospodarji v svoje roke. Visoko na plavžarski dimnik so zapisali besede, ki jih lahko zapišejo le delavci pri nas. »Samo v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji je delavec gospodar tovarne«. Podobna gesla so bila napisana na plotovih, zidovih, slavalokih vzdolž Jesenic, tja do javorniških obratov.

Predno se je začela slovesnost, je delavski svet imel svojo drugo redno sejo in potrdil, da prevzema v imenu kolektiva tovarno v svojo upravo. Tja pod Mežakljo in Jelen kamen ter Savske jame in Plavški rovt, kjer so bili nekdanj partizani, so se danes jutraj slišali zvoki delavskih godb.

(Nadaljevanje na 2. strani)

TEŽAVE S POLPROIZVODI SO BILE V JULIJU ŠE VEČJE

V juliju se je dobava vložka iz tujih virov izredno poslabšala. Medtem ko smo dobili v prvem polletju povprečno mesečno 8.287 ton tujega vložka, je bila ta količina v juliju samo 3.143 ton. Zaradi tega je bila v mesecu juliju dosežena najnižja skupna in gotova proizvodnja, in sicer prva 90,5 % v odnosu na gospodarski načrt, oziroma 92,6 % na znižani operativni program in druga 78,1 %, oziroma 91,5 %. Pri skupni proizvodnji je nekoliko boljši rezultat predvsem posledica doseganja načrtovane proizvodnje v temeljnih organizacijah Plavž in Jeklarna.

TOZD PLAVŽ

Oba plavža sta v preteklem mese- cu obratovala dobro in zato so na- črtovano skupno proizvodnjo pre- segli za 7,4 %. Poraba vsipnega koks je bila 673 kg/tono grodja ali 13 kg/t nad z gospodarskim načrtom predvideno količino.

TOZD JEKLARNA

Celotna Jeklarna je načrtovano skupno proizvodnjo dosegla s 104,4

procenke, vendar martinarna z 98,8 % in elektrojeklarna s 115,9 %. V martinarni so bile velike težave zaradi velike odsotnosti delavcev, kar je povzročalo občasno prekinitve obratovanja s petimi SM pečmi. V elektrojeklarni je bil zaradi predvi- dene montaže odpravevalne napra- ve, ki pa ni bila izvedena, družbeni načrt postavljen nižje. Višje postav-

(Nadaljevanje na 6. strani)

V JULIJU PRODAJA 15 % POD PLANOM

V mesecu juliju smo s prodajo 29.801 ton naših izdelkov ustvarili 555,3 milij. din osnovne realizacije, ki se je povečala še za 6,8 milij. din z realizacijo storitvenih TOZD, realizacija TOZD Družbena prehrana in ostala realizacija je znašala 7,8 milij. din, tako da znaša celotna realizacija 569,8 milij. din, kar je le 85 % realizacije predvidene z druž- benim planom. V primerjavi s istim mesecem lani pa je večja za 14 %. Poprečna prodajna cena je bila s 19.121 din/t za 1.458 din/t oziroma 8 % višja od planirane prodajne cene.

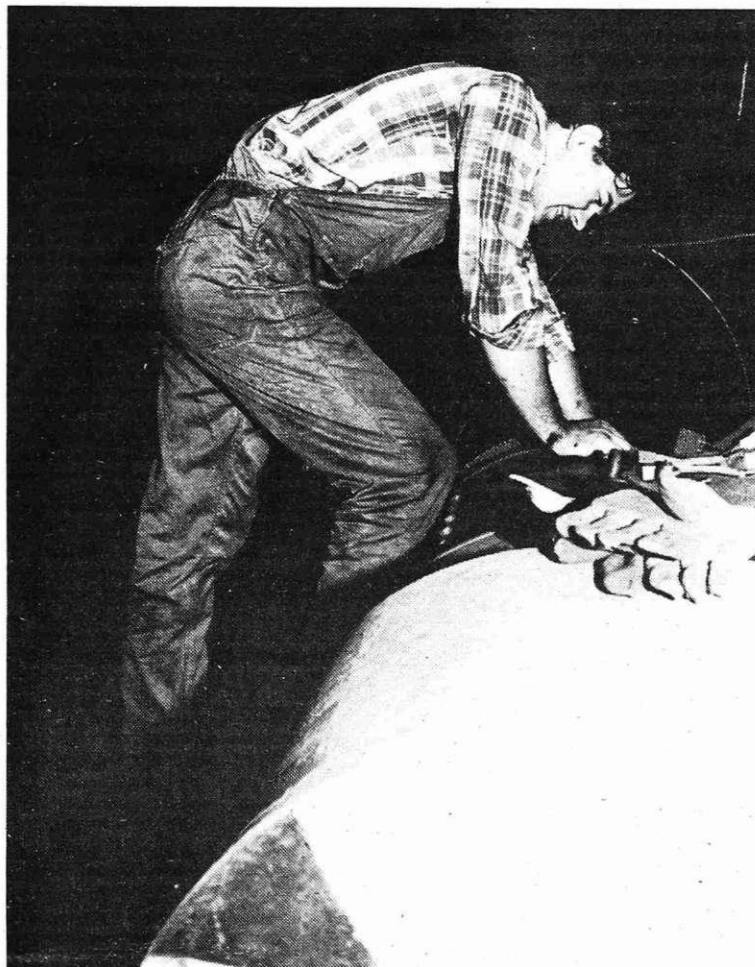
Planirane količine prodaje so bile v juliju dosežene ali presežene v TOZD Vratni podboji za 31,6 %, Jeklovlek za 3,4 %, Elektrode za 13,9 % in Želbarna za 19,3 %. Ostale TOZD planirane količine niso do- segle, največji zaostanek pa je na- stal v TOZD Valjarna žice in profi- lov, ki je kar za 42,4 % pod planom. Precejšen zaostanek za planirano

količino je tudi v TOZD Profilarna za 36 %, Hladna valjarna Bela za 34,9 % in Žičarna za 30,7 %. Doseže- na prodajna cena je bila v juliju skoraj v vseh TOZD višja od plani- rane, zaostanek pri prodajni ceni je nastal le v TOZD Valjarna bluming- štekel za 3,2 % in TOZD Elektrode

(Nadaljevanje na 7. strani)

To, da delavci obvladujejo celotni dohodek, pomeni, da mora biti tudi izločanje dela dohodka za kritje skupnih in splošnih družbenih potreb pod njihovo kontrolo. Z ustavo so družbenopoli- tičnim skupnostim res dana pooblastila, da lahko določajo obvezno izločanje sredstev za skupne in splošne družbene potrebe, toda pod pogojem, da ni vprašljiva vloga združenega dela kot temeljnega nosilca razširjene reprodukcije. Vendar se ta pogoj ne spoštuje do- volj in gospodarstvo je obremenjeno z raznimi obveznostmi čez meje, določene z ustavo. V prihodnje moramo strogo upoštevati to, da osebna, skupna in splošna poraba ostanejo v mejah na- ših možnosti, da ne gredo na račun reproduktivne sposobno- sti gospodarstva. To nalogo bomo reševali toliko lažje, kolikor bolj bo rast dohodka temeljila na povečanju produktivnosti dela.

Predsednik Tito na XI. kongresu ZKJ

Sodelavec elektrika pri remontu v valjarni žice (Foto S. Kokalj)

DELAMO NE SAMO ZA DANES, TEMVEČ TUDI ZA JUTRI IN POJUTRIŠNJEM

V vsakodnevnem življenju se nemalokrat srečamo s primeri po- sameznih delavcev, ki so po tem, ko so dosegli nekaj svoj opti- malni osebni standard, zelo spremenili svoj odnos do dela, odgovor- nosti in družbenopolitične aktivnosti. Pri tem taki delavci ne- dvomno pozabljajo na svojo lastno socialno varnost, za katero je največje jamstvo racionalna uporaba delovnih sredstev in predmetov dela v procesu dela, proizvodnje in poslovanja ali na kratko v nenehni bitki za večjo produktivnost dela in smotna naložba sredstev za razvoj materialne podlage dela. Ti elementi so tudi edino jamstvo in osnova za rast sredstev za osebno, skupno in splošno porabo oziroma sredstev za celotno reprodukcijo družbe. To je tudi edino jamstvo, da bodo bodoči rodovi, naši otroci, vnuki in drugi še bolje in lepše živeli. To je tudi največje jamstvo za obranitev naše svobode in neodvisnosti in vseh pridobitev na- rodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije.

Te misli pa veljajo tudi tistim, ki še vedno sprejemajo ukrepe za uresničevanje politike gospodarske stabilizacije zelo neresno in neodgovorno. Še vedno so namreč primeri, da ostajajo sprejeti ukrepi le na papirju zaradi navedenih vzrokov, pa tudi zato, ker so marsikje menili, da je s sprejetjem ukrepov že vse narejeno. Zveza sindikatov Slovenije je že meseca januarja v svojih usmeritvah aktivnosti pri uresničevanju družbenoekonomske politike gospo- darske stabilizacije v letu 1980 poudarila, da bo to politiko mogoče uresničevati le ob zavesti pripravljenosti in zavzetosti vseh delov- nih ljudi in občanov.

Te zavestne pripravljenosti in zavzetosti pa prav gotovo ni moč doseči samo s sprejemanjem stabilizacijskih ukrepov in z občasnim preverjanjem uresničevanja le-teh, temveč z nenehno bitko vseh socialističnih in demokratičnih ustvarjalnih sil v konkretnih sredinah. To je z aktivnim delovanjem vseh družbeno- političnih organizacij, samoupravnih organov, strokovnih služb in drugih, skratka vseh tistih subjektivnih sil, ki imajo svoj interes in vpliv v družbenih odnosih in ki na različne načine vplivajo na družbeno zavest in na reševanje družbenih problemov, kakor je zapisal v svoji študiji Smeri razvoja političnega sistema socialistič- nega samoupravljanja Edvard Kardelj.

Bitka za uresničevanje družbenoekonomske politike gospodar- ske stabilizacije torej pomeni izredno odgovorno in stalno politično aktivnost, prepricavanje, dokazovanje, argumentiranje in podobno. V že omenjenih usmeritvah aktivnosti sindikatov je med drugim po- udarjeno:

»Najpomembnejša naloga organizacij in organov zveze sindi- katov zato je, s politično aktivnostjo med delavci zagotoviti, da bodo kljub naporom in odpovedovanjem zavestno sprejeli stabi- lizacijsko usmeritev ter da se bodo odločno in brez omahovanja za- vzemali za njeno uresničevanje. Organizacije in organi zveze sindi- katov morajo pri tem zagotavljati polno akcijsko mobilnost, tako da bodo stalno prisotni med delavci, da bodo spoznali njihove poglede, razmišljanja in probleme, da bodo s svojo aktivnostjo pomagali pri ustvarjanju vzdušja za polno aktivnost vseh delavcev ter sproti pomagali pri razreševanju odprtih problemov, hkrati pa zagotavljali, da sprejete dogovore, usmeritve in plane dosledno spoštujejo...«

Iskreno in kritično moramo priznati, da v marsikateri temeljni organizaciji in delovni skupnosti naše železarne tega ni, ker se še vedno preveč forumsko in prakticistično deluje. V tistih sredinah, kjer aktivno delujejo vse subjektivne sile, se tudi kažejo ugodni rezultati. Toda kot že rečeno, politiko gospodarske stabilizacije je mogoče uresničevati le ob zavestni pripravljenosti in zavzetosti vseh delovnih ljudi in občanov.

VIŠJI OSEBNI DOHODKI OB IZBOLJŠANI STRUKTURI PROIZVODNJE

Po petih mesecih upadanja neto osebnega dohodka na zaposlene- ga je v mesecu juliju prvič dosežena pozitivna smer v gibanju meseč- nih zaslužkov železarjev. Proizvodnja in prodaja količinsko stagni- rata, oziroma celo upadata, istočasno pa smo dosegli nekaj pomemb- nih pozitivnih premikov h kvalitetnejšemu izboru proizvodnje, zato bi nadaljnje upadanje OD bilo neupravičeno in nespodbudno. Le v dveh TOZD bo izplačilo poprečnega OD nižje kot prejšnji mesec; v eni zara- di bistveno manjše proizvodnje (Vratni podboji), v drugi pa zaradi večjih stabilizacijskih prizadevanj v smislu zmanjševanja obsega dela prek polnega delovnega časa (Livarna).

Kako smo dosegli višje povprečje OD kot v prejšnjih mesecih? Začni- mo pri stimulativnih vplivih.

Ce je normalno, dogovorjeno do- seganje učinka 1,35, ugotavljamo za julij 4,3 % preseganja in tudi za 2,1 % boljši rezultat kot za junij. Zaradi premika h kvalitetnejši strukturi proizvodnje, deloma pa tudi zaradi objektivno pogojenega zaostajanja proizvedenih količin, je bil osnovni

izračun učinka v nekaterih primerih nekoliko popravljen. Visoko dose- ganje učinka je vsekakor pogojeno v (Nadaljevanje na 3. strani)

VPRAŠALNIK O STANOVANJSKIH POGOJIH...

Ena od možnosti, kakor smo že pisali v našem glasilu, je tudi ugodno in hitro reševanje stanovanj- skih vprašanj z gradnjo v okviru stanovanjske za- druge. Le-to lahko ustano- vijo delovni ljudje in obča- ni, da bi v njej uresničevali različne interese: var- čevanje in združevanje sredstev za gradnjo, pridobi- vanje potrebne dokumen- tacije, pridobivanje kredi- tov, stavbnih zemljišč in podobno.

Delavci TOZD in delov- nih skupnosti bodo ob iz- plačilu osebnega dohodka za mesec julij prejeli tudi vprašalnik o stanovanjskih pogojih in možnostih reše- vanja stanovanjskih vpra- šanj v okviru zadružne gradnje. Vprašalnik je ti- skan v slovenskem in srbo- hrvaškem jeziku.

Kadrovski sektor, ki je vprašalnik izdal, prosi vse delavce, da izpolnjen vpra- šalnik oddajo svojim per- sonalkam.

O DELU VZDRŽEVALCEV V TOZD ŽIČARNA

V številki Železarnja 29-30 z dne 31. julija sem v rubriki pregled sestankov SDS prebral tudi zapise s sestankov SDS v TOZD Žičarna. Med ostalim je bilo postavljenih precej kritičnih vprašanj v zvezi z delom vzdrževalcev v tej TOZD. Ker dvomim, da bi kdorkoli s strani vodstva vzdrževanja v HVŽ odgovoril na ta vprašanja, sem se namenil, da bom kot eden najstarejših vzdrževalcev to skušal pojasniti v današnjem sestavku. Težko je ostati popolnoma realen, dosleden in seveda samokritičen, toda upam, da bo šlo. Postavljena vprašanja so namreč prava nasprotja našega dela in naporov za uspešno delo prav v tej TOZD. Vprašanja so naslednja:

1. Kako se bremeni TOZD, če vzdrževalec ni na dnini opravil nobenega dela za TOZD Žičarna?
2. Zakaj se remontni zavlečejo več dni čez predvideni termin?
3. Ali se vpisujejo okvare, povročne in malomarnosti?
4. Zakaj je treba tako dolgo čakati od takrat, ko je javljena okvara, do takrat, ko pride vzdrževalec do stroja?
5. Zakaj primanjkuje rezervnih delov?

Tega, da za TOZD Žičarna na dnini ne bi opravili nobenega popravila, nisem doživel niti enkrat v vsej dvajsetletni delovni dobi na vzdrževanju. Znano je, da imamo tako elektro kot strojni vzdrževalci največ popravil prav v TOZD Žičarna. To je razvidno tudi iz naših reportirnih knjig, v katere vpisujemo vsa dela. Vsem žičarjem, ki se ne vedo, naj pojasnim, da spadajo pod TOZD Žičarna še naslednji oddelki: žičarna 2, patentirnica, VAC linija, pletilnica žičnih vrvi in pocinkovalnica. Ali nas žičarji vidijo takrat, ko opravljamo delo v teh oddelkih? Drugo, kar moram povedati, je to, da vzdrževalci bremenimo TOZD Žičarna le 50 %, medtem ko gre drugih 50 % v breme TOZD Hladna valjarna Jesenice z oddelki.

Znano je, da vzdrževalci opravljamo vsa dela za celotno nekdanjo HVŽ. Vsa vzdrževalna dela smo pred časom opravljali tudi za podjetje Kovinoservis, dokler je bil to TOZD naše železarne. Remonte po potrebi opravljamo tudi takrat, ko so žičarji prosti. Kdo nas vidi takrat vse prenožene, umazane in utrujene? Žal moram omeniti, da so prav stroji in žerjavi v TOZD Žičarna najbolj zanemarjeni. Predno pričnemo s popravilom, moramo okrog stroja najprej počistiti. To delo v večini primerov opravljajo strojni vzdrževalci.

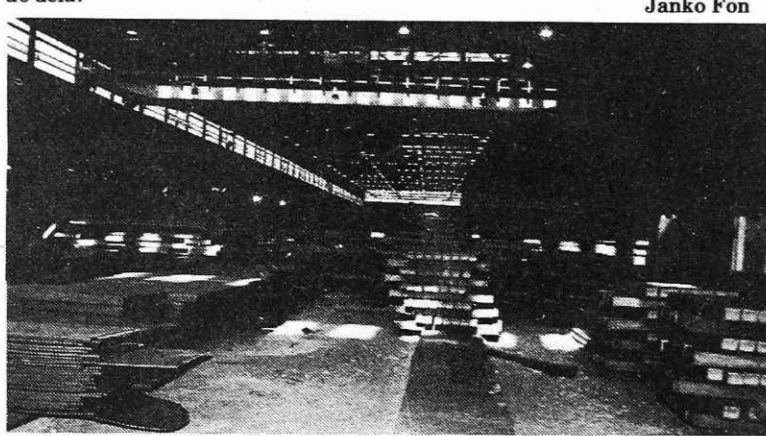
Druga težava so torej remontni, ki se skoraj vedno zavlečejo za nekaj dni čez predvideni rok. Priznam, da je to res, toda zakaj? Šele ko vzdrževalci stroj razstavijo, so vidne tudi okvare in izraba posameznih delov stroja v notranjosti, kar pa v remontu seveda ni bilo predvideno. Zato včasih tudi ni ustreznega rezervnega dela in ga je največkrat potrebno šele izdelati. Ali bi bilo bolj prav, če bi zamenjali le tisto, kar je bilo predvideno, ostalo pa pustiti tako, kot je? In to samo zato, da bi bil remont opravljen v predvidenem roku. Kakšen bi bil efekt takšnega remonta? Rezervni deli, tudi če so, največkrat niso originalni in je potrebna dodatna predelava. Tu mislim predvsem elektro opremo kot, na primer, motorje, daljinska stikala, razna tipkala in ostalo.

Tretje vprašanje so okvare, povročne in malomarnosti. Spet moram zapisati, pa čeprav nerad, da so tudi na tem področju v ospredju prav v TOZD Žičarna. Tudi to lahko po potrebi argumentiram z našimi reportirnimi knjigami. Sam sem v reportu ob koncu dneva vedno ob popravilu napisal tudi opombo, če je do okvare prišlo zaradi malomarnosti. Delovodja vzdrževanja je to pri pregledu knjige tudi podčrtal z rdečim svinčnikom. To je bilo do danes vse, kar smo v takem primeru storili. Le enkrat mi je v sej dolgoletni praksi uspelo, da sva z enim od delovodj v TOZD Žičarna napisala in podpisala prijavo o namerno povzrojeni škodi. Bilo je pred leti. Kljub temu, da je prišlo zaradi okvare do zastoj v proizvodnji, je delavec ostal nekažnovan. Edino, kar sem imel od prijave, je bilo to, da me je delavec vedno, kadar sem šel mimo spraševal: »Hej, ti, kdaj me boš spet prijavil?«

Pa pojdemo naprej na naslednje vprašanje. To, da je včasih treba čakati na popravilo dalj časa, popolnoma drži. Mislim, da v bodoče ne bo nič bolje, lahko bo le še slabše. Zakaj? Vzrokovi je več, toda naj jih omenim le nekaj. Lahko se zgodi, da delovodja v trenutku, ko sprejme obvestilo o okvari, nima prostega vzdrževalca. Razporejeni so na druga dela, ali pa popravljajo okvare na drugem stroju. Zato je potrebno čakati nekaj časa, da se vsaj en vzdrževalec vrne v delavnico. To velja največ le za strojne vzdrževalce. Pri elektro vzdrževalcih je stvar nekoliko drugačna. Res je v delavnici vedno kdo, ki dvigne telefonsko slušalko in sprejme obvestilo o okvari. To so mladi, komaj sprejeti delavci, ki opravljajo razna popravila v delavnici, ali kakor jim radi rečemo v šali, »dežurni tele-

fonisti«. Ko se kdo od vzdrževalcev vrne v delavnico, mu povedo največkrat le obrat, kjer je nastala okvara, ostalega pa ne vedo. Naj omenim še to, da je dežurna skupina sestavljena iz treh elektro vzdrževalcev, na nočni izmeni pa sta le dva.

Žičarje želim spomniti tudi na to, da je v pitje pol leta odšlo od nas deset elektro vzdrževalcev, strokovno usposobljenih, saj sta bila dva med njima celo s srednjo tehnično šolo. Nekateri so bili tudi visoko kvalificirani. To je bil za nas hud udarec, od katerega si še nekaj časa ne bomo opomogli. Tisti, ki smo jih sprejeli v zamenjavo na prosta delovna opravila, pa vsi skupaj nimajo deset let delovne dobe. Kje smo torej? Dolžan sem še pojasniti, zakaj so odšli. Nevarno in umazano delo, dežurstvo ob nedeljah in praznikih in seveda slabi osebni dohodki. Tako slabo stimulirani delavci, kot smo vzdrževalci v HVŽ, zlepa ne najdemo v naši železarni? Kako naj si drugače razložim primer, da imamo pri nas vzdrževalca z dokončano tehnično srednjo šolo – elektro smeri s sedmo plačilno kategorijo in pa to, da je začetni start po končani poklicni šoli šesta kategorija. Delavec, ki je začel z delom v TOZD Žičarna 11. julija letos (brez osemletke), pa ima že sedaj, ko se šele uči, sedmo kategorijo in poprečni gibanji del osebnega dohodka v tej TOZD. Delno krivdo za to nosijo tudi naši vodilni delavci, ki nam, če le morejo, odbijejo kakšno uro, naduro ali dodatek. Nimamo ur za manjkajoče delavce, kot je to v proizvodnji, nihče nam ne piše nadomeščanja delavca z višjo kategorijo in podobno. Odkod nam torej volja do dela?

V adjustaži bluming (Foto S. Kokač)

PRED 30 LETI SO ŽELEZARJI PREVZELI KLJUČE ŽELEZARNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ob 9.30 so na tribuno pred upravnim poslopjem prišli član politbiroja CK KPJ, minister vlade FLRJ in predsednik sveta za strojogradnjo Franc Leskošek, dalje predsednik vlade LRS tovariš Miha Marinko, predsednik CO ZSJ Djuro Salaj in predsednik GO ZSS Rudolf Janko. Sekretar mestnega komiteja Ivan Teržan je goste pozdravil in v nekaj besedah povedal o pomenu današnjega dne. Kovinarji valjarn, plavžarji, martinariji ter drugi jeseniški prebivalci so pozdravili tovariša ministra Leskoška, ko je stopil pred mikrofoni. Tovariš minister je pozdravil jeseniške kovinarje v imenu CK KPJ in z jednatimi besedami razložil delavcem pomen zgodovinskega zakona, ki ga je potrdila ljudska skupščina in s katerim delavci v vsej naši domovini prevzemajo tovarne v svoje roke.

Ob zaključku se je obrnil k namestniku predsednika delavskega sveta tov. Jagodicu ter ostalim članom upravnega odbora, ki so bili poleg gostov prav tako na tribuni, z naslednjimi besedami: »Vas so delavci izvolili v delavski svet. Vam je dalo delavstvo Železarni veliko zaupanje in s tem ste sprejeli veliko nalogo. Izročam vam ključne velikega podjetja v imenu državne oblasti.«

Predsednik delavskega sveta je v tem trenutku prejel iz ministrovih rok šop ključev tovarniških stavb. Tovariš minister je nadaljeval:

»Vi ste sedaj odgovorni za vse delo v Železarni. Vodite Železarno po zakonitih predpisih, v okviru petletnega gospodarskega plana, po navodilih in smernicah, kakor jih narekujejo interesi naše socialistične skupnosti. Skrbite o delavcih, o njihovem delu, njihovem življenju, o njihovih družinah. Dvigajte njihovo kulturno in politično zavest, vodite pravilno gospodarsko politiko, učite

Se primer pravega nasprotja: 6. avgusta na popoldanski izmeni ni obratovala proga B v patentirnici, v TOZD Žičarna. Vzrok? Ni delavcev! Kljub temu, da imajo posebni 6 % dodatek, da so v preteklem mesecu imeli 44 % gibanjivga dela osebnega dohodka, da imajo vsak dan tri ure za manjkajoče delavce, če ekipa ni popolna, niso hoteli delati. Torej je bil proizvodni rezultat na popoldanski dnini enak ničli. Mi pa se gremo nekakšno stabilizacijo! Kaj bi se zgodilo, če bi tako napravili tudi vzdrževalci?

Ostalo je še zadnje vprašanje, zakaj ni rezervnih delov? Stvar je več kot preprosta. Vsakemu žičarju, ki je le nekaj časa zaposlen v tej TOZD je znano, da imamo le malokje tako različne stroje kot prav v žičarni. Iz vseh koncev sveta, celo iz Amerike. Od tam je torej tudi vsa strojna in elektro oprema. Saj se dogaja, da nimamo niti takih rezervnih delov, ki jih izdeluje ISKRA, kaj šele tujih. Kakšen problem nam povzročajo vžigalne svečke v patentirnici, ker so uvožene iz Italije. Ker ni rezerve, jih prestavljamo iz ene proge na drugo, pa spet nazaj. Sicer pa je nabava rezervnih delov v pristojnosti TOZD Žičarna in ne nas, vzdrževalcev. Nabava rezervnih delov iz tujine je vezana na devizna sredstva, teh pa primanjkuje marsikje, ne samo v Železarni. Ker je znano, da so cene rezervnih delov vedno višje, okvare pa zaradi starosti strojev vedno bolj pogoste, je seveda prišlo do bistvenega zvišanja stroškov za vzdrževanje. Toliko o tem.

Za konec le še nekaj besed o tem, kako naj bi delali v bodoče. Prav je, da kdo pokaže tudi na naše nepravilnosti, da nas, če je potrebno in upravičeno, tudi kritizira. Toda, zakaj bi žičarji kdaj pa kdaj, še posebno takrat, ko obravnavajo vzdrževanje, ne povabili na sestanek koga od vzdrževalcev. Lahko bi takoj in iz prve roke dobili odgovore na vsa postavljena vprašanja v zvezi z vzdrževanjem. Prav gotovo bi se kdo od naših vodilnih sodelavcev odval takšnemu vabilu, saj je to med drugimi tudi njegova dolžnost.

Janko Fon

PORTRET SODELAVCA

ANTON MIKLIČ je rojen na Javorniku pred 33 leti. Z družino živi v Mojstrani. Je oče dveh otrok. Najbolj je vesel, ko lahko gre z družino v hribe, kamor pogosto zahaja. Včasih je veliko plezal, sedaj opravlja le vzpone nižje težavnostne stopnje, ker ni več v taki formi kot včasih, saj, kot pravi, alpinizem zahteva celega človeka. Najraje hodi na vrhove, na katere še niso speljane markirane poti.

»Pred kratkim sem bil na Triglavu,« pripoveduje. »Prizadet sem zaradi zanemarjenosti na našem najvišjem vrhu. Ni vpisne knjige in žiga. Aljažev stolp, ki je simbol Triglava, je v višini enega metra natrpan z odpadki.«

Zase pravi, da je naravnost tako, da raje kritizira kot pa hvali. Je vodja oddelka adjustaže bluminga v valjarni bluming-štekla. Oddelke pripravlja in čisti vložni material za valjarno žice, valjarno debele pločevine in potisno peč. Delo v oddelku je težko in naporno. Izredne težave v oddelku povzročajo zastarelost naprav, predvsem strojev za brušenje in žerjavov. Pregledovalna linija ni mehanizirana, zato je mnogo ročnega dela. Tudi prostori so premajhni za sedanjí pretok materiala, saj kar za enkrat presega optimalno, pri gradnji predvideno količino vložnega materiala.

»Pomanjkanje kadra je pri nas veliko. V samem oddelku imamo čez trideset delavcev premalo. Če sem prištevamo še tiste, ki so na dopustu in bolniški ter tiste, ki samovoljno zapuščajo delo, jih manjka kar tretjina. V mesecu juliju je bila odsotnost 36 %. Situacija je skrajno resna, saj je vprašljiva izvršitev plana in programa dela.«

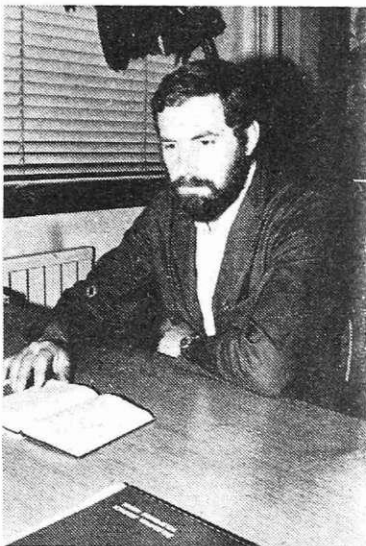
Delo v oddelku ni zahtevno, zato je tudi premalo vrednoteno, kar se odraža v minimalnih osebnih dohodkih, tako da se že pojavlja vprašanje, kje dobiti ljudi za taka dela. Letno se tu zamenja povprečno 45 ljudi. Zaradi tega trpi kvaliteta dela. Novega delavca je treba usposabljanje, to pa traja do treh mesecev, pa tudi stane nas nekaj. Do takrat dela ne more opravljati enakovredno z ostalimi. Dogaja se tudi, da delavci v času praznikov množično izostajajo, kar že meji na organizirano odklanjanje dela (delajo v sistemu 4+1). Dvaindvajsetega julija je neopravičeno izostalo kar 18 ljudi. Takemu odnosu do dela bomo temeljito stopili na prste, saj je prvi pogoj za izpolnjevanje delovnih obvez tudi zanesljiv delovni kader. Kaže namreč, da se da tudi z manj ljudmi, zato pa bolj vestnimi, dobro delati, kljub temu da je težje. Te pa je potrebno potem bolj stimulirati.«

Tako je v adjustaži bluminga, v celotni valjarni pa je stanje drugačno, saj so ostali oddelki kadrovsko boljše zasledeni. Sama TOZD Valjarna bluming-štekla je prvo polletje zaključila z izgubo predvsem zaradi izpada proizvodnje v valjarni štekla.

»Vzroke za to smo podrobno obravnavali na samoupravnih delovnih skupinah, družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih. Zavzeli smo se za odpravo izgube in za to, da poslovno leto zaključimo s pozitivno bilanco. To je odvisno tudi od dobrega dela ostalih TOZD, predvsem TOZD Jeklarna, ki mora prispevati svoj delež z zadostno količino dobrega vložka. Potem od vzdrževanja, praviilnega programa in pa seveda od boljšega dela nas vseh zaposlenih,« pravi Tone.

Tone je tudi podpredsednik delavskega sveta Železarni, sekretar osnovne organizacije zveze komunistov, predsednik delegacije za SIS za izobraževanje ter član medobčinske gospodarske zbornice za Gorenjsko.

V zvezi z delom v samoupravnih organih pravi: »Sklicujemo se na samoupravljanje, ko zahtevamo razne pravice zase. Ne izpolnjujemo pa osnovnih dolžnosti, to je sodelovanje v samoupravnih organih, v katere smo izvoljeni. Delegatski sistem nima prave veljave prav zaradi prenizke zavesti posameznih delegatov, ki svojih dolžnosti ne izpol-

njujejo. Nisem še zasledil, da bi kakšnega delegata poklicali na odgovornost zaradi neizpolnjevanja dolžnosti.«

Ze vsa leta nazaj se delavski svet Železarni ukvarja s problemom premajhne delovne in tehnološke discipline, slabega izpleta, zmanjšanja materialnih stroškov. Tudi letos je sprejel vrsto ukrepov za izboljšanje stanja. Kakšni so rezultati?

»Samoupravni organi, predvsem pa delavski svet Železarni lahko sprejemajo take sklepe in se s tem zavzemajo za boljše delo, ne morejo pa problemov sami odpravljati. Delavski svet je le koordinator na nivoju Železarni. Sklepi samoupravnih organov bi se morali bolj spoštovati, tako da jih ne bi bilo treba ponavljati iz leta v leto. Tako je tudi s tehnološko in delovno disciplino. Velikokrat smo le zahtevali, naj se stanje izboljša, ukrepali pa nismo. Vse preveč radi »samoupravljamo«, pri tem pa pozabljamo, da se samoupravljanje potrjuje samo z delom. ne pa s sestankovanjem. Ločiti tudi moramo samoupravljanje od upravljanja oziroma vodenja. Vodenje in organizacija dela nista stvar samoupravnega dogovarjanja, ampak stvar strokovnega kadra, ki pa mora za svoje delo nositi polno odgovornost.«

Veliko govorimo o nagrajevanju po delu in nasploh o stimulaciji, saj tudi to mnogo prispeva k stabilizaciji.

»Izredno težko je najti ustrezna merila za delitve osebnega dohodka. Menim, da delavci v neposredni proizvodnji, ki vestno opravljajo svoje delo, ne bi smeli čutiti gospodarske stabilizacije na svojih osebnih dohodkih. Tisti, ki kršijo delovno disciplino in ne izpolnjujejo svojih obveznosti, bi morali povrniti škodo, ki nastane zaradi njihovega slabega dela, ali pa to občutiti na osebnih dohodkih.«

Vsi, ki nam je Železarna pri srcu in želimo v njej delati še naprej, moramo prekiniti s sedanjim načinom dela in neusmiljeno nastopiti proti tistim, ki se ne zavedajo, da jim Železarna reže vsakdanji kruh. Treba se je boriti zato, da bomo spet s ponosom lahko rekli, da delamo v Železarni ter da bodo mladi ljudje radi prišli delat k nam, saj smo jeseničani v bistvu železarji.«

VIŠJI OSEBNI DOHODKI OB IZBOLJŠANI STRUKTURI PROIZVODNJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

največji meri z relativno majhnim številom učinkovitih ur, ki so bile izvršene še bolj pod letnim povprečjem kot izdelana količina skupne proizvodnje. Produktivnost, izražena z razmerjem med količino proizvodnje in porabo učinkovitih ur, je namreč v večini primerov odločilno dejavnik pri izračunu učinka bodisi za posameznika, skupino ali TOZD kot celoto.

Iz istega razloga kot učinek se je povečal tudi delež OD, ki izhaja iz stimulacije za rast produktivnosti. Le-ta je bila dosežena v višini 7,8 %, kar je bistveno več od letnega povprečja (6 %) in še bolj od doseganja v juniju (5,1 %). Razlika na prejšnji mesec je v tem primeru še večja kot pri učinku, ker se stimulacija za rast produktivnosti računa na osnovi doseganja v predhodnih treh mesecih, ko je bila prisotnost na delu bistveno večja, količina proizvodnje pa se ni toliko razlikovala od julijske.

Z visoko odsotnostjo je neposredno povezan obseg dela prek polnega delovnega časa. Le-ta se je povečal za skoraj dve uri na zaposlenega oziroma za 10,141 ur. Povečanje obsega dela prek polnega delovnega časa od 28.328 na 38.469 ur pomeni 36 % rasti. Ta smer ni v skladu z našimi stabilizacijskimi hotenji in potrebo po izkoriščanju vseh notranjih rezerv in še manj ob istočasnem povečanju števila ur za manjkajoče. Manj kritični pa smo lahko ob primerjavi s podatkom za lanski julij, ko je bilo priznano in plačano še bistveno več dela prek polnega delovnega časa (55.014 ur).

Vzporedno s porastom obsega dela prek polnega delovnega časa se je povečalo tudi povprečno število ur na zaposlenega, in sicer za 2,4 %. Pri tem pa se je delež bolezenske odsotnosti časovno in v znesku nadomestila pomembno zmanjšala, tako da na povprečni OD vpliva z 0,2 % v pozitivni smeri. Plačilo nadomestila za bolezensko odsotnost predstavlja namreč le 77 % povprečnega OD na uro za mesec julij, zato manjši obseg bolovanja deluje na povprečni OD v pozitivni smeri.

Med vsemi vplivi pa je najizrazitejši vpliv praznika. Oba praznika sta bila delovna za delavce v neprekinjenem proizvodnem procesu, zato ti delavci dobijo poleg rednega dela plačano še nadomestilo OD za praznik. Delavcu, ki je delal na praznik, pa pripada še praznični dodatek. Oboje povečuje povprečni OD za 3,3 %. V isti smeri deluje tudi plačilo za izrabo po pravilniku določenega dopusta na prost dan. Skladno s številom dni rednega dopusta se je namreč povečal tudi obseg dopustov na prost dan, kar povečuje OD za 1,2 %. Negativno pa na višino OD vpliva povečanje obsega rednega dopusta, ker se računa na povprečje predhodnih treh mesecev, ko je bil OD nekoliko nižji. V smeri zmanjšanja pa deluje tudi višina nedeljskega dodatka, ki ga je bilo v juniju za 0,2 % več kot v juliju.

Povzetek vplivov na spremembo OD v primerjavi z junijem:

delež osebnega dohodka iz učinka	+0,7 %
stimulacija za rast produktivnosti	+1,0 %
povečanje števila plačanih ur na zaposlenega	+2,4 %
manjši obseg bolezenske odsotnosti	+0,2 %
povečanje števila ur za manjkajoče	+0,2 %
povečanje števila dopustov na prost dan	+1,2 %
istočasno plačilo za delo in praznik	+3,1 %
dodatek za delo na dan praznika	+0,2 %
povečanje deleža nadurnega pribitka	+0,3 %
skupaj povečanje porast deleža dopustov	+9,3 %
manjši delež nedeljskih dodatkov	-0,2 %
razlika v OD med junijem in junijem	+8,9 %

Kljub vsem dejavnikom, ki so vplivali na povečanje OD, smo iz sredstev OD izplačali za 1,2 % manj OD na zaposlenega, kot smo planirali za letošnje leto. Planirana povečana mesečna vsota neto OD pa je bila izčrpana le v višini 95 %, kar je dejansko število zaposlenih v juniju za 4 % manjše, kot smo planirali.

Zbirni podatki za prvih sedem mesecev kažejo na še večje zaostajanje izplačanih OD za planom, in sicer v skupni vsoti za 8,7 %, na zaposlenega pa za 5 %. V izpolnjevanju plana sredstev bruto OD je le malenkostna razlika v primerjavi s podatki za neto OD.

V tabeli 1 so prikazane vse plačane ure na zaposlenega in celotni izplačani OD z refundacijami in plačano bolezensko odsotnostjo nad 30 dni. V skupnem številu ur se kaže zmanjševanje glede na lansko leto

PRIMERJAVA UR IN ZALSUŽKOV (TABELA 1)

Obdobje	Ur na zaposl.	OD na uro	din na zaposl.	din na 182 ur	% učinka	indeks OD 1979 = 100
I. 1977	189,6	25,86	4.904	4.707	33,0	62,3
I. 1978	188,9	31,94	6.034	5.813	35,0	76,6
I. 1979	189,8	41,50	7.873	7.553	35,7	100,0
I. 1980	191,5	45,00	8.625	8.190	36,6	109,6
II 1980	185,6	46,30	8.592	8.426	38,3	109,1
III 1980	188,7	45,36	8.561	8.256	38,2	108,7
IV 1980	188,0	45,44	8.541	8.270	37,9	108,5
V 1980	188,2	45,15	8.497	8.217	36,8	107,9
VI 1980	185,2	43,97	8.141	8.003	37,2	103,4
I-VI 1980	187,9	45,20	8.493	8.227	37,5	107,9
VII 1980	189,8	46,70	8.866	8.499	39,3	112,6
VII 1979	191,5	41,10	7.870	7.480	35,1	100,0
I-VII 1980	188,1	45,42	8.546	8.266	37,8	108,5
I-VII 1979	189,1	38,60	7.298	7.025	34,6	92,7

tako za julij kot za celotno obdobje. Prvič po mesecu januarju izkazuje mesečni osebni dohodek višje povprečje od izračuna za obdobje.

TOZD Plavž in Jeklarna sta v višini osebnega dohodka najbolj napredovali. Dosegli sta višjo proizvodnjo kot predhodni mesec, število plačanih ur se je v obeh močno povečalo, zaradi značaja dela pa imajo prazniki v teh dveh TOZD

največji vpliv na povečanje OD. Povprečen znesek neto OD na zaposlenega se je tako v teh dveh TOZD povsem približal višini 10.000 din, tako da sta rangirani prav pod vrhom. Višje povprečje je bilo doseženo samo še v TOZD Energetika, ki se ji je iz istih razlogov kot v TOZD Plavž in Jeklarna tudi nadpovprečno povečal OD glede na predhodni mesec.

STRUKTURA OD ZA JULIJ 1980

Vrsta izplačila	Znesek OD v din	din na fizično zaposl.	Struktura OD v %		
			100	100	100
1. Osnovni OD	21.035.420	3.249	36,7	37,9	51,1
2. Učinek	8.266.035	1.277	14,4	14,9	20,1
3. Stim. za proizvod.	1.636.555	253	2,9	2,9	4,0
4. Ocena del. prisp.	2.762.180	427	4,8	5,0	6,7
5. Skupaj 1-4	33.700.190	5.206	58,8	60,7	81,9
6. Nočni dodatek	1.460.927	226	2,5	2,6	3,5
7. Popoldanski dod.	873.831	135	1,5	1,6	2,1
8. Sobotni dodatek	220.010	34	0,4	0,4	0,5
9. Nedeljski dodatek	553.520	86	1,0	1,0	1,4
10. Nadurni dodatek	520.111	80	0,9	0,9	1,3
11. Praznični dodatek	486.731	75	0,8	0,9	1,2
12. Skupaj 6-10	4.115.130	636	7,2	7,4	10,0
13. Otežkočeni dod.	540.582	84	0,9	0,9	1,3
14. Dodatek za del. dobo	1.681.513	260	2,9	3,0	4,1
15. Sobotni dopust	712.233	110	1,2	1,3	1,7
16. Ostala doplačila	421.387	65	0,7	0,8	1,0
17. Skupaj 5+11 do 15	41.171.035	6.361	71,7	74,1	100,0
18. Plačan praznik	4.345.200	671	7,6	7,8	10,5
19. Redni in izred. dop.	8.706.588	1.344	15,3	15,7	21,1
20. Nadom. OD za bol. ods. do 30 dni	1.336.988	207	2,3	2,4	3,3
21. Skupaj 16+18+19	55.559.811	8.583	96,9	100,0	134,9
22. Nadom. OD za bol. ods. nad 30 dni	1.808.873	279	3,1	3,3	4,4
23. Ostale refundacije	23.773	4	—	—	0,1
24. Izplačani neto OD	57.392.457	8.866	100,0	103,3	139,4

P. R.

ŠE NIKDAR NI BILO TAKO KRITIČNO S POLIZDELKI IN SUROVINAMI KOT JE SEDAJ

(Nadaljevanje s 1. strani)

ton koks, kar zadošča le za enome-

sečno obratovanje. Ker obratovanje plavžev zahteva kontinuirano dobavo surovin, za predvidene količine pa še ni določena dinamika dobav, je ob izredno kritičnih zalogah, kakor že rečeno, nevarnost, da pride do ustavitve obeh plavžev in aglomeracije, s tem pa tudi ustavitve SM jeklarne in delno elektro jeklarne. Za 41.000 ton izdelanega surovega jekla mesečno, kolikor ga normalno predvidevamo, rabimo najmanj 16.000 ton belega surovega železa. Ker tehnologija v SM jeklarni zahteva vsaj polovico količine v tekočem stanju (direktna povezava plavž martinarna), bi morali zagotoviti obratovanje vsaj enega plavža, kar za obratovanje SM peči rabimo v vložku 50 % grodija, v elektro jeklarni pa 10 %.

To kaže na dovolj kritično situacijo, ki se ob dejstvu, da smo v sedmih mesecih od 150.000 ton predvidenih polproizvodov iz drugih virov, dobili le 52.000 ton, še povečuje. To je tudi narekovalo, da smo se v Železarni predvsem orientirali na lastno jeklo. V tem pogledu smo tudi dosegli že nekaj izredno spodbudnih rezultatov v TOZD Plavž in TOZD Jeklarna, vendar pa imamo predvsem pri izdelavi surovega jekla precejšnje težave zaradi zastarele tehnologije in iztrošenosti naprav. K vsemu temu pa se je sedaj pridružila še opisana situacija.

Ob teh težavah tudi ne moremo mimo dejstva, da je naš skupni poslovni rezultat poslabševala tudi stalna rast cen surovin in energetskih medijev (mazuta, elektr. energije, rude, koks idr.). Konec meseca julija je sicer zvezni izvršni svet sprejel odlok, na osnovi katerega lahko povišamo cene našim proizvodom za največ 20 % na cene, ki so veljale 6. junija letos, z veljavnostjo od 6. junija dalje, vendar pa to ne more rešiti problemov, o katerih je tekla beseda. To so problemi, ki jih delavci naših TOZD in delovnih skupnosti

ne morejo rešiti, niti nanje vplivati, čeprav čutijo že boleče posledice v svojih osebnih dohodkih.

Zaradi vseh teh in drugih težav smo v Železarni v prvih sedmih mesecih prodali le 87,5 % planirane količine in iztržili 88,8 % načrtovane vrednosti. Če k temu dodamo še znano dejstvo, da so štiri TOZD v prvem polletju poslovale z izgubo, ki znaša skupno 84,5 milij. dinarjev in da je nekaterim TOZD s svojim čistim dohodkom uspelo pokriti le osebne dohodke in stanovanjski prispevek, potem je povsem jasno, da situacija ni preveč rožnata.

Poslovodni odbor Železarne in drugi dejavniki si maksimalno prizadevajo, da bi vsaj močno ublažili, če ne povsem rešili probleme, ki ogrožajo normalno delo Železarne v prihodnje. Seveda pa pri teh prizadevanjih moramo z vso zavzetostjo in odgovornostjo sodelovati vsi delavci TOZD in delovnih skupnosti z optimalnim izkoristkom surovin polproizvodov pri nadaljnji predelavi, z racionalnim in varčnim delom, z varčevanjem na vsakem koraku, s skrbnim ravnanjem s proizvodnimi sredstvi in delovnimi napravami, s solidarnostjo in tovarištvom.

Železarni smo znani v ožji in širši domovini, da smo v najtežjih situacijah strnili svoje vrste in vsi maksimalno prispevali za prebroditev krize. Tudi sedaj lahko govorimo o določeni krizi, ki bo prešla, tako kot so že nekatere v tem povojnem obdobju in če hočemo in to moramo posledno uresničevati politiko gospodarske stabilizacije, ki prinaša tudi nekatere boleče posledice, moramo vsi maksimalno prispevati k ublažitvi in premostitvi sedanjega stanja.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 18. DO 24. AVGUSTA

18. avgusta, BORIS BREGANT, član PO, Jesenice, Titova 2, štev. telefona 81-284.
19. avgusta, FRANC BRELIH, vodja TOZD Vzdrževanje, Javornik, Kurirska 3, štev. telefona 81-612.
20. avgusta, AVUGUST KARBA, vodja OPP, Jesenice, V. Svetina 10, štev. telefona 82-001.
21. avgusta, MARIN GABROVŠEK, vodja TKR, Jesenice, Kejžarjeva 1, štev. telefona 81-439.
22. avgusta, LEON MESARIČ, vodja TOZD Željalna, Jesenice, Titova 2, štev. telefona 81-216.
23. avgusta, VITO GRICAR, vodja TOZD Valj. deb. ploč., Jesenice, Titova 2, štev. telefona 81-279.
24. avgusta, BOŽO BARTELJ, član PO, Jesenice, Titova 3 A, štev. telefona 81-453.

V času dežurstva je dežurni v sobi vodje splošnega sektorja štev. 19, št. telefona 601.

Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj. Dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa je v Železarni. V prostih sobotah, nedeljah in praznikih je dežurstvo od 7. do 19. ure doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa v Železarni.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOCNI:
PONEDELJEK – 18. 8.	JOŽE RAVNIK	MARJAN TRONTELJ
TOREK – 19. 8.	MARTIN BRUMAT	ALOJZ ZUPAN
SREDA – 20. 8.	IGOR MEŽIK	JANEZ ARH
ČETRTEK – 21. 8.	IVAN SLAMNIK	IVAN KAVČIČ
PETEK – 22. 8.	EDO KAVČIČ	MITJA BENEDIČIČ
SOBOTA – 23. 8.	STANE ERZEN	MIROSLAV ZUPAN
NEDELJA – 24. 8.	IVAN MOLAN	JANEZ KOVAC

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 18. do 23. avgusta bodo delale naslednje obratne ambulante.
dopolodne: II. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec in III. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec.

popoldne: IV. obratna ambulanta – dr. Marija Kovačič-Može.
V soboto, 23. avgusta, samo dopolodne: IV. obratna ambulanta: dr. Marija Kovačič-Može.

Zobne ambulante:
dopolodne: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražišar.
Za Železarno: torek, četrtek od 13. do 19. ure.
Popoldne: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej.
Za Železarno: torek od 7. do 13. ure,
za borce: četrtek od 7. do 13. ure.
V soboto, 23. avgusta, samo dopolodne: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražišar.

Šarž v martinarni (Foto S. Kokalj)

UDELEŽENEM VIII. SREČANJA ŽELEZARJEV BORCEV NOV SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Po sklepu koordinacijskega odbora ZB NOV SOZD Slovenske železarne dne 11. julija 1980 bo VIII. srečanje železarjev – borcev NOV SOZD Slovenske železarne 23. avgusta 1980

V RIBNEM PRI BLEDU

Prvotno srečanje je bilo zamišljeno na Homu pri Zasipu. Zaradi tehnično organizacijskih razlogov je prišlo do spremembe mesta srečanja.

Kot ste bili že obveščeni, se tega srečanja lahko udeležijo aktivni delavci – borci NOV SOZD SZ, ki so se prijavili do 1. avgusta.

Vsi upravičenci – udeleženci srečanja bodo že pred dnevom srečanja prejeli značke in bone.

Na dan srečanja, to je dne 23. avgusta, bodo za udeležence vozili posebni avtobusi z Jesenic v Ribno, in sicer:

3 avtobusi z odhodom ob 8.30 uri s parkirnega prostora izpred Železarne, od tega

– 2 avtobusa s postanki: Javornik, Koroška Bela, Žirovnica – Ribno;

– 1 avtobus pa s postanki: Breznica, Smokuč, Rodine, Begunje, Zapeče, Radovljica, Lesce (železniška postaja) Ribno.

Ob 9.30 bodo avtobusi ponovno peljali po istem razporedu in ustavljali na postajališčih, kot je navedeno za prevoz ob 8.30.

Povratak srečanja bo z avtobusi po istih relacijah in postajališčih iz Ribnega na Jesenice predvidoma ob 19. uri (prva vožnja) in ob 20. uri (druga vožnja).

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Elektrode

14. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Odbor za gospodarstvo TOZD Elektrode je imel 1. avgusta 14. redno sejo, ki jo je vodil predsednik Franci Terseglav. Pri pregledu izvrševanja sklepov zadnje seje so ugotovili, da je večina sklepov izvršena, nekaj pa jih je v izvrševanju. Na znanje so vzeli tudi odgovor prodajnega sektorja o predvideni akciji za odmrznitev in korekturo cen oplasnjenih elektrod in varilnim praškom, ki so podcenjeni.

Obraavnali so proizvodne rezultate za mesec junij in ugotovili, da je bil načrt proizvodnje dodatnih materialov za varjenje dosežen 80,1 %. Plan oplasnjenih elektrod je bil dosežen samo s 84,7 %, ker zaradi pomanjkanja narezane EO žice oplasnjevalne linije niso bile v celoti izkoriščene. Plan VP žice je bil dosežen le 57,9 %, ker so rezalni stroji zaradi okvare Curto vlečno-rezalne linije 2, rezali več EO žice. Na talilni peči je bil izvršen remont, ki pa se je zaradi slabega stanja teh naprav precej podaljšal, tako da je bil načrt proizvodnje realiziran le 19 %. Oddelek ognjevdzdržnih materialov je svoj načrt proizvodnje presegel.

Za izvoz je bilo odpravljenih 125 ton oplasnjenih elektrod zaradi ozkega grla pri transportu na mejnih prehodih.

Odbor z doseženimi rezultati ni bil zadovoljen in je zadovoljil vse, da si s vsemi silami prizadevajo za boljše doseganje sprejetih obveznosti.

Potrtili so predlog operativnega plana za mesec avgust, in sicer:

— oplasnjenih elektrod	1550 ton
— VP žice	140 ton
— taljenih praškov	70 ton
— elektrodne mase	100 ton
— ognjevdzdrž. mater.	200 ton
skupaj:	2060 ton

Sprejeli so poročilo o gibanju osebnega dohodka za mesec junij in ugotovili, da je bil za 140 din nižji od meseca maja.

Brez pripomb so sprejeli analizo izvršenih nadur v mesecu juniju in

potrdili plan nadur za mesec julij in avgust, in sicer po 900 nadur mesečno.

Obraavnali in sprejeli so poslovno poročilo za 1. polletje s pripombo, da se mora nadaljevati z notranjimi in zunanjimi akcijami in ukrepi za doseganje boljšega ekonomskega rezultata.

Odbor je soglašal s predlogom sektorja novogradnje o delitvi naložbe »proizvodnja aglomeriranih praškov za varjenje« v dve fazi s pripombo, da se z domačimi deli takoj prične.

Potrtili so predlog prodajnega sektorja za prodajo odpadnega dodatnega materiala — oplasnjenih elektrod, ki niso primerne za regularno prodajo in imajo omejene uporabne vrednosti in se bodo prodajale na mali prodaji Železarne po enotni prodajni ceni 10,50 din na kilogram.

SM

13. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Elektrode je imel 6. avgusta 13. redno sejo, ki jo je vodil predsednik Janez Kosmač. Sprejeli so poročilo o izvrševanju sklepov zadnje seje z ugotovitvijo, da so vsi sklepi izvršeni, ali pa je za njihovo realizacijo potrebno daljše časovno obdobje.

Obraavnali so polletno poslovno poročilo in ugotovili, da izračun uspeha in razporeditev celotnega prihodka kaže, da je TOZD poslovno pozitivno, vendar je bila akumulacija nižja, kar povzroča zunanji vplivi, kot so: podražitve uvoznih surovin za 40–80 %, kakor

tudi podražitve domačih surovin in žice. Zato je potrebno tekoče spremljati te stroške in aktivirati vse sile, da se cene dodatnih materialov za varjenje prilagajajo tem podražitvam, drugače bo imela TOZD v drugem polletju kljub dobremu delu negativen ekonomski rezultat.

SM

Predvidevali so, da bo izpolnjevanje obveznosti pri oplasnjenih elektrodah oteženo tudi v drugi polovici leta. Stanje bi se izboljšalo z naslednjimi možnostmi:

- nabava rezalnega stroja za rezanje žice profila 3,25 mm.
- zagotoviti normalno dobavo EO in VP žice.
- zaradi pomanjkanja moških delavcev uvesti mehanizacijo pri nakladanju in razkladanju izdelkov in surovin.
- izboljšati oskrbo z rezervnimi deli in hitreje reševati problematiko vzdrževanja.

Delavski svet je ugotovil, da so delavci TOZD na sestankih samoupravnih delovnih skupin obraavnali prečiščeno besedilo samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev OD in dela sklada skupne porabe, pri čemer so ugotavljali, da sporazum še ni dovolj dodelan. Samoupravne delovne skupine so imele več pripomb, in sicer:

- dodatek na popoldansko delo naj bi ostal
- pri prenašanju sedanje ocene delovne uspešnosti v normni ali premijski sistem naj bi bile startne osnove take, da posamezne TOZD pri tem ne bi bile prikrajšane.
- merila dodatkov morajo biti za vse predelovalne TOZD v Železarni enaka in ne sme biti visokih odstopanj med TOZD, kot so sedaj, razen seveda, če so posledica dobrih delovnih rezultatov.

Delavski svet je dal soglasje za pristop k posebni raziskovalni skupnosti energetika, mineralne surovine in metalurgija.

Odobrili so enkratno nagrado v znesku 2.000 din Mihu Klinarju za vestno in kvalitetno delo pri kontrolnem varjenju elektrod, ki ga je opravljal v času praktičnega dela kot učenec ŽIC.

Potrtili so predlog sprememb višine nagrad za obvezno počitniško prakso učencev srednjih šol in študentov višjih in visokih šol.

Obraavnali so stanje naložbe »proizvodnja aglomeriranih praškov za varjenje« in sprejeli predlog sektorja novogradnje. Zaradi težav pri pridobivanju deviznih sredstev za uvozno opremo in ker so dobavni roki za domačo opremo in zgradbo bistveno daljši, naj se investicija izvede v dveh fazah. Delavski svet je potrdil, da se prva faza investicije, ki obsega domačo opremo in gradbeno dela, prične takoj realizirati.

Ob sklepu seje so delegati imeli pripombe zaradi pomanjkanja nekaterih rezervnih delov in potrošnega materiala in na slabe delovne pogoje pri pečeh, kar je treba nujno urediti.

SM

Železarski globus

ALBANIJA

Italijansko podjetje Danieli iz Vidma je dobilo naročilo za dobavo valjarne profilov za albanško železarno v Elbasanu. Poleg tega gradijo v tej železarni drugo koksmarno baterijo in rekonstruirajo drugi plavž. Po albanških podatkih se je v zadnjih dveh letih povečala količina izdelanega grodlja za 35 % in valjanih izdelkov za 50 %.

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz enajstih temeljnih organizacij ter iz dveh delovnih skupnosti prejeli 76 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Skupine so obraavnale predvsem poročilo o poslovanju v prvem polletju. Dokaj pogosto pa so razpravljale tudi o predlogu disciplinskih ukrepov, o prečiščeni besedilu samoupravnega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe ter o temeljnih planov temeljnih organizacij in delovne organizacije za obdobje 1981–1985. Pobude, pripombe, predloge in ugotovitve, ki so jih samoupravne delovne skupine izrekle v razpravi o poslovanju v prvem polletju bomo podali strnjeno v eni prihodnjih števil, zato jih v današnjem pregledu ne povzemamo.

SDS kontiliv 1 (TOZD JEKLARNA) je na sestanku razpravljala o proizvodni problematiki in poslovanju ter o srednjeročnem planu TOZD Jeklarna. Skupina podpira ukrepe za zmanjšanje nastale izgube, opozarja pa tudi, da jim manjka delavcev.

Iz TOZD VALJARNA ŽICE smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD ter valjarne žice 1, 2 in 4. Skupine so obraavnale polletno poslovno poročilo, predlog ukrepov za izboljšanje zdravstvenega varstva ter sporazum o delitvi osebnih dohodkov. SDS valjarne žice 1, 2 in 4 so seznanile seznanile tudi s problematiko proizvodnje v mesecu juniju. Pri tem so prišle do približno enakih zaključkov: da je treba ustrezno pozornost nameniti prestavljanju, vsem profilom na progah in kvalitetnemu valjanju, da je treba držati ritem valjanja ter zmanjšati proizvodnjo II a žice, žice na peti navijalec ter žice profila 52.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike vseh SDS razen SDS odprma. Dnevni red sestankov je bil dokaj obširen, saj je vseboval kar sedem točk (polletno poslovno poročilo, samoupravni sporazum o delitvi osebnih dohodkov, temeljni plani TOZD in delovne organizacije za obdobje 1981–1985, analiza pojavov kršenja reda in discipline ter predlog ukrepov, kvaliteta problematika, protipožarna varnost v 1. polletju, proizvodnja v juniju in juliju), tako, da jim je za obračunavanje problematike pod razno običajno zmanjkalo časa. Marsikatera SDS je v zvezi s temeljnimi srednjeročnega plana Železarne izrekla pripombo, da se ji, sprito sedanjega pomanjkanja jekla, zdi odločitev o prestavitvi izgradnje jeklarne 2 za dve leti neprimerna. SDS vodstvo TOZD omenja med drugim, da je analiza reklamacij za letošnje prvo polletje in za isto obdobje lani pokazala, da je število reklamacij padlo za več kot trikrat. To je po njenem mnenju za TOZD uspeh, ki je vreden pohvale, zlasti ob dejstvu, da so TTV, ki jih dobivajo, večkrat izven tolerančnih mej, da je struktura neugodna ter da so tudi širine trakov preozke. Nadalje omenja tudi, da so v juniju planske obveznosti izpolnili medtem ko so v juliju za 11,7 % zaostali za planom zaradi nezadostne dobave TTV in zaradi velike odsotnosti delavcev. SDS skladišče vložnega materiala je imela več pripomb na srednjeročni plan TOZD in Železarne. Tako meni, da je nujna investicija v novi valjavski stroj-skarje ter da je treba poskrbeti za zadostno količino in primeren asortiment vložka (predvsem domačega) kot tudi za ustrezen kader. SDS žarilnica 3 pod razno omenja, da so v žarilnici v vročih mesecih zelo težki delovni pogoji in da zato eden izmed žerjavovodij prosi, da bi se v času dopustov poskrbelo za dodatnega žerjavovodij. Zaradi svojega zdravstvenega stanja namreč ne more delati po dvanajst ur. Tudi SDS žarilnica 4 pod razno opozarja, da bi zaradi velike obremenjenosti žerjavovodij na globinskih pečeh kazalo uvesti rezervo. Na sestankih nekaterih SDS je bilo izrečenih tudi nekaj pripomb na posamezne člene sporazuma o delitvi osebnih dohodkov (v 27. členu je treba natančneje definirati merila; član 91: »90 % poprečnega zasluga je previsoka vrednost«).

Iz TOZD PROFILARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, profilarna 1 in 3 ter predelava profilarne. Skupine so obraavnale zadeve, ki smo jih omenili v uvodu (poročilo, temeljni srednjeročnega plana, sporazum, o delitvi osebnih dohodkov). Pod razno vse navedene skupine ugotavljajo, da je treba izboljšati disciplino in zmanjšati odsotnost z dela.

V TOZD VRATNI PODBOJI so delavci na enotnem zboru obraavnali polletno poslovno poročilo, predlog disciplinskih ukrepov ter sporazum o delitvi osebnih dohodkov.

Iz TOZD JEKLOVLEK smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, hladna predelava 1 in 3, adjustaža 1 in 2 ter brusilnica 1, 2 in 3. Tudi na teh sestankih je bilo govora predvsem o zadevah, ki jih omenjamo uvodoma. SDS vodstvo TOZD je samoupravni sporazum o delitvi osebnih dohodkov ocenila dokaj kritično. Po njenem mnenju »ne posega pomembneje v dohodkovne odnose in je uravnilovsko naravnano«.

Zavzema se za ustrezno in spodbudno razmerje med fiksnim in gibljivim delom osebnega dohodka, za uvedbo specifičnih meril (ekonomska stimulacija na rast produktivnosti in pa za zniževanje stroškov). Pri določanju osnovne za merjenje fizične produktivnosti predlagajo planirano osnovo, ne pa doseženo poprečje zadnjega leta. Bolje se jim zdi, da bi delovni prispevek vnesli v korist fiksnega dela, ne pa da se poveča gibljiv del in prenaša v normni oziroma premijski model. Problematično se jim zdi tudi povečevanje dodatkov. V zvezi s srednjeročnim planom pa meni, da so za razvoj TOZD odmerjena preskromna sredstva. SDS adjustaža 2 v zvezi s srednjeročnim planom ugotavlja, da se bo več proizvajalo in jo zato zanima, kakšen je program razvoja adjustaže. Med drugim pa jo zanima tudi, zakaj se je korekcija osebne ocene izvršila le na nizko ocenjenih delavcih v proizvodnji. SDS brusilnica 1 pa v zvezi s srednjeročnim planom predlaga, da naj bi se iztrošeni brusilni stroji postopno zamenjali ter da naj bi se poskrbelo tudi za boljše vzdrževanje. Mlajši delavci pa so se zanimali za gradnjo stanovanj za mlade družine, češ, da bi gradnja prispevala k manjši fluktuaciji.

Iz TOZD ŽEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD ter žeklarna 1, 2 in 3. Skupine so poleg nekaterih zadev, ki jih omenjamo uvodoma, razpravljale tudi o rezultatih izvajanja stabilizacijskih ukrepov. SDS žablarna 1 je v zvezi s slednjimi predlagala, da naj bi pri opravljenih in nalogah, ki zaradi prevelikega izmečka predstavljajo »črne točke«, čimbolj individualizirali sistem nagrajevanja ter da bi pri formiranju delovne skupine morali upoštevati mnenje delavcev, ki zavračajo slabega delavca. Prav tako meni, da bi morali — tudi iz varnostnih razlogov — v večji meri skrbeti za urejeno delovno okolje. SDS žeklarna 2 v zvezi s stabilizacijskimi ukrepi ugotavlja, da je treba v čistilnici in pri žebeljarskih strojih še zmanjšati izmeček ter da tudi v pocinkovalnici še ni bilo storjeno vse, da bi se boljše delalo. Ta skupina pod razno opozarja, da do izmečka prihaja zaradi prepolnih silosov. Žebeljari morajo zato skrbno paziti, da silosi ne bodo prepolni, kajti potem v čistilnici prihaja do izmečka, ker žičniki ne gredo v bobne. Izmeček je treba pobirati tudi iz jam, da se ne zamešajo različne dimenzije žičnikov. Izrečeno so bile tudi pritožbe na urejenost obrata, na čiščenje žičnikov (med njimi je mnogo žagovine in krilic), na urejenost sanitarij, pa tudi glede pitne vode (lijak pri čistilnici), jedilnice ter porabe rokavic. SDS v zvezi s stabilizacijskimi ukrepi meni, da bi bilo na izmeček treba paziti tudi v adjustaži, predlaga pa tudi, da bi v pocinkovalnici pričeli delati na tri mrene. Dobiti želi tudi ustrezno pojasnilo glede izgube, ki jo je beležila TOZD v prvem kvartalu.

Iz TOZD REMONTNE DELAVNICE smo prejeli kar 17 zapisnikov SDS in sicer od SDS vodstva TOZD, priprava dela, instalacija 1, montaža 2, žerjavni 1 in 2, vseh sedem SDS gradbenoremontnih delavnic ter RTA 1, 3, 4, in 5. Tudi tu so skupine razpravljale predvsem o zadevah, ki jih omenjamo uvodoma. SDS priprava dela in vodstvo TOZD se v zvezi s temeljnimi plani TOZD zdi vprašljivo planirati zmanjševanje števila delavcev. Ne zdi se jim tudi primerno, da bi priprava dela izvajala nadzor nad delom lastnih delavnic. Predlagajo pa tudi, da naj bi preventivno vzdrževanje žerjavov planirala priprava dela TOZD Vzdrževanje. Glede sporazuma o delitvi osebnih dohodkov obe skupini menita, da ta sporazum ne rešuje dohodkovnih razmerij v smislu zakona o združenem delu. SDS instalacija 1 ter žerjavni 1 in 2 so podobnega mnenja. SDS montaža 2 je imela več pripomb na temelje srednjeročnega plana (sredstva za gradnjo jeklarne in za odplačevanje anuitet, vložek, staro železo, kader). V zvezi s tem opozarja tudi, da so z mehanizacijo obratov vzdrževalna dela vse težja, da pa se za njihov TOZD hkrati planira tudi zmanjšanje števila delavcev. Tudi delavci vseh sedmih SDS gradbenoremontnih delavnic so imeli precej pripomb na temelje srednjeročnega plana. V zvezi z jeklarno 2 jih zanima predvsem vprašanje surovin in energije. Vprašujejo tudi, kakšna je ekonomska utemeljitev za 50-odstotno zmanjšanje števila zaposlenih pri gradbenih dejavnostih: mizarjev in zidarjev. Pri tem opozarjajo, da se količina dela ne bo prav nič zmanjšala in da bo poraslo le število zunanjih izvajalcev, ki jih je prav tako potrebno drago plačati. Bolj ekonomsko se jim zdi, da bi se zmanjšalo število zaposlenih v administraciji (potrebno bi bilo racionalizirati večkratne evidence raznih podatkov), saj podobno utemeljitev, kot smo jo dobili za naše dejavnosti, lahko damo tudi za nekatere službe, da se tudi njihovo delo lahko naroči izven Železarne. Zato postavljajo vprašanje za koliko se bo do leta 1985 zmanjšalo število zaposlenih v službah. Dalje: ni jim jasno, zakaj prav v času, ko bodo zunanji izvajalci polno angažirani pri novi investiciji, zmanjševati lastno gradbeno dejavnost. Nadalje omenjajo, da jim sedanja angažiranost na napravah aglomeracije in kadrovska struktura ne dopušča, da bi izvajali preventivno kontrolo in popravila na vseh plastičnih kislinjskih oblagah in cevovodih. Tudi plan nadur se jim ne zdi realen, kajti proizvodne TOZD želijo, da čimveč remontov opravijo tedaj, ko njihove naprave stojijo, razen tega pa je tudi veliko okvar, ki jih je treba takoj odpraviti. SDS RTA

1, 3, 4 in 5 pa v zvezi s planom omenjajo, da nimajo pregleda, če je plan usklajen s predvidenimi novimi potrebami novega srednjeročnega obdobja ter, da se jim rast čistega dohodka po stopnji 1,2 % letno zdi prenizka.

Iz TOZD VZDRŽEVANJE smo prejeli zapisnike SDS vzdrževanje plavž 1, vzdrževanje Javornik 1 in 2 ter vzdrževanje Bela 1, 2, 3, 4 in 5. Skupine so razpravljale predvsem o polletnem poslovnem poročilu. SDS vzdrževanje plavž 1 zanima, zakaj v skladišču ni baterijskih vložkov ter »kaj je s čistilko, ki čisti sanitarije«. SDS vzdržuje Javornik 1 in 2 sta med drugim analizirali tudi izvajanje stabilizacijskih ukrepov v prvem polletju. Skupina v zvezi s tem omenja, da bo stabilizacijski predlog za drugo polletje, ko naj bi poleg drugih nalog poskrbeli za kompletiranje novega transportnega voza za adjustažo valjarne debele pločevine težko izvedljiv, ker zaradi popravil na Beli je dvakrat na teden delajo v delavnici. Odgovore s prejšnjih sestankov so člani SDS dobili. Nerešeno je le vprašanje regresa za vozače v mestnem prometu. SDS vzdrževanje Bela 1 je med drugim predlagala, da naj bi na Beli ponovno odprli vratarstvo mesto, ker posamezniki sicer sedanjo situacijo izkoriščajo za predčasno odhajanje z dela. Isto predlaga tudi SDS vzdrževanje Bela 2 in 5, obenem pa se tudi pritožujeta, da ne popoldanski in nočni izmenj ostanjejo brez žerjavovodij. Mnenju, da bi ponovno odprli vratarstvo na nasipu na koncu valjarne se pridružujeta tudi SDS vzdrževanje Bela 3 in 4.

Iz TOZD ENERGETIKA smo prejeli zapisnike SDS parne naprave 1, 2, 3 in 4, delavnice toplotne energije, delavnice električne energije ter delavnice PIV energije. Tudi tu je beseda tekla predvsem o zadevah, ki jih omenjamo v uvodu. SDS parne naprave 1 v zvezi s predlaganimi disciplinskimi ukrepi predlaga, da naj bi delavce, ki napravijo več kot pet zaporednih izostankov »izključili« brez čakanja na obračunavne disciplinske komisije. Posamezne skupine so imele določene pripombe tudi na temelje srednjeročnega plana ter na sporazum o delitvi osebnih dohodkov.

V TOZD TRANSPORT sta SDS promet in vleka 1 in 4 obraavnali in brez dodatnih pripomb potrdili polletno poslovno poročilo ter predlog disciplinskih ukrepov. SDS tehtalci pa je sklenila, da ocena delovnega prispevka ostane ista še za nadaljne tri mesece.

SDS strokovno računovodstvo (DELOVNA SKUPNOST ZA KOMERCIALNE IN FINANČNE ZADEVE) je obračunavala in brez pripomb potrdila poslovno poročilo za prvo polletje.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE smo prejeli zapisnike SDS raziskovalni oddelk, tehnološki laboratorij, priprava vzorcev ter kemijski laboratorij HVB. Skupine so obraavnale poslovno poročilo za prvo polletje ter sporazum o delitvi osebnih dohodkov (z izjemo kemijskega laboratorija HVB, ki je namesto sporazuma imela na dnevnem redu vprašanje discipline). Ta skupina v zvezi z disciplino omenja, da je bila disciplina v skupini doslej tri leta, kljub pomanjkanju kadra, dokaj v redu, da pa je letos nastal problem zaradi premestitev, bolovanj in celo zaradi neopravičene odsotnosti. V zvezi s poslabšani disciplino je po mnenju SDS neustrezni kadrovske politiki. Delavci pa negodujejo tudi nad tem, da nadure, ki so jih pripravljali delati »za prostok«, ne smejo koristiti po lastni želji temveč samo v primeru zastojev.

Sestanke nekaterih delovnih skupin iz iste delovne skupnosti smo omenili že v prejšnjem pregledu, prav tako pa tudi, da bomo nekatere njihove ugotovitve, predloge ipd. povzeli v današnjem. Med njimi kaže omeniti ugotovitev SDS organizacija dela, ki ugotavlja, da zaradi neizdobe planiranih polfabrikatov ne izpolnjujemo plana proizvodnje, medtem ko po drugi strani presegamo plan izplačila osebnega dohodka (nominalno) ter da nam kljub temu kader (od KV Navzgori) močno odhaja drugam.

SDS ERC je med drugim obračunavala pravilnik o uvedbi premakljivega delovnega časa in se z njim v okviru določenih pripomb tudi strinja. Postavila je tudi zahtevo, da se na delavskem svetu razpravlja o zaostajanju osebnih dohodkov v Železarni za vse bolj naraščajočimi življenjskimi stroški. Potem, ko z določenimi podatki argumentira to problematiko, skupina vprašuje, če se pripravljajo kakšni ukrepi za omilitve trenutnega zaostajanja osebnih dohodkov, oziroma padanja standarda delavcev Železarne ter opozarja, da je padec poprečnih osebnih dohodkov v njihovi skupnosti še večji kot v Železarni nasplo. Razen tega se pritožuje, da ne dobiva odgovorov na svoja vprašanja. Zanima pa jo tudi, zakaj niso zasedene proste naloge in opravila v ERC. Omeniti kaže tudi ugotovitev SDS laboratorij jeklarne, da je vzdrževanje Rozman popravil motor vodne črpalke pri TC 30, za katerega so delavnice »ugotovile«, da je neraben. »Tako trenutno nismo vezani na uvoz črpalke iz Amerike«, ugotavlja ta skupina.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

VTISI Z MLADINSKE DELOVNE BRIGADE

Brigada Norbert Veber, ki je bila sestavljena iz mladih delavcev iz vseh jugoslovanskih železarn, se je vrnila z mladinske delovne akcije Titograd '80. Nam, članom te brigade, je ostalo ogromno znanja, tovarštva, spominov. Ravno to me je spodbudilo, da napišem nekaj besed o akciji, brigadi, o našem enotnem delu, o doseženih rezultatih, o prijateljstvu, o...

Kot sem že rekla, so brigado sestavljali mladi iz vseh jugoslovanskih železarn, to je predstavniki vseh naših narodov in narodnosti. Brigada je bila Jugoslavija v malem. Hkrati pa je vsak član predstavljal tudi svojo delovno organizacijo, mesto, republiko.

Tako kot prejšnja leta je brigada NORBERT VEBER sodelovala na eni zvezni mladinski pogovorni akciji v republiki, ki je bila tudi organizator. Tako je bila letos organizatorica brigade železarna Boris Kidrič iz Nikšića. Delovna akcija Titograd '80 je bila prva zvezna mladinska delovna akcija v Črni gori. Za organizatorje je brigada pomenila prijetno presenečenje ravno zaradi njenega sestava.

Od prvega dne dalje je brigada dosegala dobre delovne rezultate, kar potrjuje, da so osnovne organizacije ZSM v vseh sredinah opravile dober izbor kadra. Delali smo na izkopu kanalov za primarni vodovod, za elektro in PTT kable, urejanju infrastrukture in na različnih komunalnih objektih v mestu Titograd.

Poprečje preseganja norme je bilo okrog 50 %, delovni pogoji pa so bili izredno težki. Poleg zelo težkega delovišča je bila tudi velika vročina. Nas mlade pa so kamen, sonce in naporno delo še bolj združili, še bolj približali drug drugemu in istočasno spodbujali, da bi po napornem fizičnem delu v naselju dosegli najboljše rezultate na področju družbenopolitične aktivnosti. Ta naša aktivnost se je odvijala v različnih smereh: od idejnopolitičnega dela in izobraževanja, kulture, telesne kulture, informiranja do aktivnosti vsakega posameznika na področju utrjevanja tovarštva, bratstva in enotnosti.

Za vse dosežene rezultate na delovišču in v naselju je bila brigada štirikrat proglašena za udarno, dobila je plaketo za družbenopolitično aktivnost, trak MDA Titograd '80 in na osnovi tega je predlagana

zvezni konferenci ZSMS za priznanje »plaketa Veljka Vlahovića«. Brigadirji so poleg tega dobili še 17 udarniških značk ter 15 priznanj. Se en mesec brigadirskega življenja je za nami. Z brigadirsko zavzetostjo pa bomo nadaljevali delo v svoji delovni organizaciji in tja prenesli mladostni zagon, nove stvari, nove oblike in novo aktivnost naših

mladinskih organizacij. Spominjali se bomo brigade Norbert Veber, vseh njenih članov od Ljube, Orca, Bogoja, Maksa, Džeme, Dragiša, Goce, Fraska, Draga, Stanka, Džetića...

V tej brigadi sta bila tudi dva člana naše železarne, in sicer Elvira Čordić, ki je dobila priznanje za družbenopolitično aktivnost in Mirsad Bećirović.

Elvira Čordić

Z zvezne delovne akcije Titograd '80

III. POHOD »PO POTEH KARAVANŠKIH GRANIČARJEV«

Občinska konferenca zveze socialistične mladine Jesenice organizira v soboto, 16. avgusta, že tretji, lahko bi rekli tradicionalni pohod PO POTEH KARAVANŠKIH GRANIČARJEV v počastitev dneva graničarjev. Pohod bo potekal v naslednjih smereh:

PRVA POHODNA ENOTA: odhod ob 6. uri zjutraj izpred doma družbenopolitičnih organizacij Albina in Julke Pibernik na Javorniku.

SMER POHODA: spomenik NOB na Javorniku – karavla Karavanških kurirjev – Medji dol – Vajnež – Stol – Okroglica – Završnica. Smer je zahtevna in je primerna za planince z ustreznimi kondicijsko pripravljenostjo in opremo.

DRUGA POHODNA ENOTA: odhod ob 8. uri izpred osnovne šole Karavanški kurirji NOB na Koroški Beli.

SMER POHODA: osnovna šola – Urbas – Valvasorjev dom – Završnica. Pohod je primeren tudi za kondicijsko manj pripravljene posameznike in skupine.

TRETJA POHODNA ENOTA: odhod ob 8. uri izpred karavle na Ljubelju.

SMER POHODA: Ljubelj – Zelenica – Lovske kočice – Završnica. Pohod je primeren tudi za kondicijsko slabše pripravljene posameznike in skupine.

Vsi pohodniki se bodo ob 13. uri zbrali v Završnici pri Milovanovičem spomeniku, kjer bo prireditev ob dnevu graničarjev.

Udeleženci pohodnih enot bodo po končani prireditvi lahko sodelovali v partizanskem mnogoboju, in sicer: streljanju, metu bombe, skoku v daljino, teku na 60 metrov in plezanju po vrvi.

VSI POHODNIKI PREJMEJO SPOMINSKO ZNAČKO.

Po izvedenem programu bo tovarniško srečanje s plesom in družabnimi igrami.

Organizatorji pričakujejo, da se bo pohoda udeležilo čim več organiziranih skupin (mladina, sindikat, društva idr.), saj pohod sodi v okvir sodelovanja s pripadniki Jugoslovanske ljudske armade. To sodelovanje pa ima v svojih programih večina družbenopolitičnih in ostalih družbenih organizacij. Organizacije, ki bodo na pohodu sodelovale z več kot 30 udeleženci, bodo po pohodu v Završnici prejele posebna priznanja.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

ZAŠČITA ŽIVALI OB BIOLOŠKEM NAPADU

- bakterije: povzročitelje vrančnega prisada (antraksa), tularemije, bruceloz in druge;
- viruse: povzročitelje slinavke in parkljevke, goveje kuge, svinjske kuge, afriške svinjske kuge, perutninske kuge, bolezni Newcastle, mrzlice doline Rifta in druge;
- toksine: toksin botulinusa.

Pri živalih je torej posledica biološkega napada katera od navedenih ali tudi kaka druga kužna bolezen, ki lahko povzroči pogin velikega števila živine. Ker smo značilnosti posameznih bolezni obdelali že v poglavju o kužnih boleznih, tega ne bomo ponavljali.

Bolezen se seveda po biološkem napadu ne pojavi takoj, temveč šele po preteku inkubacijske dobe, ki je lahko krajša ali daljša. Če smo biološki napad odkrili, bomo lahko takoj začeli ukrepati, če pa ga nismo, se bo bolezen nepričakovano pojavila in razširila. Tedaj pa je za preventivne in druge ukrepe že precej pozno.

RAZŠIRJANJE BIOLOŠKIH AGensov

Biološke agense lahko razširjajo na dva načina: odkrito in prikrito.

ODKRITO RAZŠIRJANJE bioloških agensov zajame večja območja in ga je zlahka dokazati. Metoda širjenja je odvisna od tega, katera vstopna vrata namerava sovražnik izkoristiti za okužbo. Dihalni organi so vstopna vrata pri širjenju bioloških agensov v obliki bioloških aerosolov (razpršila); ti so sestavljeni iz delcev, ki vsebujejo žive mikroorganizme ali strupe.

Bistvena lastnost biološkega aerosola je v tem, da lahko biološke agense v tej obliki razširimo po velikih območjih z razmeroma majhnimi količinami; na primer z 10 mililitri tekoče kulture mikroorganizma je mogoče pokriti 70 kv. m. Poleg tega biološki aerosoli prodorijo povsod, kamor lahko prodre zrak. V vse objekte in zaklonišča, ki niso hermetično zaprta in opremljena s filtri za zrak.

Napadalec lahko razprši aerosole s posebnimi napravami, kot so generatorji in razpršilci ali z eksplozijo. Z generatorji so ponavadi opremljena cestna vozila ali pa plovna vozila, z razpršilci pa posebna letala. Aerosole lahko razpršujemo tudi z eksplozijo posebnih bioloških letalskih bomb; te so majhne, zložene v kasete in imajo tanke stene.

Učinkovitost aerosolov je odvisna od velikosti delcev. Najnevarnejši so zelo majhni delci, ker prodirajo skozi dihalne poti do pljučnih mehurčkov, od koder prodre v krvni obtok in povzroči infekcijo.

Aerosolni delci se kot oblak širijo z vetrom, na njihovo gibanje pa vplivajo razni dejavniki. Če so delci preveliki, hitro sedejo, če so majhni, obvisijo v zraku. Ker ultravijolični žarki hitro uničujejo žive oblike mikroorganizmov, je najverjetnejša uporaba aerosolov takrat, kadar ni sonca. Močan veter zelo hitro razširi aerosolni oblak na večje območje, vendar ga hkrati razredči, da postane neučinkovit. Kadar piha slab veter, pokrije aerosol manjše območje, toda ostane zgostjen in se na njem zadržuje dalj časa.

V zelo vlažnem zraku se delci povečujejo in hitro sesedajo, v manj vlažnem se klice hitro posušijo. Visoke temperature ozračja uničujejo klice, nizke jih ohranjajo.

Učinkovitost aerosola je odvisna tudi od navpične ustaljenosti zraka. To pomeni, da jih lahko najbolj učinkovito uporabimo v zgodnjih jutranjih urah (1 do 2 uri pred sončnim vzhodom) in pred nočjo (1 do 2 uri po sončnem zahodu), ko je navpično gibanje zraka majhno.

Na gibanje aerosolnega oblaka vplivata tudi oblikovitost in poraslost zemljišča, in sicer tako, da ml spremenjata hitrost in smer gibanja. Če naleti oblak na več vzpetin, se zelo hitro razprši. Kadar pa zadene samo na eno vzpetino, se ji izogne. Pri gibanju pravokotno na dolino ostane v njej samo prav mejhen del aerosolnega oblaka. Če pa doseže oblak dolino v ostrem kotu, se v njej ustavi ali pa spremeni smer. Pri gibanju po dolini aerosolni oblak obtiči nad njo dalj časa in se manj razprši. Kadar naleti oblak na gozd, ostane manjši del na njegovem robu, večji del pa gre čezenj. Tedaj se lahko zgodi, da se bo aerosol spustil na jase in goličave. V naseljenih krajih se aerosolni oblak najpogosteje zadržuje v ozkih, slepih in vijugastih ulicah, toda največje zgostitve nastanejo pri prodiranju aerosolov v gradbene objekte.

Nadaljevanje

ČESTITAMO

V juniju je s študijem ob delu na prvi stopnji visoke ekonomske – komercialne šole diplomiral naš sodelavec iz nabavnega sektorja JANEZ GREGORI in si pridobil strokovni naziv ekonomist.

K njegovim vztrajnosti in uspehu mu iskreno čestitamo in mu želimo veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Hladna valjarna Jesenice

SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Branko Strmole je 4. avgusta sklical sejo odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Hladna valjarna Jesenice. Pri pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da so vsi izvršeni.

V juniju so izvaljali 2486 ton, kar je 0,23 % nad planom. Izvaljane je bilo tudi 544 ton dinamo pločevine in 268,5 ton jekel. Glede na veliko odsotnost in pomanjkanje polproizvoda je rezultat kar zadovoljiv.

Odbor je sprejel plan proizvodnje za mesec avgust v teži 2480 ton, od tega 490 ton dinamo trakov HVT in 230 ton jekel. Če bo TOZD Valjarna bluming-štelki redno dobavljala dinamo TVT, bodo planske obveznosti izpolnili.

V mesecu juniju je bila izvršena 2501 nadura, kar je pod planirano količino, vendar pa še vedno previško. Vzrok temu so redni letni dopusti in druga odsotnost. Ker v mesecu avgustu se predvidevajo večje odsotnosti, so planirali 2700 nadur.

Pri pregledu polletnega poročila za leto 1980 je odbor ugotovil, da je bilo delo TOZD dokaj dobro, saj so presegli planske obveznosti za 2,23 %, kar je tudi 2 % večja proizvodnja kot lani. Izpolnjen je bil tudi kvaliteten asortiment, čeprav ni bil dohod TVT iz valjarne štelki reden in v zadostnih količinah. Poudariti je treba, da je TOZD izpolnila tudi

vse točke stabilizacijskega programa, in sicer:

- presegli so družbeni plan,
- izplen so povečali,
- zmanjšali so porabo zveplene kisline,
- porabo el. energije so znižali,
- poraba delovnih valjev je manjša,
- storilnost so dvignili,
- količina izvaljanih dinamov HVT je bila nad planirano.

Glede na vse te ugodne kazalce poslovanja TOZD v I. polletju je odbor poročilo potrdil.

Odbor je analiziral tudi reklamacije v I. polletju letošnjega leta in jih primerjal z istim obdobjem lanskega leta. Ugotovili so, da je število reklamacij in teža reklamiranega materiala padla v letošnjem letu za več kot trikrat. Rezultat je zelo zadovoljiv, če upoštevamo, da je vložek večkrat nekvantiteten: pojavljajo se večja odstopanja debeline, neugodna struktura in ozki trakovi.

Odbor je soglašal s predlogom temeljev srednjeročnega plana TOZD Hladna valjarna Jesenice za obdobje 1981–85. Plan je za TOZD

kar ugoden, saj se v tem obdobju predvideva nabava novega valjčnega ogrodja in krožnih škarij I. in II.

Odbor je tudi potrdil program koriščenja sredstev amortizacijskih zamenjav in investicijskega vzdrževanja s pripombo, da se ta sredstva po potrebi uporabljajo za dodatne nujne investicije, če bo to potrebno. Odbor bo to še tekoče obravnaval.

Vloga teniškega kluba Jesenice za odstop odslužene vratarne v HVJ je odbor ugodno rešil in brezplačno odstopil vratarne.

TOZD Žičarna

15. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V petek, 8. avgusta, je predsednik Bogdan Marinkovski sklical petnajsto redno sejo DS TOZD Žičarna. Uvodoma je poudaril, da so sklepi zadnje seje realizirani, razen sklepa, ki se nanaša na podpis dodatka samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za nakup žebliarskih strojev.

Najprej so delegati obravnavali poslovno poročilo za prvo polletje in soglašali z obravnavo, ki je bila na zborih delavcev in poročilo sprejeli brez pripomb. Sprejeli so pripombo zbora delavcev v zvezi s prekoračitvijo stroškov za delovne skupnosti in zadolžil delegate v DS železarne Jesenice, da jo posredujejo ob obravnavi polletnega poslovnega poročila. Stroški za delovne skupnosti se lahko gibljejo le v okviru ustvarjenega dohodka in je treba tudi v skupnostih sprejeti stabilizacijski program.

Delegati so bili seznanjeni tudi z obravnavo predloga samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za

Potrjena je bila tudi osebna ocena vodja TOZD HVJ v višini štiriindvajsetih odstotkov.

Na predlog vodstva TOZD je odbor odobril soferju Marjanu Barbu nagrado v višini 700 din za tri mesece (april, maj in junij). Sofer Barbo je pri prevozu raznega materiala zaradi pomanjkanja delavcev v skladišču sam razkladal in nakladal material brez pomočnika, kar ni v popisu njegovih delovnih nalog.

Komela na odločbo skupne disciplinske komisije v zvezi z vodenjem postopka zoper Ratiborja Tešanovića in Andrija Tomešića in sklenili, da se disciplinski postopek obnovi.

16. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik Ciril Resman je 30. julija sklical redno sejo odbora za gospodarstvo. Člane odbora je uvodoma seznanil z izvajanjem sklepov zadnje seje, ki so bili realizirani.

V nadaljevanju seje so člani odbora potrdili operativni plan skupne proizvodnje za mesec avgust, ki predvideva 4.800 ton žice. Le-ta je nižji od planiranega za 500 ton. Za prodajo je planiranih 3.475 ton in 1.325 ton za domačo predelavo.

Člani odbora so bili tudi seznanjeni z rezultati dela v mesecu juniju. Skupno je bilo izdelane 4.627 ton vlečene žice. Dosežen izplen je bil 96,04 %. Seznanjeni so bili tudi z osnovnimi podatki iz polletnega poslovnega poročila in soglašali s načinom obravnave poročila prek zborov delavcev.

Odbor za gospodarstvo je na predlog komisije za novatorstvo potrdil posebno nadomestilo za koristno idejo Blagomirju Milutinoviću v višini 500,00 dinarjev, odobril godbi na pihala 25 žarnic za obnovitev dvorane za vaje in potrdil oceno delovne uspešnosti za vodja TOZD v višini 20 %.

B.

TEŽAVE S POLPROIZVODI SO BILE V JULIJU ŠE VEČJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Izpolnjevanje program je bil dosežen s 101,6%. Izpolnjevanje proizvodnega programa jekla v martinarni je bilo s 94,7% boljše (91,9%), v elektrojeklarni pa s 93,2% (91,3%) tudi boljše kot v juniju.

Na napravi za kontinuirno vlivanje so v juliju vili 3.290 ton gredic ali 102,8% načrtovane količine.

TOZD LIVARNA

Za julij predvidena skupna proizvodnja je bila v Livarni dosežena s 100,8%. Tujim naročnikom je bilo dobavljenih 45 ton jeklenih odlitkov.

TOZD VALJARNA BLUMING-STEKEL

Vzroki za nižjo skupno in gotovo proizvodnjo, kot je bila predvidena z gospodarskim načrtom, so bili: preveč obratovalnih zastojev, ki so bili s 40,75% letos najvišji, prevelika količina bram prevajanih v slabe za potisno peč (zaradi neustrezne kvalitete jekla in slabšega obratovanja valjavskega ogródja štekel), pomanjkanje plina za ogrevne peči in okvara vročega navijalca na valjavskem ogródju štekel.

Tudi obratovalna kampanja potisne peči zaradi zastojev na valjavskem ogródju štekel v juliju ni potekala dobro. V času od 11. do 27. julija je bilo prevajanih samo 6.284 ton slabov. Preveč je bilo zastojev na valjavskem ogródju blumingštekel in premajhno število šarž, odlihtih na napravi za kontinuirno vlivanje.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

V juliju je ta valjarna z 78,5% močno zaostala za načrtovano proizvodnjo. Preveč je bilo raznih zastojev, predvsem mehanskih ter elektro, skupno 16,63%. Poleg tega je proti koncu meseca nastala na ogrevni peči za blume okvara in zato valjarna ni obratovala 129 ur.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Za obratovanje na dve izmeni znižan operativni program skupne in gotove proizvodnje je bil dosežen s 115,1%, oziroma s 115,4%. Zaradi okvare transformatorja je bil na valjavski progi zastoj, ki je trajal skoraj 11 ur.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Zaradi pomanjkanja polproizvoda tudi nižje postavljeni operativni program skupne in gotove proizvodnje ni bil dosežen. Zaradi prevelikih količin bram, prevajanih v slabe namesto v trakove, so bile tudi težave s preskrbo vložka dinamom kvaliteta in s tem tudi dosežena nižja proizvodnja 2.016 ton (junija 1.917 ton). Nerjavnih kvalitet je bilo izvaljanih 152 ton.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Vzroki nižje skupne in gotove proizvodnje v juliju so bile: velika odstopnost delavcev, pomanjkanje vložka dinamom kvaliteta in zastoji na posameznih valjavskih ogródjih. Izvaljano je bilo samo 325 ton dinamom kvaliteta (v juniju 548 ton) in 237 ton visoko ogljikovih jekel (v juniju 271 ton).

TOZD ŽICARNA

Glavni vzrok, da sicer znižan operativni program ni bil dosežen, je bila zelo velika odstopnost delavcev. Izdelane so bile 976 ton patentirane žice (v juniju 1.039 ton), 402 tone VAC žice (v juniju 454 ton) in 175 ton EPP žice (v juniju 130 ton).

TOZD PROFILARNA

Na proizvodnjo dveh izmen znižan operativni program skupne in gotove proizvodnje je bil močno presežen s 123,7% in 109,2%.

TOZD VRATNI PODBOJI

Za julij predvideni gospodarski načrt skupne proizvodnje je bil dosežen s 108,5%. Proizvodnja je bila nekoliko nižja kot v juniju zaradi izdelave podbojev iz ozihih profilov, ki ne dosega poprečne teže.

TOZD JEKLOVLEK

V juliju je bil predvideni načrt skupne proizvodnje izpolnjen s 102,5%. Pri vlečenem jeklu je bil dosežen 104,8% luštenem 92,0%, brušenem 110,8% in toplotno obdelanem 88,2%.

DOPIŠUJTE V ŽELEZARJA

TOZD ELEKTRODA

Gospodarski načrt skupne proizvodnje v juliju je bil dosežen s 96,1% in pri oploščenih elektrodah 83,1%. Vzrok za nižjo proizvodnjo oploščenih elektrod je bila velika odstopnost delavcev. Nekaj težav je bilo tudi pri rezanju žice zaradi zastojev na Curto strojih.

TOZD ŽEBLJARNA

Načrtovana skupna proizvodnja je bila dosežena s 105,6% in za izvoz je bilo odpremljenih 883 ton žičnikov. Nekaj težav je bilo zaradi pomanjkanja vlečene žice dimenzije 1,8 mm.

Avugst Karba

MESTO IN VLOGA ORGANIZIRANJA V ZDRUŽENEM DELU

Dr. Zdravko Kaltnekar, profesor Višje šole za organizacijo dela v Kranju, je na simpoziju organizacijskih znanosti imel uvodni referat na temo **Mesto in vloga organiziranja v združenem delu**. Med drugim je poudaril, da je naloga organizatorjev oblikovati takšne odnose, ki bodo zagotavljali demokratične medsebojne odnose vseh udeležencev subjektov.

V gradivu je obravnaval poreditev tri področja, kjer se pred organizatorje postavljajo pomembne naloge. Sem sodijo: uveljavljanje določil zakona o združenem delu v širši družbeni praksi, še posebno pa v organizacijah združenega dela, uveljavljanje novih oblik organizacije proizvodnega dela ter vpliv avtomatske obdelave podatkov za organiziranje v združenem delu.

Na vprašanje, kakšna je dobra organizacija, je dejal, da je lahko **dobra in najboljša le tista organizacijska oblika, ki omogoča čim boljše dosežati postavljene cilje**. Torej organizacija ne more biti dobra ali slaba sama po sebi, ampak je to lahko le v razmerju do uresničevanja ciljev.

Optimalne rezultate lahko dosega takšna organizacija, kjer sta formalna in neformalna struktura čim bolj identični. Sodobna organizacijska teorija teži k prilagajanju formalne organizacije neformalnim odnosom, ki se spontano ustvarijo znotraj skupin. Razmerja tako malo formalizira, da predpisi ne predstavljajo ovire za svobodno oblikovanje odnosov, ampak tašno postavljanje medsebojnih vezi celo zahtevajo. Vse moderne organizacijske metode zahtevajo večjo demokratizacijo procesov, večjo svobodo odločanja in s tem večjo možnost delavca za samouresničenje. **Višek te demokratizacije pa predstavlja samoupravljanje z delom in njegovimi rezultati**, ki v polni meri omogoča delavcu, da se kot celotna osebnost vključuje v proces dela in upravljanja.

Zakon o združenem delu je sprožil mogočen proces prestrukturiranja vseh družbenih odnosov v celotnem gospodarstvu. Organizatorjem in razumljivo tudi drugim se v zvezi s tem postavljajo številne in zahtevne naloge. Ne glede na to, da o vseh bistvenih vprašanjih odločajo delovni ljudje sami, morajo vendarle strokovne službe vse te odločitve

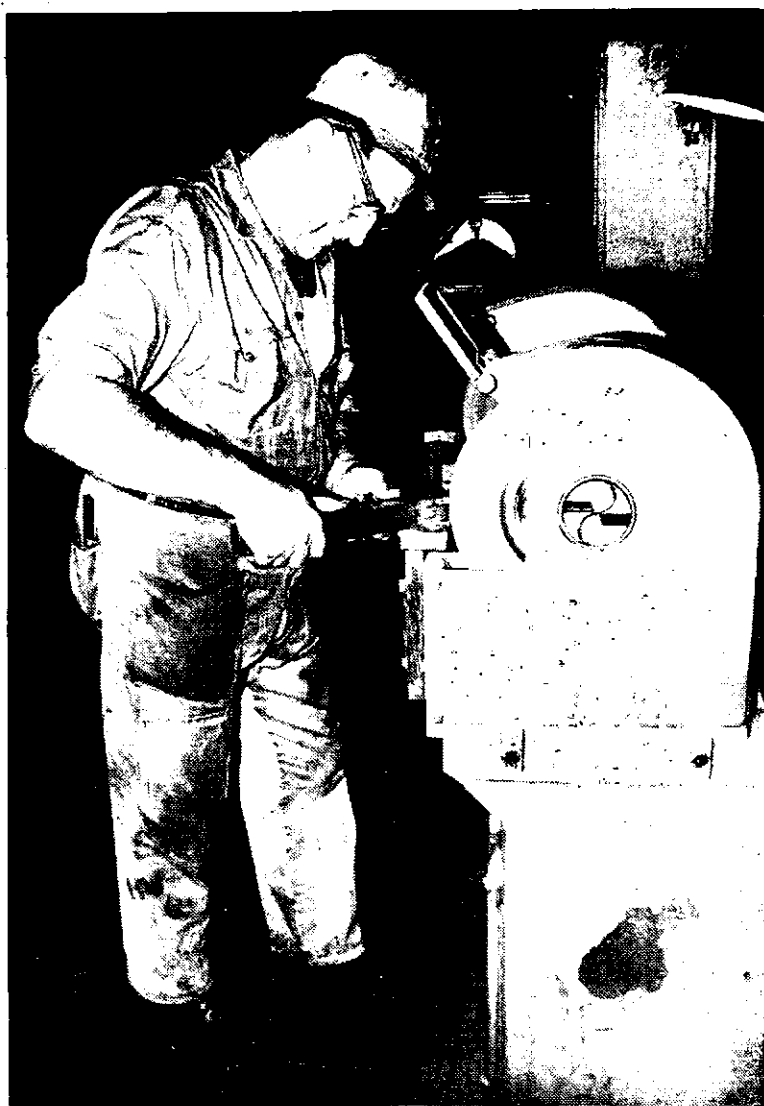
predhodno temeljito proučiti, pripraviti in predlagati za odločanje.

Obširno področje dela, na katerem se bodo morali uveljaviti organizatorji, je celotna organiziranost naše družbe. Tu nas zanima predvsem odnos med organizacijami združenega dela in institucijami družbene organizacije. Ustavno je zagotovljena družbena lastnina proizvodnih sredstev, vendar se delovne organizacije, kot upravljalci teh sredstev, prepogosto obnašajo lastninsko. Prepogosto jih zanimajo le lastni interesi, ki so le posredno lahko tudi interesi družbe ali pa so včasih celo v nasprotju z njimi. Spomnimo se le mnogih investicij, podvajanja zmogljivosti, neusklajenega planiranja proizvodnje in podobno.

Povezovanje tržišča na osnovi dohodkovnih odnosov naj bi prineslo novo kvaliteto v medsebojne odnose v združenem delu in s tem tudi v celotni družbi.

Združevanje sredstev na osnovi interesov večinoma še ni preseglo prejšnjega aparatskega razdeljevanja in ponekod ostaja bolj ali manj formalizirano. Ustvarilo pa je velik aparat in veliko administracije, kar oboje žre občuten del družbenih sredstev. Pogosto v težnji, da bi čim bolj pravilno razdelili en dinar, pravi avtor v pisnem gradivu, porabimo dva za vse delo ob tej delitvi.

Pomembno področje delovanja organizatorjev je seveda predvsem v delovnih organizacijah. Tu morajo skrbeti za vzpostavljanje takšnih organizacijskih struktur in procesov, ki bodo omogočili ustrezno samoupravno funkcioniranje teh organizacij. Osnovna celica gospodarjenja je temeljna organizacija združenega dela. Pri tem pa je postavil vprašanje, ali je temeljna organizacija najnižja celica gospodarjenja ali ne bo morda smiselno nekaterih funkcij prepustiti še manjšim enotam, na primer, delovnim skupinam. Na to bo treba odgovoriti s podrobnejšimi raziskavami.

Sodelavec strugar v strugarni valjev (Foto S. Kokalj)

Organizacijo lahko smatramo kot sestav medsebojnih razmerij med ljudmi. **Ta razmerja moramo urediti tako, da omogočajo delavcem in delovnim organizacijam uresničiti njihove cilje**. Treba je torej ustvariti takšen socioteknični globalni sistem, ki bo učinkovit, ekonomičen, človeško pravičen, trajen ter družbeno upravičen.

V zvezi s tem je bilo in še bo precej prizadevanj za iskanje in razvijanje novih organizacijskih oblik. V bistvu vseh teh je težnja po osvoboditvi delavca od pritiskov, ki jih izvaja razdrobljeno delo v industrijskem načinu proizvodnje. Mnoga protislovja, ki se pri tem pojavljajo, je samoupravni sistem uspešno rešil. Prav gotovo pa sistema samoupravljanja ni moč zgraditi čez noč in zato v dejanskih razmerah ostaja mnogo starega. Še vedno so prisotni različni lastninski odnosi, še bolj pa tudi ostanki stare miselnosti in gledanja na proizvodne odnose.

Kar zadeva avtomatsko obdelavo podatkov, pa je v zvezi s tem poudaril **pomembnost kvalitativnega izkoriščanja računalniških zmoglosti**. Tu namreč še najbolj šepamo, saj se večinoma obdelujejo različni rutinski postopki, ki smo jim bili kos s »peš« metodo. Da se bo na tem področju stanje izboljšalo, priporoča izdelavo takšnih računalniških programov, ki bodo omogočali zbiranje in obdelavo informacij v zaželenih organizacijskih strukturah. Poiskati bo treba takšne oblike informacij, ki jih bo vsak njihov prejemnik lahko tudi resnično izkoristil. Pri tem je treba paziti na preobilje informacij in je treba pri tem večkrat opraviti selekcioniranje. Paziti moramo namreč, da nas stroj ne bo zaslužnil, da ne bo računalnik postal naš mogočni gospodar, ampak le priden hlapec, ki bo opravljal koristne naloge, ki mu jih bomo »naložili«.

B.

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE TER ODPREME V JULIJU

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA					GOTOVA PROIZVODNJA					ODPREMA	
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Plavž	14.300	14.300	15.356,2	107,4	107,4	—	—	—	—	—	—	—
Jeklarna	37.650	39.400	39.288,4	104,4	99,7	—	—	—	—	—	—	—
— SM jeklarna	25.400	25.400	25.088,0	98,8	98,8	—	—	—	—	—	—	—
— El jeklarna	12.250	14.000	14.200,4	115,9	101,4	—	—	—	—	—	—	—
— ASEA peč	5.500	6.800	6.408,1	116,5	94,2	—	—	—	—	—	—	—
— LM peč	6.600	7.050	7.595,5	115,1	107,7	—	—	—	—	—	—	—
— BBC peč	150	150	196,8	131,2	131,2	—	—	—	—	—	—	—
Livarna	153	153	155,0	101,3	101,3	60	60	46,0	76,7	76,7	46,0	—
— jeklo livarna	150	150	151,3	100,9	100,9	60	60	45,1	75,2	75,2	45,1	—
— kovino livarna	3	3	3,7	123,3	123,3	—	—	0,9	—	—	0,9	—
Valjarna blumingštekel	36.900	36.900	30.162,9	81,7	81,7	7.180	7.300	6.232,6	86,8	85,4	6.320,2	—
— bluming	19.600	18.700	16.859,4	86,0	90,2	400	300	267,2	66,8	89,1	326,4	—
— štekel — razrezoval.	14.360	15.400	10.463,6	72,9	68,0	4.020	4.200	3.125,5	77,8	74,4	3.178,3	—
— štekel — termična obd.	2.940	2.800	2.839,9	96,6	101,4	2.760	2.800	2.839,9	102,9	101,4	2.815,5	—
Valjarna žice in prof.	9.300	9.300	7.301,0	78,5	78,5	2.430	1.930	1.404,7	57,8	72,8	1.405,5	—
— valjarna žice	9.300	9.300	7.301,0	78,5	78,5	2.430	1.930	1.404,7	57,8	72,8	1.405,5	—
— valjarna profilov	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Valjarna debele ploč.	7.800	5.200	5.985,3	76,7	115,1	7.700	5.090	5.871,6	76,3	115,4	5.587,2	—
Hladna valjarna Bela	7.440	6.500	4.748,5	63,8	73,1	7.360	6.420	4.731,0	64,3	73,7	4.788,7	—
Hladna valjarna Jesenice	2.400	2.400	2.120,1	88,3	88,3	2.240	2.240	2.063,7	92,1	92,1	2.101,6	—
Žičarna	5.100	4.600	4.180,3	82,0	90,9	4.220	3.150	2.852,1	67,6	90,5	2.926,8	—
Profilarna	2.300	1.600	1.978,5	86,0	123,7	2.150	1.450	1.583,7	73,7	109,2	1.399,5	—
— HOP	2.115	1.415	1.873,6	88,6	132,4	2.010	1.310	1.478,9	73,6	112,0	1.270,6	—
— rondele	20	20	36,7	183,5	183,5	20	20	36,7	183,5	183,5	36,7	—
— diski	110	110	11,2	10,2	10,2	110	110	—	—	—	14,2	—
— cestna ograja	55	55	57,0	103,6	103,6	10	10	68,1	681,0	681,0	69,0	—
Skladišče 38	160	160	62,7	39,2	39,2	160	160	62,7	39,2	39,2	62,7	—
Vratni podboji	100	100	108,2	108,2	108,2	100	100	108,1	108,1	108,1	131,8	—
Jeklovlek	1.660	1.660	1.701,9	102,5	102,5	1.650	1.650	1.701,9	103,2	103,2	1.706,5	—
Elektrode	1.910	1.960	1.834,6	96,1	93,6	1.730	1.780	1.623,0	93,8	91,2	1.702,1	—
— elektrode, var. žica	1.570	1.620	1.333,3	84,9	82,3	1.570	1.620	1.325,9	84,5	81,9	1.409,2	—
— varilni prašek	60	60	74,8	124,7	124,7	60	60	74,8	124,7	124,7	70,6	—
— suha elektr. masa	100	100	145,2	145,2	145,2	100	100	145,2	145,2	145,2	145,2	—
— ognjevdzdržni mat.	180	180	281,3	156,3	156,3	—	—	77,1	—	—	77,1	—
Žebljarna	840	840	887,3	105,6	105,6	840	840	885,8	105,5	105,5	904,5	—
ŽELEZARNA	128.013	125.073	115.870,9	90,5	92,6	37.820	32.170	29.166,9	77,1	90,7	29.073,9	—
Elektrode Zagreb	—	—	—	—	—	330	400	641,4	104,4	160,4	641,4	—
SKUPAJ	—	—	—	—	—	38.150	32.570	29.808,3	78,1	91,5	29.715,3	—

CENTER ZA PROUČEVANJE SAMOUPRAVLJANJA IN INFORMIRANJE V I. POLLETJU

Dejavnost centra močno obeležuje 30-letnica samoupravljanja v Železarni. Jubilej smo proslavili z razširjeno sejo delavskega sveta Železarni - 9. februarja 1980, sprejeti program pripravljalnega odbora pa daje celotno usmeritev aktivnosti ob tem jubileju. Tako v vsaki številki Železarnja objavljamo članek - kroniko o dogodkih tridesetih let, ali se kako drugače navezuje na odločitve samoupravnih organov.

V prvem polletju je bilo 36 sej samoupravnih organov delovne organizacije, na katerih je veljala in velja prednost sprejemanju stabilizacijskih programov in spremljanju njihovega uresničevanja. Zanje so delavci centra opravili celotno tehnično in administrativno delo, vključno z nekaterimi vsebinskimi in strokovnimi pripravami.

Enak poudarek (izboljšanje poslovnih in proizvodnih rezultatov) je značilen tudi za delovanje samoupravnih organov v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih. Za njihovo delo so na centru pripravili 15 informacij ali predlogov za sestavo dnevnih redov, analizirali 338 zapisnikov s sej teh organov in na osnovi tega posredovali 85 informacij strokovnim službam in poslovnim organom.

V tem polletju smo v Železarni izvedli tudi referendum za spremembo samoupravnega sporazuma o združitvi temeljnih organizacij v Železarno, volitve v samoupravne organe SOZD SŽ in nadomestne volitve v nekaterih temeljnih organizacijah (31. marca 1980).

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje je v prvem polletju redno spremljal delovanje samoupravnih delovnih

skupin in pregleda njihovih sestankov objavljaj v Železarni. Še posebej je spremljal razpravo o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti, o predlogu samoupravnega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov ter sklopa skupne porabe, o zaključnem računu za leto 1979, o oblikovanju in delitvi sklada skupne porabe za letošnje leto, o predlogu sprememb in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo, o razvojnih možnostih SOZD in temeljnih plana 1980-1985 ter o periodičnem obračunu za prvo četrtletje. Pripombe in stališča samoupravnih delovnih skupin je center zbral ter posredoval ustreznim službam. Prav tako s posebno pozornostjo delavci centra spremljajo razprave delovnih skupin, ki se nanašajo na izboljšanje gospodarskega položaja Železarni ter o tem poročajo v Železarni.

S prvim junijem so na pobudo političnega aktiva in po sklepu odbora za informiranje začeli izdajati redne tedenske informacije, s katerimi naj bi spoti in kar najbolj celovito seznanjali delavce z uresničevanjem naših stabilizacijskih programov na posameznih področjih. Informacije imajo interni značaj, zato vsebujejo tudi sporočila, ki zaradi razširjenosti Železarni na njegovih straneh ne morejo najti mesta. Razmnožujejo jih v Železarni in izdajajo v 1600 izvodih.

Organizirali in izvedli so 27 sej konferenc delegacij za samoupravne interesne skupnosti in družbenopolitične skupnosti ter za večino pripravili povzetek gradiva. Sem sodijo tudi temeljite priprave na sejo zbora združenega dela, kjer so delegati obravnavali gospodarski položaj Železarni. Opozoriti pa velja na zelo pereč problem nesklepnosti konferenc delegacij za samoupravne interesne skupnosti (od 22 konferenc kar 9 nesklepnih). Nekateri se še ne zavedajo, da s premajhno udeležbo delegatov na sejah konferenc omejujejo ali vsaj otežujejo delo tudi tistim delegacijam, ki so sicer aktivne in oblikujejo tudi pripombe in predloge.

Remont v valjarni žice (Foto S. Kokalj)

Januarja so temeljito organizirali in izvedli razprave o elementih za samoupravni sporazum o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti za obdobje 1981-1985 z inštruktazo razlagalcev tega gradiva.

Aprila je bila izdelana analiza prisotnosti delegatov na konferencah delegacij za samoupravne interesne skupnosti v dvehletnem obdobju.

Ob dokaj intenzivni družbenopolitični in samoupravni aktivnosti so imeli tudi nekaj obiskov drugih organizacij združenega dela, ki jih je zanimal naš informacijski sistem. Pripravili so skripto za seminar neposrednih vodij dela s področja samoupravljanja, delegatskih odnosov in informiranja ter redno usposabljal pripravnike.

Sodelovali so pri izdelavi naslednjih samoupravnih splošnih aktov:

- samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev OD in dela sklada skupne porabe v delovni organizaciji Železarna Jesenice,

- samoupravni sporazum o načinu in pogojih ureditve medsebojnih pravic in obveznosti med temeljnimi organizacijami in temeljno organizacijo Kovin servis.

- spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združitvi temeljnih organizacij v delovno

organizacijo Železarna Jesenice (poglavje delovno razmerje).

- navodilo za uvedbo novih vstopnih in izstopnih dokumentov v Železarni Jesenice.

V prvem polletju 1980 je izšlo 23 števil tednika Železarnja, od tega ena številka zaradi praznikov med tednom dvojnja. Po letnem planu bi moral biti povprečni obseg posamezne številke 22 strani, zaradi stabilizacijskih prizadevanj pa je bilo poprečje po sklepu odbora za informiranje Železarni zmanjšano na 20 strani, kolikor tudi znaša poprečni obseg posamezne številke v prvem polletju, vključno z vsemi prilogi.

Poprečno je bilo potrebno za vsako številko glasila pripraviti oziroma organizirati, urediti, korigirati in prepisati 180 tipkanih strani gradiva, ki ga za številko prispeva poprečno 55 avtorjev - zunanjih sodelavcev glasila. Seveda pa celotno gradivo, ki ga je potrebno pregledati (prebrati), ni objavljeno, ker je za glasilu nezanemljivo, presplošno ali pa se pokriva že s prejeto informacijo, oziroma je prispevek anonimni. Vsekakor z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da se sicer počasi, vendar vztrajno dviga število zunanjih sodelavcev glasila.

Naj omenimo, da je o vsebinski in tehnični urejenosti našega glasila izšla v reviji Obveščanje in odločanje (2/80) dokaj ugodna ocena, ki smo jo že objavili v našem glasilu.

V JULIJU PRODAJA 15% POD PLANOM

(Nadaljevanje s 1. strani)

za 5,2%, medtem ko je bila v TOZD Ljvarna kar za 56,9% in v TOZD Željarna za 35,6% višja od planirane.

Planirana realizacija ni bila dosežena v TOZD Valjarna blumingštel, Valjarna žice in profilov, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Bela, Hladna valjarna Jesenice, Žičarna in Profilarna. Največje preseganje planirane realizacije pa je v juliju imela TOZD Željarna (62%), sledijo pa ji še TOZD Vratni podboji (33%) in Ljvarna (20%). TOZD Valjarna žice in profilov, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Bela in Profilarna pa kljub povišanju cene niso dosegli niti realizacije, dosežene julija lani.

Na nivoju Železarni so letošnji julijski rezultati količinsko slabši za 14,6%, vrednostno pa za 14,2% boljši od lanskih, saj so bile cene v povprečju za 33,6% višje.

Doseženi kumulativni rezultati s 241.497 ton za 12,5% zaostajajo za planirano količino. Ta zaostanek je

tako rezultat nedoseganja planskih količin v prvi polovici leta kot v juliju. Največji je zaostanek v TOZD Valjarna žice in profilov (30,5%), približno 20% zaostanek pa je še v TOZD Valjarna blumingštel, Žičarna in Profilarna. Poprečna prodajna cena ni dosegla planirane v TOZD Valjarna žice in profilov, Hladna valjarna Bela in Elektrode, na nivoju Železarni pa za 1,5% presega planirano.

V prvih sedmih mesecih smo dosegli 4.076,4 milij. din realizacije, ki se je z realizacijo storitvenih TOZD in ostalo realizacijo povečala za 4.168,7 milij. din, kar pa je 11% ali 512,9 milij. din manj, kot smo načrtovali. Zaostanek je največji v TOZD Valjarna žice in profilov (31,6%), planirano sedemmesечно realizacijo pa so najbolj presežili v TOZD Željarna (19,8%).

V primerjavi z lanskimi sedmimi meseci so letošnji rezultati količinsko za 7,5% slabši, vendar pa je realizacija višja za 17% zaradi povišanja cen za 26,5%.

Z. P.

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE JANUAR-JULIJ

TOZD	IZVRŠITEV OD I - VII 1979			DRUŽBENI PLAN OD I - VII 1980			IZVRŠITEV OD I - VII 1980			INDEKSI					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Ljvarna	510,8	25,497	13.024.009	405	30.000	12.150.000	383,5	33,477	12.836.370	75,1	131,3	98,6	94,7	111,6	105,6
Valj. blumingštel	38.945,9	14,622	568.116,236	48.330	16,330	823.453,396	40.976,7	17,370	682.115,617	102,9	123,2	126,7	81,9	102,6	84,0
- bluming	3.555,9	12,067	42.888,747	2.890	11,582	33.383,822	3.096,5	14,436	43.408,471	84,5	119,6	101,1	115,6	125,5	145,1
- štel	35.390,0	14,219	505.227,489	45.440	17,120	789.579,573	37.879,2	17,580	648.714,946	104,7	123,1	128,9	80,0	102,2	81,7
Valj. žice in prof.	18.391,4	8,367	151.112,112	17,440	10,423	181.783,898	12.114,4	10,380	134.294,983	66,2	124,3	82,3	98,5	96,4	68,4
Valj. debele ploč.	53.989,1	12,063	651.978,889	55,970	13,941	787.730,545	49.186,3	14,991	731.234,989	91,0	123,2	112,2	98,2	106,8	95,2
Hladna valj. Bela	55.619,7	13,421	746.292,937	54,890	18,791	1.027.893,880	50.949,1	18,537	827.149,843	80,0	123,1	110,8	91,5	88,0	80,5
Hladna valj. Jesenice	18.115,7	14,394	261.988,885	16,230	17,935	276.481,900	16.453,4	17,783	292.593,734	102,1	123,5	128,1	101,4	104,4	105,8
Žičarna	30.087,5	15,110	454.433,164	31,990	18,537	600.723,410	25.587,9	20,349	528.391,403	85,0	134,7	114,4	80,2	108,0	86,6
Profilarna	13.781,5	12,384	170.513,130	15,190	14,069	213.549,320	12.893,2	15,534	198.974,153	87,3	126,3	103,4	79,2	110,5	87,5
- HOP	12.704,7	11,396	143.541,641	14,180	12,511	177.494,150	10.832,2	14,335	168.714,221	86,0	136,9	108,2	77,1	114,8	88,3
- runde	123,1	30,758	3.784,795	140	34,878	4.959,980	206,0	39,818	7.916,319	106,5	125,8	200,2	148,4	110,7	182,1
- ezobrički + distančn.	438,7	17,684	7.747,653	70	20,791	1.454,670	444,1	17,082	7.554,272	101,7	98,9	101,5	697,3	81,8	521,4
- diški	515,0	31,606	16.018,641	180	37,250	29.587,530	447,0	32,795	14.050,341	96,8	105,5	91,5	56,9	88,0	49,2
Skladišče 38	134,3	28,061	3.771,532	1,00	28,794	34.587,800	696,8	28,878	13.254,863	308,8	95,0	351,4	42,8	88,8	38,5
Vratni podboji	670,1	24,852	14.254,118	740	26,374	14.642,415	618,5	25,523	23.190,423	143,7	113,4	163,0	110,7	102,7	113,8
Jeklovlek	11.475,8	21,418	245.788,436	12,480	26,374	34.642,415	12.444,4	25,523	330.188,294	108,5	123,8	134,3	100,4	104,5	104,9
Elektrode	14.897,9	12,983	192.785,586	15,290	16,585	253.422,900	15.880,9	18,170	243.853,090	101,8	124,5	126,5	98,7	97,5	98,2
- elektrode, var. žica,															
- prašek, masa, Emons Zgb.	13.287,6	14,413	191.510,840	15,290	16,585	253.422,900	13.380,5	18,124	242.855,597	100,8	125,7	126,8	87,7	109,3	95,8
- ognjevarni mat.	1.590,3	832	1.374,749				1.001,4	593	988,483	108,5	72,1	78,2			
Željarna	6.817,8	9,589	65.376,793	6,880	9,920	65.594,290	6.988,4	11,438	78.570,563	100,8	119,3	120,2	102,8	116,5	119,8
OSNOVNA REALIZACIJA	261.148,1	(13,356)	3.487.978.780	276.105	(16,632)	4.592.063,585	241.496,6	(16,880)	4.076.428.635	92,5	126,4	116,9	87,5	101,5	88,8
Realizac. storitv. TOZD			23.782,578			23.945,496			28.071,158			118,0			117,2
Ostala realizacija			51.854,643			65.613,825			64.230,852			124,3			97,9
SK. ZUNANJA REALIZACIJA	261.148,1	(13,645)	3.563.428,001	276.105	(16,956)	4.661.643,196	241.496,6	(17,262)	4.169.730,445	92,5	126,5	117,0	87,5	101,8	89,0

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE V MESECU JULIJU

TOZD	IZVRŠITEV JULIJ 1979			DRUŽBENI PLAN JULIJ 1980			IZVRŠITEV JULIJ 1980			INDEKSI					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Ljvarna	75,0	26,878	2.014.740	80	30.000	1.800.000	46,1	47.069	2.187.054	61,5	175,1	107,6	76,8	158,9	120,4
Valj. blumingštel	4.643,7	18,388	78.998,391	7.190	18,065	129.634,553	6.330,2	17,472	110.424,779	136,1	114,5	165,8	88,0	98,8	85,2
- bluming	251,9	13,906	3.518,183	400	13,699	5.312,122	338,4	14,922	4.976,515	128,6	106,8	138,4	81,6	114,5	83,4
- štel	4.391,8	18,340	67.379,698	6.790	18,361	124.322,431	5.991,8	17,611	105.448,264	135,5	114,8	166,7	88,4	98,0	84,8
Valj. žice in prof.	1.833,3	8,490	15.415,740	2.430	10,647	25.872,999	1.495,5	10,775	15.143,879	98,6	113,5	98,2	57,8	101,2	88,5
Valj. debele ploč.	8.851,2	12,548	110.774,088	7.700	15,295	117.787,648	5.587,1	17,386	98.887,045	88,6	137,8	96,9	72,6	113,1	82,0
Hladna valj. Bela	2.048,0	13,973	28.477,879	2.340	17,580	39.388,980	2.191,6	18,875	98.175,483	89,7	142,2	98,4	65,1	103,8	67,5
Hladna valj. Jesenice	3.678,0	15,915	58.477,585	4.330	19,257	81.364,339	2.928,0	23,424	68.536,124	79,6	151,6	120,7	68,3	121,6	84,3
Žičarna	2.188,9	11,584	25.186,776	2.150	14,955	30.718,322	1.375,9	16,725	23.011,954	62,9	145,4	91,5	64,0	118,0	78,2
Profilarna	1.983,0	9,932	19.441,221	2.010	12,419	24.983,882	1.282,5	15,424	19.319,351	67,6	155,0	104,8	62,3	134,2	77,4
- HOP				30	30,590	730,980	36,7	48,336	1.773,408				183,5	132,4	242,9
- runde	240,5	16,382	3.944,822	10	20,781	207,810	87,8	18,198	1.233,848	27,2	112,0	30,4	67,8	87,6	593,7
- stebrčki + distančn.	84,4	31,534	2.688,633	110	30,320	4.317,590	18,9	36,348	685,347	22,4	114,9	26,8	17,2	92,4	15,9
- diški	181,6	29,820	5.408,334	100	30,390	4.532,800	82,7	24,326	1.525,898	47,6	98,8	41,3	39,2	80,5	31,6
Skladišče 38	79,3	34,800	1.364,886	100	28,130	2.814,986	131,6	28,394	3.735,827	106,0	115,1	191,1	131,6	100,9	132,7
Vratni podboji	1.562,2	23,970	36.889,539	1.650	27,972	44.897,917	1.708,5	28,904	48.512,147	109,2	134,0	135,4	103,4	105,7	108,3
Jeklovke	2.822,7	12,121	34.158,782	2.890	17,998	51.633,180	2.346,5	18,129	51.845,444	116,0	133,1	154,4	113,9	94,8	108,0
Elektrode															
- elektrode, var. žica,															
- prašek, masa, Emona Zgb.	1.818,1	13,378	24.322,389	2.000	17,998	35.633,180	2.290,4	16,644	37.771,987	124,8	134,4	155,3	110,2	97,9	107,8
- ognjevarilni mat.	294,5	9,61	2.834,483				77,1	985	74,477	37,7	101,5	38,3			
Žebjarina	918,3	10,735	9.860,455	940	9,590	8.997,400	1.082,5	13,409	13.443,053	108,2	134,9	136,4	119,3	135,6	161,8
OSNOVNA REALIZACIJA	34.875,4	(14.043)	488.780,514	38.150	(17.381)	482.216,242	28.900,9	(18.832)	555.258,954	85,4	132,7	113,4	78,1	107,3	83,8
Realizac. storitv. TOZD			2.365,236			2.630,390			6.708,493			287,4			267,3
Ostala realizacija															
ukljuc. Društ. prehr.			7.822,938			8.899,616			7.898,169			111,2			87,8
SK. ZUNANJA REALIZACIJA	34.875,4	(14.312)	498.137,988	38.150	(17.953)	491.046,057	28.900,9	(19.121)	563.053,615	85,4	133,6	114,2	78,1	108,3	84,8

STALIŠČA DO POMEMBNEJŠIH PROBLEMOV V SISTEMU NAGRAJEVANJA, OPREDELJENEGA V PREDLOGU SPORAZUMA

Delavskim svetom in odborom za uresničevanje zakona o združenem delu v TOZD in delovnih skupnostih je bil posredovan čistiopis predloga samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih delitve sredstev za osebne dohodke in analizi pripomb na osnutek tega samoupravnega sporazuma. V javni razpravi, ki je potekala v delovni organizaciji v januarju in februarju, je bilo evidentiranih 1347 pripomb, od katerih se 1284 pripomb nanaša na člene osnutka sporazuma. V tem tekstu posredujemo delavskim svetom povzetek stališč delavcev in odbora za uresničevanje zakona do pomembnejših problemov v sistemu nagrajevanja, ki so opredeljena v sporazumu.

Pri osnovah za merila delitve osebnih dohodkov na osnovi živega dela je bil dan zahtevek, da se morajo merila oblikovati tako, da bodo stimulirala interes za delo v proizvodnji, ne pa dela v administraciji oziroma službah. Delovna skupina je bila mnenja, da morajo merila v sistemu delitve osebnih dohodkov motivirati boljše delo v proizvodnji in storitvenih dejavnostih tako v vzdrževanju kot v službah. Ker merila ne morejo izpostavljati neke dejavnosti, tekst ni bil popravljen zlasti zato, ker si predstavljamo, da so vse komponente združenega dela enakovredne, čeprav ima neposredno proizvodnja gotovo ključni položaj.

Pri zahtevnosti del oziroma nalog na osnovi analitične metode je več zahtevkov. En zahtevek se nanaša na dopolnitev pojma »znanje«, ker zakon, kot navaja pripomba, izenačuje šolsko izobrazbo z znanjem, pridobljenim z delovnimi izkušnjami. Smatramo, da zakon ne opredeljuje načina pridobivanja znanja in tudi obeh načinov ne izenačuje. Izhodišče opredeljuje znanja so zahteve delovnih nalog, delavci pa mora izpolnjevati te zahteve, da lahko naloge izvajajo. V naši metodologiji razvoda del oziroma nalog izhajajo prav iz tega razloga iz zahtev delovnih nalog in šele v nadgradnji teh zahtevkov opredeljujemo zahtevano izobrazbo po stopnji in stroki na osnovi sprejetega zakona o usmerjenem izobraževanju.

Drug zahtevek se nanaša na upoštevanje znanja tujih jezikov pod dodatnimi znanji. Siselnost izločenih znanj tujih jezikov je v stopnjevanju potrebnega obvladovanja. Dodatna znanja pridobivajo delavci s funkcionalnim izobraževanjem in je pripomba usmerjena bolj v to, da moramo metodologijo razvoda dopolniti z rangiranjem obsega in stopnje zahtevnosti funkcionalnih znanj.

Od vseh pripomb na tem področju je prav gotovo najpomembnejša ta, da je potrebno različne ostrine opredeljevanja komponent zahtevnosti delovne naloge uravnavati na ravni delovne organizacije. V tem smislu je bil dopolnjen 13. člen. Ker se lahko vrednost točke zahtevnosti delovnih nalog spreminja, je bilo izpostavljeno, kdo je pristojen za potrjevanje spremenjene vrednosti točke zahtevnosti delovnih nalog in se je odbor odločil, da jo potrjujejo delavski sveti TOZD in delovnih skupnosti.

Iz področja meril uspešnosti pri izvajanju delovnih nalog sta bili pri opredelitvi realnosti časovnega normativna učinkovitosti v osnutku predloženi dve varianti, ena za doseganje -8%, druga za +10, -6%. Večina delovnih skupin se je izrekla za drugo varianto, ki je tudi vnešena v predlog sporazuma. Nadaljnje pripombe so se nanašale na izločanje izmečka iz količinske proizvodnje, ki se obračunava v normnem ali premijskem sistemu. V predlogu je bilo izraženo stališče, da je možno izločati le tisti izmeček, ki je nastal po

lastni krivdi. Stališče odbora je bilo, da se vedno bremenijo povzročitelji, arbitar pa je OTK.

Nadalje je bilo predlagano, da se ažurirajo konstante in faktor poravnave premijskih sistemov v I. tromesečju. Konstante premijskih sistemov določajo normalno dnevno proizvodnjo, porabo ur zaposlenih in proizvodne stroške. Ustrezno predlogu se je dopolnil člen sporazuma.

V osnutku sporazuma so bile opredeljene tri možne variante določanja normalne produktivnosti, in sicer: predvidena rast produktivnosti glede na stopnjo dotrajanosti proizvodne opreme, planirana produktivnost ter povprečno dosežena produktivnost v preteklem letu. Kljub temu da se je večina predlogov opredelila za I. varianto, sta se delovna skupina in odbor odločila za tretjo s tem, da se ta korigira z izpadom proizvodnje, ki nastaja zaradi neplaniranih motenj ter za delež, ki ga prispeva nova proizvodna oprema. 29. in 30. člen osnutka se črtata, ker je 29. člen predmet obravnave drugega samoupravnega sporazuma; v 30. členu pa se obravnavajo splošne možnosti izračunavanja meril uspešnosti poslovanja služb in je to predmet pravilnika delitve osebnih dohodkov v delovnih skupnostih.

Kot merilo uspešnosti dela poslovnega odbora so uvedeni v sistem kazalci delovne organizacije, in sicer dohodek na delavca, dohodek na povprečno porabljenega sredstva in normalizirana fizična produktivnost v delovni organizaciji. Vode temeljnih organizacij in sektorjev so po osnutku vezani 50% na rezultate v TOZD, 50% pa na rezultate delovne organizacije. Predlogi se nanašajo na spremembo tega razmerja. Zaradi koordinacijske vloge teh ključnih delovnih nalog ta predlog ni bil upoštevan.

V dodatnih merilih uspešnosti sta dve skupini meril. Po prvi skupini se ugotavljajo rezultati dela po tehnoloških, kvalitativnih in terminskih kazalcih. Oblikovanje teh meril ima za cilj, da bo delavci nagrajevan po rezultatih svojega dela. Modeli so zgrajeni tako, da vplivajo v obe smeri na doseganje po normnem ali premijskem sistemu; izhodišče, ničelna točka vpliva pa je povprečni kazalec uspešnosti v 1979. letu. Ta merila ne morejo biti v nasprotju s pridobivanjem dohodka in racionalnostjo delovnega postopka.

V drugi skupini je ugotavljanje delovnega prispevka posameznega delavca, kjer so bili predlogi za ukinitve, za prevedbo na staž na delovnem mestu, prenos na osnovno, dopolnilne spremembe, prenos na minulo delo, prenos na norme in premije ter za potrditev v prehodnem obdobju.

Prenos na osnovno pomeni višji osebni dohodek delavcem na zahtevnejših delovnih mestih in ne opredeljuje relativnega razlikovanja med dobrimi in slabimi delavci na enako zahtevnih nalogah. Cilj modela je motivacija k boljšim rezultatom dela. Prenos na minulo delo opredeljuje z delovnim stažem in avtomati-

zem napredovanja na istem delovnem mestu pomeni večji osebni dohodek v odvisnosti od delovnega staža in kot tak izgublja pomen merila uspešnosti.

Na osnovi pripomb in stališč odbora so bili oblikovani trije novi členi (33, 34, 35), in sicer se delovni prispevek prenaša v normni oziroma premijski model tako, da se dodaja 13% pri 35% preseganju norme, 0% pri doseganju 22% in 20% pri doseganju norme 42 in več%. Ta člen velja za delovne naloge, kjer se neposredno meri delavčeva uspešnost v normnem ali premijskem sistemu. Pri delovnih nalogah, kjer delovni prispevek delavca ni neposredno merljiv z normnim ali premijskim sistemom, so delavci dolžni ugotavljati individualni delovni prispevek delavca s tem, da se ocenjuje delovni prispevek s količino in kvaliteto dela, ali pa se vrednotijo delovne izkušnje po kvaliteti in hitrosti izvajanja delovnih nalog.

Stimulacija za rast produktivnosti je bila v osnutku predložena kot rast ekonomske produktivnosti v treh različnih variantah in kot rast fizične produktivnosti v dveh variantah glede na doseženo produktivnost v preteklem letu in v drugi varianti glede na zadnje tromesečje.

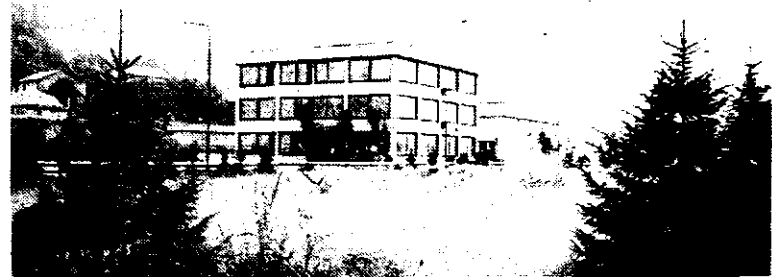
Delovne skupine so se opredeljevale z 42% za ekonomsko produktivnost, 33% fizično produktivnost, 25% kombinacijo obeh. V obdobju javne razprave in po njej je bila izdelana analiza doseganj ekonomске produktivnosti po posameznih tromesečjih leta 1979 in v prvem tromesečju leta 1980. Na osnovi te analize sta se strokovna skupina in odbor odločila, da se vključi v predlog sporazuma fizična produktivnost glede na to, ker so njihova doseganja v posameznih TOZD tudi v razredu 1:10.

V osnutku sporazuma so bile predložene štiri variante za stimulacijo na rast produktivnosti. Večina samoupravnih skupin se je opredeljevala za varianto 1:2. Odbor je to stališče prevzel, spremenil je le lestvico stimulacije tako, da je znižal stimulacijo pri nižjih preseganjih in povečal stimulacijo pri visokih preseganjih, in sicer 1% stimulacije za 1% povečanje produktivnosti. Glede na sedanji model je lestvica stimulacije ostrejša, saj imamo v sedanjem modelu stimulacijo že pri doseganju 90% produktivnosti preteklega obdobja.

Na področju poslovne uspešnosti se opredeljuje obvezna enkratna poravnava in možna poravnava ob kvartalnih zaključnih računih. Glede na pripombe se predlaga, da se pri izvedbi poravnave vse TOZD in delovne skupnosti dogovorijo za enotno metodo obračuna poravnave. Glede na pripombe se je dodal nov člen, kjer so opredeljena merila poravnave z navedeno možnostjo uporabe enega ali kombinacijo meril, vendar enotno za vse TOZD in delovne skupnosti. Če neka TOZD dosega slabše rezultate zaradi skupnih interesov v delovni organizaciji, se lahko obračunava poravnava do povprečne v delovni organizaciji po predhodnem dogovoru s TOZD.

Pri dodatkih za delo izven rednega dopoldanskega delovnega časa se opredeljuje 81% pripomb za uvedbo fiksnih dodatkov. Na osnovi tega se je odbor opredelil za uvedbo fiksnih dodatkov na osnovi vrednosti delovnih nalog v 9. kategoriji.

Nekaj predlogov se nanaša na ukinitve popoldanskega dodatka glede

Upravno poslopje veljarn na Belu (Foto S. Kokalj)

na to, ker popoldansko delo glede na človeški bioritem ne predstavlja pomembno večje obremenitve. Odbor je sprejel sklep o ukinitvi tega dodatka, vendar posreduje to problematiko še v obravnavo delavskim svetom.

Več pripomb se nanaša na to, da se dodatki v nobenem primeru medsebojno ne bi izključevali, vendar je bil odbor mnenja, da se tako kot sedaj obračunava najvišji istosmiselni dodatek (praznik, nedeljsko delo, sobotno delo).

Pri stimulaciji za delo, opravljeno namesto manjkajočega delavca, je bil odbor mnenja, da ni treba spreminjati teksta glede na predloge oziroma vprašanja. Stališče odbora izhaja iz spoznanja, da je pisanje ur za manjkajoče precej kompleksen problem, ker bi bilo potrebno za pravično stimuliranje upoštevati stopnjo zaposlenosti delavca, rezervo, ki je v posadi zaradi bolezni in dopustov in velikost fizičnega napora. Pisanje ur za manjkajoče je le stimulacija za povečan napor in ima kot taka svoje logične omejitve.

V dodatkih za otežkočene pogoje dela so zahtevki za uvedbo fiksnega dodatka za otežkočena dela in ukinitve procentualnega dodatka na vrednost delovne naloge. Predlog spremembe je bil upoštevan.

Pri dodatku za znižanje nezdor pri delu so tri skupine pripomb. Prva, da se upošteva samo število nezdor, ne pa teža poškodb. Drugi del, da se opredeljujejo merila na ravni delovne skupine in tretji del, ki se nanaša na višino stimulacije.

Odbor je opredelil, da je teža poškodb ravno tako pomemben element modela kot število poškodb; da se opredeli organizacijska raven obračunavanja dodatka (na ravni delovne skupine, oddelka ali TOZD) v pravnilih TOZD in da se potrdi dodatek v višini 5%. Nekaj pripomb se nanaša tudi na ukinitve tega dodatka z uvedbo metodologije razvoda del in nalog. Strojovna skupina in odbor sta se opredelila, da je ta dodatek toliko utemeljen, da lahko ostane tudi pri uvedbi analitičnega vrednotenja del in nalog.

Pri merilih za delitve osebnih dohodkov na osnovi minulega dela se je večina delovnih skupin opredelila za variantni predlog v osnutku, in sicer ta, da se poveča delež za skupno delovno dobo in delovno dobo v Zvezni za 1% na vsaka 3 leta in je v predlogu sporazuma ta varianta tudi podana. Pri tem je pomembna sprememba, da se čas združevanja dela ugotavlja mesečno.

Pri merilih delitve po inovacijskem prispevku na priznanje avtorjem izboljšav ni bilo pripomb, medtem ko je bilo na del delitve inovacijskega dohodka, ki naj bi predstavljala motivacijo delavcem v TOZD, kjer se inovacija izvaja, kopica pripomb, ki so bile precej nasprotujoče, zato je skupina in odbor tekst uskladila s stališči sindikatov o delitvi osebnih dohodkov po delu in je člen, ki opredeljuje motivacijo za

inovacijo črtala iz sporazuma.

Pri obravnavanju osebnih dohodkov delavcev ob razporeditvah na druge delovne naloge pri objektivni nemožnosti premestitvi na enakovredne naloge ima delavec pri starosti 50 let (45 let ženske) in delovni dobi 20 let v Zvezni pravico obdržati nezmanjšane osebne dohodek. Pripombe se nanašajo na to, da bi zadoščal samo starostni pogoj. Skupina in odbor sta mnenja, da je prav, da obdržimo oba pogoja, ker je solidarnost povezana tudi s pripadnostjo kolektivu.

Več vprašanj se nanaša na izobraževanje in usposabljanje. Navajamo nekaj zaključkov: nagrade mentorjem niso odvisne od delovnih nalog mentorjev ampak od zahtevnosti nalog, ki jih izvaja praktikant. Na področju izobraževanja iz dela se vrstijo vprašanja, kaj je krajše ali daljše strokovno izpopolnjevanje in da je nadomestilo osebnih dohodkov za čas izobraževanja previsoko. Ker je izobraževanje iz dela treba pospeševati, smo se opredeljevali za pojem krajšega strokovnega izpopolnjevanja pri sodelovanju na seminarjih in specializiranih delovnih praksah, daljši čas pa za redno solanje. Višina nadomestila osebnega dohodka ostane enaka kot v osnutku.

Nekaj pripomb se nanaša še na osebni dohodek ob začasnih premestitvah. Na odboru je bil predlagar in sprejet sklep, da določila o začasnih razporeditvah v okviru ene TOZD ali delovne skupnosti ostanejo nespremenjena, pri začasnih razporeditvah v drugo TOZD ali delovno skupnost pa pripada delavcu za čas usposabljanja OD po osnovah in merilih za opravljanje stalnih del, po prenehanju časa usposabljanja mu pa pripada OD glede na delo, ki ga opravlja.

Ob nadomestilih za čas upravičenosti je odbor mnenja, da morajo biti nadomestila urejevana enotno v celi regiji, ki jo pokriva skupnost zdravstvenega zavarovanja. Zanimivi so predlogi za uvedbo stimulacije delavcem, ki ne bolujejo, vendar se odbor zanje ni odločil, ker bi s tem povečevali delež osebnega dohodka, ki je odvisen od prisotnosti.

En zahtevek se nanaša tudi na različno stimulacijo bolnih delavcev in simulantov. To razliko je nemogoče nestrokovno ugotavljati.

Nekaj predlogov se nanaša na nižje regresiranje družinskih članov in višji regres aktivnih delavcev. Menimo, da je vsakoletna obravnava ob delitvi sklada skupne porabe bolj primerna za opredelitev teh razmerij, kot da to razmerje zacementiramo v samoupravnem sporazumu.

V tem tekstu niso obdelane vse pripombe, ki so bile predložene oddelku za nagrajevanje in obravnavane na odboru za izvajanje zakona o združenem delu. Izpostavljeni so le glavni problemi, ki spreminjajo osnutek ali sedanji model sporazuma o delitvi osebnih dohodkov.

Valentin Črv

30 LET SAMOUPRAVLJANJA V ŽELEZARNI

KONSTITUIRANJE DELAVSKEGA SVETA PO NOVM ZAKONU O DELAVSKEM SAMOUPRAVLJANJU

Delavski svet Železarne, ki so ga delegati izvolili na skupščini delegatov 29. januarja 1950, se je konstituiral na seji 14. avgusta 1950 skladno z temeljnim zakonom o gospodarstvu z državnimi gospodarskimi podjetji in višjimi gospodarskimi združenji po delovnih kolektivih. Na tej konstituenti so izvolili namestnika predsednika delavskega sveta in desetčlanski upravni odbor. V ta prvi upravni odbor so bili izvoljeni:

1. Viktor ROPRET, udarnik, odlikovan,
2. Janko AVSENIK, udarnik, odlikovan,
3. Franc PETERNELJ, udarnik,
4. Jakob POGAČAR, odlikovan,
5. Ciril KLINAR, udarnik, odlikovan
6. Franc MALEJ, odlikovan
7. Rudolf OMEJC, udarnik,
8. Martin KEJŽAR, udarnik, odlikovan,
9. Ivo ARZENŠEK, odlikovan,
10. Alojz BOŽIČ, udarnik, odlikovan.

Enajsti član upravnega odbora je bil po funkciji direktor železarne Janko TORKAR. Izvolili so tudi 10 namestnikov čla-

nov upravnega odbora. Prisotnih je bilo 67 članov delavskega sveta, glasovali so tajno z glasovalnimi listki. Vsi kandidati za člane in za namestnike članov so dobili 100% glasov.

O pomenu novega zakona in o stanju podjetja je člane delavskega sveta seznanil direktor železarne. Povzemamo nekaj njegovih ugotovitev in mnenj iz izčrpnega poročila.

Direktor Železarne je menil, da je temeljni zakon o upravljanju državnih gospodarskih podjetij in višjih gospodarskih združenj po delovnih kolektivih eden najvažnejših zakonov po zakonu o nacionalizaciji. Uresničevanje gesla: »Tovarne delavcem« pomeni celoten program socialističnih odnosov v proizvodnji tako glede družbene lastnine kot glede pravice in dolžnosti delovnih ljudi. Ta zakon je posledica razvoja socialistične graditve naše države in ni osamljen pojav, temveč nadaljevanje vrste ukrepov na poti v socializem. Bazira na zrelosti in zavesti delovnih ljudi, ki se kaže v velikanskih naporih za izpolnjevanje planskih nalog, bazira na zaupanju v moč ljudskih množic, da so sposobne upravljati proizvodnjo.

Računajoč z zrelostjo in zavednostjo delovnih množic mora prevzem gospodarskih podjetij po delovnih kolektivih sprostiti velikanske ustvarjalne sile in je glede na gradnjo socializma ta revolucionaren preobrat prej že malo pozen kot pa preuranjen, kar mnogi očitajo. Da je do te zakasnitve prišlo, je kriva zlasti avtoriteta prve dežele socializma – Sovjetska zveza, kjer smo si izposojali izkušnje, čeprav niso ustrezale naši specifičnosti v razvoju proizvodnih sil in niso bile niti v duhu marksizma in leninizma. Od danes naprej bodo gradili socializem sami in delali po marksistični znanosti pod specifičnimi pogoji in proti revizionizmu marksizma-leninizma.

Zakon o upravljanju državnih gospodarskih podjetij in višjih gospodarskih združenj po delovnih kolektivih ima izredno globok demokratičen značaj in pomeni novo fazo v odmiranju centralizma in države na sploh. To stremljenje se kaže že v samem začetku: prvič v decentralizaciji državne uprave zlasti v gospodarskem pomenu in drugič v izročitvi tovarn in gospodarskih podjetij na sploh v upravljanje delovnim kolektivom.

JAVNA RAZPRAVA O GRADIVU DOGOVOROV S PODROČJA DELITVE

Komisija udeležencev za pripravo družbenega dogovora, to je Zveze sindikatov Slovenije, Gospodarske zbornice Slovenije in izvršnega sveta skupštine SR Slovenije, je ta čas dala v javno razpravo osnutek družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo in osnutek družbenega dogovora o skupnih osnovah za povračilo stroškov, ki so jih imeli delavci pri opravljanju določenih del in nalog. Vsi navedeni udeleženci dogovora so tudi nosilci javne razprave. V okviru Zveze sindikatov Slovenije so nosilci javne razprave o obeh osnutkih organizacije in organi sindikata na vseh ravneh njihove organiziranosti.

V gradivu je poudarjeno, da naj bi glede na namen javna razprava o predlaganih dokumentih potekala takole:

- da osnovne organizacije zveze sindikatov, konference osnovnih organizacij zveze sindikatov v delovnih organizacijah in koordinacijski odbori v sestavljenih organizacijah organizirajo razprave z namenom, da delavci ocenijo svoje sisteme delitve po delu in rezultatih dela, oziroma v kolikšni meri so uveljavili in uresnili v teh sistemih stališča republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije o pridobivanju in razporejanju dohodka in uveljavljanju načela delitve po delu in rezultatih dela.

- da ob analiziranju uresničevanja načela delitve po delu v posamezni organizaciji združenega dela

delavci ugotovijo, katera so v njihovi sredini tista odprta vprašanja, ki ovirajo hitrejšo uresničevanje načela delitve po delu. Ob tem naj ocenijo, ali so družbene usmeritve, ki jih vsebuje družbeni dogovor, ustrezna podlaga za dograjevanje sistemov delitve po delu.

da na podlagi tako analiziranega dejanskega stanja uveljavljanja načela delitve po delu sprejmejo delavski sveti program aktivnosti, v katerih opredelijo: kateri so problemi, ki ovirajo hitrejšo uresničevanje načela delitve po delu, kakšni so predlogi rešitev in kdo so nosilci ter roke uresničevanja opredeljenih nalog.

O vsebini in poteku razprav v posameznih organizacijah združenega dela poročajo osnovne organizacije zveze sindikatov občinskimi svetom

zveze sindikatov do 20. septembra 1980.

Občinski sveti zveze sindikatov morajo po predhodni analizi poročil in opredelitvi do predlaganih pripomb ter ocen do 30. septembra poslati poročilo republiškemu svetu Zveze sindikatov Slovenije.

V uvodu osnutka družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo je poudarjeno, da ima uveljavitev načela delitve osebnih dohodkov po delu in rezultatih dela izjemno pomen za povečanje zavzetosti delavcev za delo ter smotno upravljanje in gospodarjenje z družbenimi sredstvi. Eno od osnovnih spodbud v gospodarstvu in družbi sploh je nedvomno vzpostavitev realnega odnosa med produktivnostjo dela, uspešnostjo gospodarjenja in ravni osebni dohodkov ter skupne porabe v organizacijah združenega dela.

Osnutek družbenega dogovora ima sedem poglavij, s katerimi vsebinsko želijo udeleženci dogovora ob nadaljnjem lastnem angažiranju in odgovornosti razviti in utrditi podlage, na osnovi katerih bodo delavci v samoupravnih splošnih aktih hitreje in lažje urejali odnose pri delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo in pri tem poiskali take rešitve, ki bodo krepile zavzetost in odgovornost za produktivnejše delo in odgovorno gospodarjenje. Posamezna poglavja vsebujejo:

- udeležence, cilje in vsebino družbenega dogovora,
- skupne osnove za oblikovanje sredstev za osebne dohodke in skupno porabo pri razporejanju čistega dohodka,
- skupna izhodišča za delitev sredstev za osebne dohodke,
- skupne osnove in merila za ugotavljanje udeležbe delavca v sredstvih za osebne dohodke,
- izhodišča za oblikovanje in porabo sredstev skupne porabe,
- samoupravno sporazumevanje o razporejanju čistega dohodka ter delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo in
- organe ter naloge udeležencev.

Osnutek družbenega dogovora o skupnih osnovah za povračilo stroškov, ki so jih imeli delavci pri opravljanju določenih del, poleg splošnih določb vsebuje:

- povračilo stroškov za dela in naloge na službenem potovanju,
- povračilo stroškov za ločeno življenje,
- povračilo stroškov za delo na terenu,
- povračilo stroškov za prevoz na delo in z dela,
- povračilo selitvenih stroškov,
- izdatke za topli obrok in opremo kot poseben ukrep varstva pri delu,
- naloge in obveznosti posameznih udeležencev tega dogovora in
- posebne in končne določbe.

Kot že rečeno, ob osnutku družbenega dogovora predvidevata kot udeleženci dogovora: republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, izvršni svet skupštine SR Slovenije in Gospodarsko zbornico Slovenije. Predlagatelji oziroma udeleženci dogovora pripisujejo poseben pomen javni razpravi, zlasti v združenem delu, da na podlagi izkušenj, ki so v praksi dale dobre rezultate, prispevamo tudi k oblikovanju rešitev skupnega pomena.

Nedvomno bomo v temeljnih organizacijah združenega dela in v delovnih skupnostih naše železarne razpravo o obeh obravnavanih osnutkih družbenega dogovora lahko uspešno povezali z razpravo o preči-

ščenem besedilu samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe v delovni organizaciji Železarna Jesenice, ki ta čas poteka v Železnici. Še toliko bolj, ker bomo lahko primerjali naše posamezne rešitve s

predlaganimi stališči ali merili v osnutku obravnavanega družbenega dogovora.

Oba osnutka dogovora sta bila objavljena v Gospodarskem vestniku števil 30. 7. avgusta letos in v Sindikalnem poročevalcu, prilogi Delavske enotnosti, 9. avgusta.

PROIZVODNJA JUGOSLOVANSKE ŽELEZARSKE INDUSTRIJE V LETIH 1975—1979

Na spodnjih razpredelnicah je navedena jugoslovanska proizvodnja koksa, železove rude, grodlja, surovega jekla in toplo valjanih proizvodov v letih 1975—1979 v milij. ton:

KOKS

leto	1975	1976	1977	1978	1979
	1.343	1.786	1.756	2.070	2.485

Proizvodnja v letu 1976 je za skoraj 450.000 ton večja zaradi pričetja obratovanja nove koksaršnice baterije v Lukovcu. Leto 1978 je pričela obratovati nova koksarna železarna Sisak v Bakru, ki je prvo leto proizvedla 258.000 ton, lani pa že 668.000 ton koksa.

ŽELEZOVA RUDA

leto	1975	1976	1977	1978	1979
	5.238	4.529	4.451	4.564	4.616

Po letu 1975 je povprečna količina letno nakopane železove rude znašala okoli 4,5 milij. ton in je na tej ravni obstala do leta 1979. Delno gre to na račun zmanjšane količine v RMK Zenica in to predvsem tiste siromašnejše rude z vsebnostjo železa pod 42 % in delno na račun železarne Skopje, ki je zmanjšala izkop železove rude tudi zaradi manjše proizvodnje grodlja. Del potrebne železove rude z visoko vsebnostjo železa je bil v tem obdobju tudi uvožen.

GRODLJ

leto	1975	1976	1977	1978	1979
	2.000	1.918	1.927	2.081	2.368

Nihanja proizvodnje v letih 1975 do 1979 so posledica občasnih sprememb proizvodnih rezultatov v posameznih železarnah. Leto 1979 je pričel obratovati nov plavž v železarni Zenica.

SUROVO JEKLO

leto	1975	1976	1977	1978	1979
	2.916 100 %	2.761 100 %	3.181 100 %	3.456 100 %	3.523 100 %
SM jeklo	1.788 61,3 %	1.651 60,0 %	1.587 49,9 %	1.494 43,2 %	1.475 41,8 %
Elektro jeklo	0.806 30,2 %	0.831 27,4 %	0.870 26,4 %	0.913 26,4 %	0.985 28,0 %
LD jeklo	0.319 11,0 %	0.268 9,8 %	0.723 22,7 %	1.046 30,4 %	1.062 30,2 %

Iz podatkov je razvidno, da delež jekla, izdelanega v SM pečeh, v jugoslovanski proizvodnji surovega jekla po letu 1975 stalno upada tako v tonah kakor tudi v odstotkih na celotno izdelano jeklo. Pri tem je naraščala količina izdelanega elektro in LD jekla v kisikovih konvertorjih. Leto 1979 je največ SM jekla izdelala železarna Zenica, in sicer 823.620 ton, sledita železarna Jesenice s 300.064 tonami in železarna Sisak z 249.143 tonami. Pri elektro jeklu je prednjačila železarna Ravne z 216.426 tonami pred železarno Nikšić s 193.475 tonami in železarno Skopje s 173.909 tonami. LD jekla je leta 1979 največ izdelala železarna Zenica 620.088 ton, sledita železarna Smederevo 314.012 ton in železarna Skopje — 128.243 ton. V tem letu je bilo odlihtih na napravah za kontinuirno vlivanje 1.276.643 ton surovega jekla ali 36,2 % celotne količine.

TOPLO VALJANI PROIZVODI

leto	1975	1976	1977	1978	1979
	2.623	2.500	3.157	3.545	3.715

Potatki kažejo, da je količina toplo valjanih proizvodov po letu 1976 naraščala in je v letih 1978 in 1979 celo presegla količino izdelanega surovega jekla. To je bilo mogoče doseči samo z uvozom raznih polproizvodov, ki smo jih uvozili leta 1978 933.934 ton, leta 1979 pa 962.610 ton. Iz teh podatkov je tudi razvidno, da ima jugoslovanska železarska industrija v primerjavi z valjarskimi zmogljivostmi premalo razvito proizvodnjo surovega jekla, kar bo treba v prihodnjih letih nujno popraviti z dograditvijo novih jeklarskih agregatov. Med te spada tudi jeseniška jeklarna 2.

PERSONALNE VESTI — JULIJ

V mesecu juliju je sklenilo delovno razmerje 71 delavcev, prekinilo pa 131 delavcev.

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI: FRANC GOLE, 1922, remontne delavnice — 33 let v ZJ; HELENA KNEZ, 1926, splošni sektor — 32 let in pol v ZJ; ANGELA LESKOVEC, 1915, splošni sektor — 20 let v ZJ; MILKA PEV, nabavna služba, 1923 — 33 let in pol v ZJ; FRANC PINTAR, 1923, energetika — 26 let v ZJ; LEON RAVNIK, 1925, hladna valjarna Jesenice — 27 let in pol v ZJ in JELENA STANA, 1926, strojne delavnice — 31 let v ZJ.

INVALIDSKO SO BILI UPOKOJENI: IVAN DEBELJAK, 1925, plavž — 29 let v ZJ; JANEZ KONKOLIČ, 1925, hladna valjarna Jesenice — 32 let v ZJ; VIDA LEBAN, 1928, vzdrževanje — 22 let in pol v ZJ; VELJKO MANČIČ, 1929, hladna valjarna Jesenice — 25 let v ZJ; RADE MILOICA, 1954, jeklarna — 6 let v ZJ; ZVONKA NOČ, 1934, remontne delavnice — 26 let in pol v ZJ; ANTON POGAČNIK, 1922, remontne delavnice — 33 let in pol v ZJ in FRANC TAJNIKAR, 1921, strojne delavnice — 33 let in pol v ZJ.

Vsem sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zaslužen pokoj!

UMRLI SO: ZVONIMIR BIZJAK, 1940, vzdrževanje — 21 let v ZJ; JOŽE BREMEC, 1934, valjarna žice — 22 let in pol v ZJ; VINKO FILIPAJ, 1927, energetika — 30 let v ZJ in JANEZ MALENSEK, 1939, strojne delavnice — 13 let v ZJ.

Svojcem naše iskreno sožalje!

ODSLI V JLA: Cvetko Bizjak, 1956, kadrovske sektor, Emir Rotonjič, 1961, strojne delavnice; Branko Cepić, 1956, vzdrževanje; Darko Cerkovnik, 1961, vzdrževanje; Dušan Djurič, 1961, transport; Branko Gajič, 1961, vzdrževanje; Matija Hrovat, 1961, remontne delavnice; Alojz Jakelj, 1955, jeklarna; Robert Jakopič, 1959, jeklarna; Ilija Jakšič, 1961, strojne delavnice; Adolf Jelenc, 1959, energetika; Hajrudin Kadič, 1961, jeklarna; Mile Kalaba, 1960, jeklarna; Matjaž Kelviš, 1955, vzdrževanje; Janko Kogoj, 1961, remontne delavnice; Ferid Kurtović, 1961, hladna valjarna Jesenice; Neven Lazič, 1961, jeklarna; Josip Marič, 1957, valjarna bluming-štekeli; Vaso Milaković, 1961, hladna valjarna Bela; Vlado Mlinarec, 1961, hladna valjarna Bela; Hairo Mulalić, 1960, jeklarna; Irfan Mulalić, 1961, jeklarna; Dragan Obradović, 1959, vzdrževanje; Viktor Olip, 1961, jeklarna; Nijaz Pašić, 1961, jeklarna; Stojan Petoš, 1961, valjarna bluming-štekeli; Milorad Petrović, 1960, profilarna; Dušan Polajnar, 1955, vzdrževanje; Miloš Potočnik, 1961, vzdrževanje; Jurij Rabič, 1960, transport; Marjan Ravnik, 1954, jeklovlek; Marjan Rebselj, 1960, hladna valjarna Jesenice; Senad Rekič, 1961, jeklarna; Sandi Rozman, 1959, plavž; Marjan Skubic, 1959, valjarna bluming-štekeli; Slavko Skumavc, 1961, remontne delavnice; Anton Smolej, 1961, hladna valjarna Jesenice; Bojan Stanič, 1961, strojne delavnice; Miloš Stikič, 1960, remontne delavnice; Branko Šuvak, 1957, OTK; Zoran Tešanović, 1960, valjarna debele pločevine; Jože Triplat, 1956, RO; Ismael Varmaz, 1961, energetika; Matjaž Vister, 1961, energetika in Izet Vukalič, 1961, hladna valjarna Jesenice.

DISCIPLINSKO ODPUSČENI: Ivan Angelov, 1958, jeklarna; Pero Branković, 1958, jeklarna; Ivo Brnada, 1952, jeklarna; Nežret Cerić, 1961, jeklarna; Osman Dedič, 1953, jeklarna; Vasil Dimitrov, 1958, jeklarna; Branko Georgiev, 1957, jeklarna; Ibro Huremović, 1954, jeklarna; Zdravko Jakšič, 1957, hladna valjarna Jesenice; Mladen Jankulov, 1958, jeklarna; Blažo Jovanov, 1957, strojne delavnice; Matevž Korenč, 1958, žičarna; Vaskrsije Milaković, 1960, jeklarna; Safet Mulalić, 1952, jeklarna; Djemil Murica, 1960, valjarna bluming-štekeli; Rasim Mušanović, 1959, valjarna bluming-štekeli; Ale Omerčević, 1956, valjarna debele pločevine; Eniz Osmančević, 1958, jeklarna; Bajro Portić, 1962, vratni podboji; Ismet Redžić, 1957, jeklovlek; Hasib Rekič, 1961, žičarna; Janez Rozman, 1952, profilarna; Rajif Sadiković, 1954, hladna valjarna Bela; Svetislav Savič, 1958, valjarna bluming-štekeli; Boris Smrke, 1949, nabavna služba; Sulejman Tatarević, 1959, hladna valjarna Bela; Suad Talič, 1961, profilarna; Miloš Vila, 1956, valjarna bluming-štekeli in Franc Znidaršič, 1951, strojne delavnice.

mercijski sektor, 18. avgusta — kadrovske sektor in 19. avgusta — splošni sektor. (Moramo se spomniti, da je imel upravni odbor nalogo tovrstnega tehničnega prevzema podjetja v imenu delavskega sveta, ki je nato tudi formalno in svečano prevzel podjetje v upravljanje 20. avgusta; op. pisca.) Na konstituantni seji je direktor člane delavskega sveta seznanil s splošnim stanjem podjetja, zlasti z izpolnjevanjem obvez petletnega plana, ki bi ga morali zaključiti ob koncu leta 1951. Ugotovil je, da je bilo treba do konca petletke napraviti še

115.413 ton grodlja,
241.661 ton SM jekla
15.132 ton EI jekla in
157.420 ton za prodajo.

Da bi plan izpolnili, bi morali napraviti po 7.350 ton gradlja mesečno, 14.200 ton SM jekla mesečno, 625 ton EI jekla in 10.000 ton za prodajo mesečno. Menil je, da bo to mogoče, razen pri elektrojeklu, kjer se niso ustvarjene in tudi ne bodo ustvarjene nove kapacitete do konca petletke. Naglasil pa je, da v prvih osmih mesecih tistega leta planu niso sledili in da so za obvezami zaostali zaradi naslednjih vzrokov:

- stalno veliko pomanjkanje delavcev (približno 880)
- velike fluktuacije novih delavcev zaradi slabe prehrane, pomanjkanja stanovanj, pa tudi zaradi kvalitete dodeljenih ne-kvalificiranih delavcev.
- nujno je bilo treba skriti dnine v posameznih obratih, da bi važnejšim obratom lahko zagotovili potrebno število delavcev (zlasti valjarna debele pločevine)
- velika vročina v juliju in prekomerno koriščenje dopustov,
- večji remont na težki progi, v valjarni debele in tanke pločevine, v valjarni žice in v elektrodnem obratu,
- slaba kvaliteta polizdelka za predelovalne obrate in valjarne

- naprave so iz dneva v dan starejše, pa potrebujejo več nege in remontov,
- pomanjkanje surovin, neodgovarjajoča ruda, pomanjkanje strojnih delov in orodja, posebno iz uvoza,
- in ne nazadnje slabša delovna disciplina (neizkoriščanje 8-urnika), slaba organizacija dela, nepravilno gledanje na brigadni sistem dela in na TEKMOVANJE.

Poseben problem je predstavljala pred letom dni zgrajena valjarna debele pločevine s svojim zelo visoko postavljenim letnim planom 30.560 ton, še posebej ker je specificirana količina predstavljala povprečno debelino 12 mm, morala pa bi 18 mm. Zaradi tega so zaprosili glavno direkcijo črne metalurgije, da plan za ta obrat zmanjša za 9.760 ton. Da bi tako zmanjšan plan lahko dosegli, bi morali proizvajati povprečno dnevno 108 ton gotovega blaga.

Pri takratnem stanju pa so izdelali povprečno 50 ton gotovega (adjustiranega) blaga. Vzroki so bili predvsem tile:

- za trizmenko delo adjustaže je primanjkovalo približno 30 delavcev,
- dodeljen kader v avgustu je slab in fluktuira,
- v avgustu odide 16 delavcev iz Bosne, ki jih bo treba nadomestiti z delavci ukinjenega I. ograja valjarne 1300,
- primanjkuje gonilnih valjev pri škarjah, ki so v obdelavi,
- manjka 8 komadov magnetov pri žerjavih
- treba je izboljšati organizacijo dela v adjustažah
- izboljšati kvaliteto SN jekla.

Če bi vse te napake odstranili, bi lahko napravili povprečno 80 ton glede na zmogljivosti in plan (vsa ladijska pločevina je v planu za zadnje mesece), če pa bi lahko povečali povprečno debelino na 18 mm, bi lahko adjustirali 120 ton pločevine na dan.

V nadaljevanju svojega poročila je navedel še nekaj problematičnih zadev zlasti pri zalozah in odpravi blaga, o težavah

nabavne in prodajne službe, podrobno pa je pregledal tudi finančno stanje podjetja in to po letih od 1945 do 1949. Člane delavskega sveta je nato seznanil z nalogami petletnega plana, zlasti s kapacitetami, ki bi jih morali zgraditi, da bi lahko izpolnili povečano proizvodnjo. Morali bi:

- zgraditi nove valjarne ter modernizirati, elektrificirati in mehanizirati stare valjarske obrate,
- povečati jeklarno,
- zgraditi novo elektrojeklarno,
- modernizirati in rekonstruirati plavže,
- modernizirati predelovalne obrate in
- zgraditi potrebne objekte družbenega standarda.

Zaradi kasnitve sumarnega perspektivnega plana, ki je bil izdelan šele v sredini 1949. leta, zaradi kritičnega pomanjkanja materiala v prvih letih, kasneje pa velikega pomanjkanja delavcev in kritičnosti gradbenih del je izgradnja novih kapacitet zastala. Tudi petletni plan je zaradi tega podaljšal za eno leto in bi ga morali izpolniti do konca leta 1952. Od predvidenih investicij so do leta 1949 zgradili le 1,5-tonsko elektro peč, leta 1950 bi morali dokončati adjustažo in še nekatere objekte valjarne debele pločevine, leta 1951 rekonstruirati plavž II., modernizirati in elektrificirati težko progo in valjarno žice ter nove predelovalne obrate v Hrenovici, leta 1952 rekonstruirati drugi plavž s pregrevanci zraka, novo SM peč 60 ton in modernizirati proge tanke pločevine.

To so, lahko rečemo, skromni dosežki in jih lahko primerjamo z današnjim stanjem. Šele tako bomo dobili sliko napredka naše tovarne v 30-letnem obdobju delavskega samoupravljanja pri nas.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

UPORNIKI GORNJESAVSKE DOLINE

JOŽE VIDIC

20

Vožnja gauleiterja je nauzlic prvim slabim znakom dala docela zadovoljivo sliko položaja in sredstva, ki jih bodo sedaj uporabili, da se dežele južno od Karavank dokončno zagradi, bodo napravila kraj in konec tudi zadnjim ostankom komunističnih terorističnih tolp...

Poročevalec torej prizna, da je vožnja dala prve slabe znake. Ti znaki so bili požgan cestni most na Belci in na cesto požagani bori. Dr. Rainer je moral na Belci čakati, da so zasilno usposobili cesto za promet in odstranili ovire. Med čakanjem je vsekar zvedel, da so se vaščani tamkajšnje okolice uprli okupatorskim oblastem. Na sprejemu pri gestapovcih na Bledu je zvedel še več: o ustaji v Bohinju, o porazu policijske enote v Routu in drugih akcijah partizanskih enot. Zato je bil prvi ukrep novega gauleiterja zahteva, da se s večjim terorjem prisili ljudstvo k pokornosti. Že drugi dan je v Kranju izjavil, da je zahteval okrepitev policijskih enot na Gorenjskem.

Karavanken Bate je objavil Rainerjev govor v mestni hiši v Kranju. Da bi razumeli, s kakšnimi težavami so se nacistični veljaki srečali na Gorenjskem, dobesedno citiram del Rainerjevega govora v Kranju (govoril je 18. decembra 1941):

»Že v pričetku mojega uradnega poslovanja sem prejel zelo žalostno vest. Dne 1. decembra so razbojniški morilci na najostudnejši način umorili Slovence, ki so bili voljni sodelovati pri obnovi in ki so bili za fuhrerja. Izvabili so jih iz hiš in jih umorili. S takimi ljudmi ne more biti nobene skupnosti, take zločince je treba pokončiti. Za to imamo varnostne organe v deželi, orožnike in policiste...

Poklical sem sedaj ojačanje v to deželo. Prebivalstvo bo to v teh dneh ugotovilo. Ne bomo več trpeli, da bi se mirljubni prebivalci zatirali in begali po lažnih poročilih. Z usemi sredstvi bomo iztrebili zlo, ki je prišlo čez to lepo deželo...

Potrebnost je poudariti, da je Rainer razpodeljal s podatki, ki mu jih je posredovala nemška tajna policija. V stari Jugoslaviji je bil 1. december državni praznik, »dan združjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev«. V počastitev tega praznika so borci Cankarjevega bataljona, ki je bil tedaj pri Mohorju v Selški dolini, opravil več likvidacij nad okupatorskimi priskledniki in ova-duhi. Dr. Rainer je v govoru priznal, da so partizani pobili ljudi, ki »so bili za fuhrerja«.

Iz Kranja se je Rainer odpeljal do državne meje z Italijo v Sentvidu, od tam je nadaljeval pot v Domažale in Kamnik, odkoder se je spet vrnil na Bled. Tretji dan bivanja na Gorenjskem je na Jesenicah v navzočnosti župana Lukmana sprejel tri nemške orožnike z Doujega, ki so jih uporniki dan prej izpustili iz ujetništva. Tedaj je dr. Rainer povedal, da je bil že pred vojno na Jesenicah in drugih krajih Gorenjske. Lahko si mislimo, zakaj si je tedaj ogledoval naše kraje. Po vojni je dr. Rainerju sodilo naše vojaško sodišče in ga obsodilo na smrt.

Po ustaji so morali vsi svojci nemških orožnikov takoj zapustiti Go-

renjsko, nekatere manjše orožniške postaje so se združile, orožniki pa so morali spati na orožniških postajah. To je ukazano v navodilu komandanta orožniškega okrožja Radovljica z dne 17. decembra 1941, ki se glasi:

1. Glede na sedanje neugodne varnostne razmere se začasno opustijo vse najbolj ogrožene orožniške postaje, ki se koncentrirajo takole: a) orožniški postaji v Kranjski gori in Doujni na Jesenicah, b) orožniška postaja v Zgornjih Gorjah na Bledu, c) orožniški postaji Bohinjska Bela in Srednja vas v Bohinjski Bistrici, d) orožniški postaji Breznica in Begunje v Radovljici, e) orožniški postaji Brezje in Podnart v Podbrezjah.

Iz opuščenih orožniških postaj naj se vzamejo s seboj oziroma odpeljejo vsi tajni spisi, uniforme in oprema, vse orožje in strelivo, denar in vrednostni predmeti.

Zgoraj odrejena združitev orožniških postaj se mora takoj izvršiti. 2. Vsi svojci orožnikov, tudi tisti, ki so se pravkar preselili semkaj, morajo nemudoma zapustiti Južno Koroško.

3. Orožniška stanovanja morajo biti podnevi zaprta. Posamezne orožniške postaje morajo biti tako zavarovane, da lahko vsak čas z uspehom odbijejo vsak napad.

4. Orožniki naj bodo skrajno oprezní, ko obdružujejo v gostilni (banditi so napadli orožniške postaje na Doujem, ko sta bila pri obedu v gostilni).

Orožniške postaje naj si po možnosti uredijo svoje kuhinje in poskrbijo, da jim bodo hrano dostavljali v njihova stanovašišča.

5. Vsi orožniki, tudi okrožni in ostali orožniki komandirji morajo prenočevati na orožniških postajah.

Komandant orožniškega okrožja podpisal: Wigisser
orožniški podporočnik

To niso bili edini ukrepi, ki so jih izvajali nemški varnostni organi. Tistega dne, ko je dr. Rainer na Jesenicah sprejel tri douške orožnike, so partizani vdrlí v prostore orožniške postaje v Poljanah v Poljanski dolini in poleg drugih predmetov odnesli tudi deset novih orožniških uniform. Partizani in aktivisti OF na terenu so okupatorskim oblastem dan za dnem prirejali presenečenja.

Zaradi tega je komandant varnostnih enot Južne Koroške dne 22. decembra 1941 izdal orožniškim posadkam na Gorenjskem naslednji varnostni ukrep:

»V zadnjem tednu se je začelo na tukajšnjem ozemlju dobro oranizirano, bliskovito uporniško gibanje. V zvezi s tem je bilo pričakovati, da se bodo tukajšnji policijski organi primerno seznanili s položajem in izdali vse ponovno odrejene varnostne ukrepe, da zavarujejo sebe in službene postaje.

Vse to bi se moralo izvršiti vsehako v večjem obsegu, ker je mnogo službenih postaj ostalo brez povezave in niso imele nobenega skupnega pregleda o položaju.

Med zadnjimi dogodki so banditi presenetili dva orožnika neke tukaj-

šnje postaje pri večerji v gostilni, komandirja orožniške postaje M. Kazianka pa celo na službeni postaji. Vsi trije so bili ujeti, ne da bi se mogli kakorkoli braniti. Banditi so odpeljali orožnike s seboj in le srečnemu naključju je pripisati, da jim je drugi dan, po 24 urah, uspelo pobegniti.

Tem orožnikom so ukradli orožje, med drugim eno brzostrelko, suknje in službene izkaze, ki se glasila na ime:

1. nadstražar Herbert Schamberger,
2. nadstražar Johann Penker,

ki ju je izdal orožniški komandant v Celovcu.

Zato je potrebna posebna pazljivost, ker je možno, da se bodo banditi poslužili uniform in službenih izkazov. Vse pripadnike policije je treba na to še posebej opozoriti.

Orožniške postaje naj obvestijo vsa službena mesta na svojem področju (obmejne carinike, železniško policijo, župane itd.), da morajo, kakor hitro bi se ti izkazi pojavili, imetnike takoj zapreti, oziroma o tem obvestiti najbližjo policijsko postajo.

Glede na dogodke se sklicujem na odrejene previdnostne ukrepe ter opozarjam policijske organe, da nameravajo banditi napasti orožniške postaje, da si prisrbe orožje, kakor se je to zadnje dni zgodilo v Poljanski dolini.

Dne 21. decembra zvečer so banditi, preoblečeni v orožniške uniforme, poskusili s prevaro osvoboditi jetnike iz sodnijskih zaporov v Škofji Loki, pri čemer jim je uspelo odpeljati nekega zapornika in zbežati.

Zlasti pa je do nadaljnjega potrebna stalna strjenost v nočnih urah in največja zanesljivost v vsakem oziru.

Navodilo je podpisal Handl, orožniški polkovnik

ŠE BESEDA »O SPLOŠNEM EVROPSKEM UPORU«

Zelim razčistiti še vprašanje, ki kot senca spremlja ta zapis: Kdo je prebivalce obvestil, da bo izbruhnila splošna evropska ustaja proti nacizmu in fašizmu. Če bi to geslo naprtli vodstvu OF in partiji za Gorenjsko, bi lahko sklepali, da so bili ljudje res zapeljani. Spomnimo se, kako je Pavel Krznarič pred odhodom na zborna mesta upornikov dejal ženi:

»Dobro me poslušaj: ko bo ura deset, boš zaslišala plat zvona, v železarni bo zatutila sirena in na vrhu Mežakle bo zagorel kres. To bo znamenje za splošni napad na hitlerjevsko trnjato, ki jo bomo še nočjo porušili.«

Petdesetletni kmet Janez Hlebancja je Pavlešu, kjer so se zbirali mojstranski uporniki, rekel, da »...bomo jutraj sredi vasi na raznju spekli državnega junca, ker bo Nemčija še nočjo kapitulirala.«

Vsi so govorili o splošni vstaji. Danes se skoraj čudno sliši, da so ljudje verjeli, čeprav so nemške enote prodrle do Moskve. To dejstvo si lahko razlagamo le tako, da človek v trpljenju rad sprejme vsako novico, ki obeta boljše čase. Slovenci in drugi zasluženi narodi smo hudo trpeli. Nenehne grožnje, streljanje talcev, izseljevanje in nabito polni zaporí domoljubov so bili ob zaničevanju človekove slabosti in pomanjkanju osnovnih življenjskih potrebščin plodno zemljišče za vsako vest, ki je obetala skorajšnji konec vojne in s tem konec trpljenja.

(Nadaljevanje)

»Očitno imajo nekateri pogum za različne stvari, strah pa jih je priznati, kaj so napravili,« se je pretkano, vendar precej zbegano posmehnil oče. Za svojo debelost je imel nekaj tenak, piskajoč glas. Mahal je z rokami in kimal ženi. »Dobro, če izrecno želiš, bom molčal. Kot sem doslej. Ti itak delaš vse po svojem in meniš, da imaš zmerom le ti prav.«

Bojan je zaslutil, da nečesa ne bo zvedel, če se prav hitro, izizvalno ne vmeša. Starša mu bosta znova prikrla, kar bi moral zvedeti.

»Se spet bojiš priznanja, mama. Si res tako strahopetna?« je z brezobzirno izizvalnostjo, ki je mejila že na nesramnost, vprašal Bojan.

Mama je napeta stiskala usta in premišljala.

»Nisem hotela, kot še marsikaj ne, kar sem napravila,« je skrušeno rekla mama. Čudno, ni bila videti hudo žalostna in prizadeta. »On, je pomenljivo zategnila in z glavo pomignila proti očetu. »On ni tvoj oče, čeprav je tako zapisano! Očetovstvo je prevzel, ko sva se poročila. Ali ne, Fonzi?«

Kot bi mama nenadno uživala v tem priznanju, Fonzi, ki jo je silil v priznanje, ni bil videti srečen.

»Ti nisi moj oče?« je po krajši osuplosti vzkliknil Bojan in se zadržal v Fonziji.

»Tako je to, Bojan. Nisem tvoj oče! Pa bi imel rad takega sina. Presrečen bi bil, če bi bil moj sin polovico tako dober, pameten, pošten, kot si ti,« je začel naštevati Fonzi. Zmirkal je z drobnimi očmi, skritimi za vrečastimi mešički. »Zdaj ko to veš, čeprav o mojem ravnanju med vojno nimaš dobrega mnenja, ne moreš trditi, da nisem bil skrben rednik. Zato me je tudi prezir, ki sem ga občutil, češ, kaj boš ti, bivši nemški vojak, bolel. Res, Bojan, hudo bolel. Lahko me nekoliko obsojaš. Bedak sem bil, drži. Ampak kar zadeva vaju: ravnal sem kolikor mogoče dobro. Več hvaležnosti bi zaslužil!«

Slutnja, je z bolečino premišljal Bojan. Je že kot otrok slutil, da Fonzi ni njegov oče? Le kako, saj si je zelo prizadeval, da bi mu izpolnjeval želje. Morda je bil kriv prav ta poseben napor, vsiljenost,

VINKO TRINKHAUS

8

»PO PRIZNANJU«

da bi si pridobil spoštovanje. Morda. Vendar Bojana je začelo vznemirjati nekaj drugega.

Cesar se je najbolj prestrašil, da bi bil njegov oče Nemec, okupatorski vojak ali celo gestapovec. Leta tega niso potrjevala, se je spomnil. Rojen je dobro leto po vojni. Morda nemški ujetnik? Ampak čudno, da bi se mama spozabila ravno z njim? Kot mu dopoveduje, je Nemec sovražila. In če je že to napravila, zakaj je ostala v Sloveniji? Vse več možnosti se mu je razkrivalo. Nobena ni bila zadovoljiva. Grozilo mu je novo, bridko razočaranje, je zaslutil.

»Mama, spet moram vpraševati: Kdo je bil moj oče?« je bolesto zastokal Bojan.

»Bom povedala, Bojan. Jutri. Danes ne morem. Preveč je bilo vsega. Jutri ti povem. Moram razložiti. Zdajle nisem dovolj zbrana. Zelim, da bi razumel. Dolgo sem te varovala pred bolečinami, razočaranji, zdaj vem, da ne morem več. Če sem molčala, sem molčala v tvoje dobro. Sam čutiš, da nisi danes srečnejši, kot si bil včeraj, ko nisi vedel. Jutri, Bojan,« je rekla mama.

Kot omočitna se je dvignila iz naslanjaja in z opotekajočimi koraki odhajala v spalnico.

»Hudo je bilo zanjo, drži, vendar — enkrat je morala povedati, je zavzdihnil Fonzi. Kot bi ga obšlo sočutje in razumevanje. »Vseh stvari ni mogoče odlašati v nedogled.«

Bojan ni vedel, naj v ogorčenju kriči ali začne Fonzija treptajati po rami. Kaj je pravzaprav hotel in želi ta njegov rednik? Nekaj posebnega ga je moralo gnati, da mu je namignil. Tudi zdaj, ko mu je mama zagrozila, se ne kesa, ampak je videti celo zadovoljen.

Vzel je kozarec in ga podržal. Fonzi je precej razumel gib. Hitro mu je natakala. Nastala je majhna zadrega, ko je hotel z njim tretiti, a je Bojan kozarec odmaknil. Vseeno sta spila do dna.

Moram ga pripraviti, da bo povedal, kakšni nagibi so ga vodili, da je sprožil plaz, ki mu ni videti konca, je vznurjen premišljal Bojan. Mama se izmika, rada bi mu utajila nekatere stvari. Fonzi pa bi očitno rad povedal, kar ga že dolgo boli.

»Kako je potlej z mojim očetom?« je prijazno vprašal Bojan. Fonzi je nemočno zakrklil z rokami. Obraz je nabral v začudenje, ki je prehajalo v nemoč. Mlasknil je z ustnicami.

»Mama ti bo povedala. Zakaj bi se jaz vmešaval? Ze tako sem se menda preveč,« je obojavljivo odvrnil Fonzi.

»Ti kar povej; vsega tako ne moreš. Tudi meni bo lažje, če postopoma zvem, kako je z mojim očetom.«

Fonzi se je zgrbil. Nenadoma ga je popadel strah, zadrega. Šele po nekajkrat ponovljenih Bojanovih vprašanjih se je omečil.

»Ampak to ostane med nama, moškima. Kako je bilo, to ve najbolje Suzana. Meni je povedala manj, kot bi morala. O nekaterih stvareh je molčala kot grob. No, veliko je bilo tega. Meni pravzaprav Suzana nikoli ni povsem zaupala. Zmorum sem slutil, da še veliko ve, kuha v sebi, le meni ne pove,« je začel žalostno razlagati Fonzi. Njegove begajoče, žalostne oči, skrušen glas so kazali, kako zaradi tega trpi. »Se zmerom, to je čista resnica — ni moja prava žena. Pa sem napravil vse, kaj je v moji moči, da bi si pridobil njeno polno ljubezen. Vsa moja prizadevanja so bila doslej brez haska.

MIRKO ZUPAN, JESENICE

Poleg mnogih doživetij pri delu in bojih naše artiljerijske enote bom navedel le nekaj ugotovitev, ki so mi zelo ostale v spominu:

Prihod z Gorenjske na Cerkljansko je ne samo zame, temveč za vso našo takratno skupino partizanov pomenil izredno presenečenje. Na Gorenjskem ni bilo takrat tako svobodnih, prostih premikov, kot je to bilo ob našem prihodu v Cerkljo. Po dolini Idrije do Trebuše je celo vozil avtobus.

Odhod v artilerijo je za borce, zbrane na Otlici, predstavljaval v mislih poleg samih bojev tudi težaško delo. Vsi smo bili pričrpani, da bomo topove sami vozili, razstavljene pa tudi nosili. Zato je bil odziv na poziv za prostovoljni odhod med topničarje zelo skromen. Odločitev za odhod v artilerijo IX. korpusa je nato prišla od samega predstavnika artilerije. Večina nas je bolj želela oditi v brigado, predvsem v Prešernovo brigado.

Tudi topničarji smo »hajkali«, vendar le ob ofenzivah Nemcev in njihovih pomagačev na osvobodeno ozemlje. Zato smo v »mirnem« času živeli dokaj urejeno vojaško življenje, ki so ga sestavljali vsakodnevno urjenje, redne politične ure ter priprava orožja in topovskega streliva za akcije. Predvsem bivanje v vasi Trnovo meseca septembra 1944 je pomenilo take življenje.

Dosti časa smo porabili za priprave in predvsem zbiranje granat za topove ter njihovo pripravo. Tako se živo spominjam odhoda iz vasi Trnovo ob koncu meseca septembra 1944 v vas Renče po tulce za granate. Pričela se je že nemška ofenziva, tako da se nas je nekaj borcev prebijalo prek Vipavske doline od Šempasa do Gradišča. Na tej poti, predvsem pa ob vrnitvi, smo neprestano spoznavali povezanost primorskega prebivalstva s partizani in našim bojem. Tiste dni smo imeli povsod, kamor smo prišli, organizirano prehrano, mladinke pa so nas sproti obveščale o nemških premikih, zasedah in o prostih prehodih.

Tako smo se kljub močni blokadi vsi srečno vrnili na Trnovo. Zaradi nemške ofenzive se je naša artilerija premaknila v notranjost Trnovskega gozda, kjer smo se ji nato tudi mi pridružili.

Nadaljevanje

O RAZVOJU TOPNIŠTVA V IX. KORPUSU NOV IN POS

46

SPOMINI ARTILERCEV

KOTNIK ZDRAVKO, MOJSTRANA

Lahko je človeka oblatiti, toda kako ga oprati! Nisem se hotel srečevati z borcem, ki me je po krivem obsodil. Želel sem biti le sam, saj te take stvari ubijajo. Konec novembra 1944 sem si oddahnil. Za rehabilitacijo sem bil poslan v oficirsko šolo v Metliko. To me je pomirilo, čeprav ne povsem. V artilerijo sem se vrnil prav med zadnjo ofenzivo.

Zunaj je bilo kakor iz škafa. Bilo je, kakor da vreme čuti njegovo rezko in še ne povsem ozdravljeno bolečino. Čopič mu je malo počasneje drsel po slikarskem platnu. Slikal je gorenjsko hišo z rdečimi nagelnji, ki jo bo izročil Trnovčanom na svečani seji krajevne skupnosti. Izročil jo bo kot artilerec, slikar samouk, ponosen na Gorenjsko, kateri pripada, neizprosno borec za poštenje, borec, ki je preziral smrt, čeprav je bil že v njenem objemu. Ko sem se oziral po njegovem skromnem ateleju, sem začutil domačnost slovenske kmečke hiše, očaka Triglava, Save, Jalovca, Vrščica, pokrajine, posute s kristalnim snegom. Težko je izbrati najlepšo, preveč jih je. Na mnogih slikah sem opazil, kako sonce riše sence dreves in kozolcev po belih poljanah. Nisem ga mogel vprašati, ali so to spomini na

tisto črno, krompirjevo senco. Ne, mislim, da niso, saj so te res enkratne, tako resnične, ona pa je bila lažna. Se bi se pogovarjala, pa ga je priganjalo delo, mene pa pot. Zdi se skoraj neverjetno, da upokojenca priganja delo. Zdravko pa se je odločil, da bo za dan borca v Mojstrani odprl samostojno razstavo. Razstavljal bo partizanski borec Zdravko iz Gornjesavske doline.

(Zapisal Matevž Jekler-Iztok)

Jeseničana Mirko Zupan (desno) in Matevž Jekler - Iztok (levo) decembra 1944 v Zürichu

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 106. seji 5. avgusta obravnaval predlog sistemizacije delavcev v Temeljnem sodišču v Kranju. Komite za družbeno planiranje in gospodarstvo je predložil poročilo SDK, podružnice Kranj, o gibanju osebnih dohodkov v občini za obdobje januar-maj 1980 ter poročilo o problematiki odkupnih in maloprodajnih cen mesa ter prodajnih cenah kruha. Na seji so obravnavali tudi ponudbo urbanističnega inštituta SRS Ljubljana za izdelavo študije o urbanistični presoji območja predlagane hidroelektrarne v Radovljici ter informacijo o sklepu izvršnega sveta skupščine SRS v zvezi z zavarovanjem reke Radovne. Kot odgovor na delegatsko vprašanje je izvršni svet razpravljal in sprejel stališča v zvezi s programsko in urbanistično presjo razvoja tovarne Elan Begunje do leta 2.000.

V torek, 5. avgusta, je bila druga seja novoizvoljenega komiteja OK ZK Radovljica, na kateri so spregovorili o bančni problematiki in vključevanju bančništva v najnovejšo gospodarske in stabilizacijske ukrepe v občini. Razpravljali in sprejeli so program družbenopolitičnih aktivnosti osnovnih organizacij in OK zveze komunistov za nadaljevanje uresničevanja politike ekonomske stabilizacije v občini Radovljica v 1980. letu. Potrdili so tudi poročilo o uresničevanju finančnega načrta komiteja OK ZKS Radovljica za prvo polletje 1980.

Družbenopolitični zbor občinske skupščine Radovljica je na zadnji juljski seji, ko je ocenjeval gospodarska gibanja in sedanji položaj v občini še posebno opozoril na težko problematiko preskrbe prebivalstva z nekaterimi življenjskimi potrebščinami in kurjavo. Izvršnemu svetu je naložil, da ne glede na dosedanje ukrepe to vprašanje sproti rešuje s trgovskimi delovnimi organizacijami. Delegatom za zbornice republiške skupščine pa je priporočil, da sprožijo ta problem tudi na svojih zasedanjih in si prizadevajo, da opozore na velike pomanjkljivosti v zvezi s sistemom cen in preskrbo na republiški in zvezni ravni.

Prve ocene gospodarjenja v radovljiški občini za obdobje šestih mesecev so razmeroma ugodne. Dohodek se je povečal za okoli 30 %, izvoz za 20,9 %, uvoz pa se je zmanjšal za 18,3 %. S tem so z izvozom pokrili svoj uvoz 139 %. Osebnih dohodkov v gospodarstvu so se v primerjavi z enakim obdobjem lani povečali za 19,6 %, v negospodarstvu pa 20,3 %. Večina od 12 delovnih organizacij, predvsem s področja turizma in gostinstva, ki so v prvem četrtletju izkazovale izgubo, so uspele to odpraviti, ali pa jo bistveno zmanjšati. Kljub ugodnim ocenam pa se zavedajo težav, ki jih čakajo v drugem polletju glede na zelo ostre stabilizacijske in druge omejitvene ukrepe, predvsem kar zadeva zmanjšanje uvoza reprovromateriala, od katerega so zlasti odvisni v kemični, prehranbeni, elektronski in deloma tudi v tekstilni industriji.

Komite za družbeno planiranje in gospodarstvo in sekretariat za občno upravo pri občinski skupščini Radovljica bosta skupaj s strokovnimi službami SIS do 15. avgusta izdelala predlog novega pregleda skupne porabe za planske dokumente do 1985. leta. Ta predlog mora biti usklajen z usmeritvami v smernicah in dogovorom o temeljih plana 1981-1985 občine Radovljica.

V občini Radovljica so investicije po številu dokaj obsežne, vendar pa po obsegu niso tako visoke. Naložbe v negospodarstvo so po ocenah družbenopolitičnih organizacij in izvršnega sveta usklajene s stabilizacijskimi prizadevanji. Razen v stanovanjskem in komunalnem gospodarstvu letos niso začeli z novimi investicijami. Precejšnje pa je število investicij, ki so sicer že v uporabi, za katere pa še niso zaključeni finančni obračuni in se zaradi tega še vodijo v statističnih podatkih. Zato

bodo do konca avgusta vse investicije pregledali s stališča namembnosti in finančnih možnosti ter skušali zlasti tiste, ki so že v uporabi, čimprej zaključiti. Končno oceno bo do tedaj pripravil izvršni svet OS Radovljica.

28. julija slavijo v KS Lesce krajevni praznik v spomin na ta dan 1941. leta, ko je prva skupina 14 domačinov odšla v partizane. Večina se je pridružila 5. avgusta novoustanovljenemu Cankarjevemu bataljonu na Jelovici. Med borci je bil tudi narodni heroj Anton Dežman-Tonček, ki se je proslavil v dražgoški bitki in drugih bojih na Gorenjskem. V počastitev praznika letos niso prirejali večjih svečanosti, pač pa je domača godba na pihala priredila v petek, 1. avgusta, popoldne slavnostni koncert pred družbenim centrom v Lescah. V nedeljo, 3. avgusta, popoldne pa je šahovsko društvo Murka organiziralo na Šobcu vsakoletni mednarodni moštveni šahovski turnir.

V spomin na 5. avgust 1941, ko je partizanska trojka Franc Primožič, Anton Terseglav in Janez Ambrožič izvedla sabotažno akcijo oziroma razstrelitev cevovoda hidrocentrale Piškovca, so slavili v krajevni skupnosti Zasip letos že četrty svoj krajevni praznik. Svečana seja skupščine KS je bila v nedeljo, 3. avgusta, popoldne v kulturnem domu. Udeležili so se je tudi predstavniki pobratene KS Podzemlja in občinske skupščine Metlika. Po slavnostnem govoru predsednika KS Ivana Povšina so nastopili domači pevci in recitatorji, delgacije KS Zasip in Podzemlja pa so položile vence k obeležju NOB v Piškovci, na Homu in grobišču borcev na domačem pokopališču.

Na slavnostni seji skupščine za občinski praznik Radovljica so letos že drugi izrekli priznanje in podelili knjižne nagrade učencem osnovnih šol v občini, ki so v vseh osmih letih šolanja dosegali odlične uspehe. Letos je prejelo nagrade 22 učencev in učenek.

Pobrateno občino Brus sta parejšnji teden obiskala predstavniki skupščine in družbenopolitičnih organizacij radovljiške občine, ki sta se udeležila slavnostne seje tamkajšnje skupščine ob občinskem prazniku 8. avgusta. Razen tega sta bila navzoča tudi na slavnosti ob začetku izgradnje daljnovečnega, ki bo povezoval Brus s Kruševcem ter ob otvoritvi doma družbenopolitičnih organizacij v Brusu. Bivanje v Brusu so izkoristili tudi za dogovore o medsebojnem sodelovanju in o predvideni gradnji osnovne šole v vasi Džerekare iz denarne pomoči radovljiške občine.

Za občino Radovljica je značilno veliko število manjših delovnih organizacij, saj le Veriga Lesce zaposluje nad 1300 delavcev. V gospodarstvu je 64 % OZD, ki zaposlujejo do 100 delavcev, v negospodarstvu pa je kar 80 % takšnih OZD, kjer imajo zaposlenih manj kot 100 delavcev.

Obnovitvena dela na bohinjski cesti na odseku Bohinjska Bela-Soteska, ki teče mimo naselja, se izvajajo po načrtih v skladu s srednjeročnim programom 1976-1980. Še letos naj bi bila dograjena mostova čez Savo Bohinjko pod Bohinjsko Belo in pri naselju Obrne sočasno s cestnimi priključki. V prihodnjem srednjeročnem obdobju bodo zagotovili potreben denar za nadaljevanje obnovitvenih del na celotnem odseku ceste.

V prvem polletju 1980 so letni količinski plan v tovarni Veriga Lesce realizirali 99 %. Najuspešnejši so bili v TOZD Vijakarna, kjer so ta plan presegli za 18, v TOZD Sidrne verige za 7 in v TOZD Kovačnica za 6 %. Poprečje so narušili v TOZD Verigarna, kjer so bili za 24 % pod planom. Slabši izidi so bili v doseganju vrednostnega plana prodaje, ki so ga ustvarili le 88 %. Izstopa TOZD Vijakarna s 14 in Kovačnica z 2 % presežka. V izvozu je bila delovna organizacija manj uspešna kot na domačem trgu, na kar v dobrem delu vpliva sezonska prodaja snežnih verig in zaostanki v proizvodnji. Izvoz cenijo v tem obdobju nekaj nad 2 milijona dolarjev. Letos imajo zaključnih izvoznih pogodb za blizu 1 milijon dolarjev več, kot so planirali.

V počitniškem domu zveze prijateljev mladine Ljubljana-center v Zgornjih Gorjah je bilo od 28. julija do 11. avgusta na letovanju 91 slovenskih otrok iz Tržaškega in Goriškega. Letovanje jim je omogočilo Slovenska kulturno gospodarska zveza iz Trsta. Med bivanjem pri nas so zamejski otroci obiskali bližnje kraje, znane iz NOB, kjer so si pod strokovnim vodstvom učiteljev ogledali kulturno zgodovinske znamenitosti. Na programu so imeli bogato kulturno, športno in zabavno dejavnost. Letovanje otrok v sodelovanju z ZPM Ljubljana-center organizirajo že petnajsto leto.

Občinska konferenca klubov Organizacije združenih narodov pri OK ZSMS Radovljica, ki jo vodi poštvalni predsednik Mitja Žagar iz Radovljice, je julija izdala 200 izvodov svojega biltena. Vsebine je posvečena značilnostim politike neuvrčenosti in problematiki dežel v razvoju. Razen vseh sedem klubov OZN v občini so bilten dobile tudi vse občinske DPO ter druge konference klubov OZN na Gorenjskem.

V novozgrajenem gasilskem domu na Gorjušah, ki so ga svečano izročili namenu zadnji juljsko nedeljo, je tudi dvorana kulturnega izobraževalnega društva Gorjuše, ki pa še ni dokončana. Položiti morajo še ploščice na tleh in jo primerno opremiti za gledališke in druge prireditve. V dvorani, ki meri 13 krat 8 metrov, bo okoli sto sedežev. Krajanji so večino grobih zemljskih in gradbenih del opravili sami, prispevali gradbeni material, del sredstev pa jim je dodelila kulturna skupnost Radovljica.

Od 1976. do 1980. leta je bilo upokojujencem radovljiške občine dodeljeno iz solidarnostnega sklada stanovanjske skupnosti 59 stanovanj. Zaradi dotrajanosti stanovanj upokojujenc v starih stavbah ob Zveza društev upokojujencev Radovljica opravila pregled vseh stanovanj in ugotovila potrebe po obnovitvenih delih in zagotavljanje posojil. Sočasno bodo ugotovili lastniške pravice oziroma če so stanovanja še vedno na razpolago upokojujencem, ali pa so jih prevzeli drugi koristniki.

Na letošnji »pravi« kmečki ohceti 9. avgusta, ki jo je organiziralo Turistično društvo Bled, sta se po starih gorenjskih šegah poročila Marija Piber iz Gorij in Janez Aljančič iz Koročja. Oba sta namreč izpolnila razpisne pogoje, ki narekujejo, da mora biti vsaj en zakonec kmečkega stanu.

V radovljiški občini je bilo v I. polletju 1980 razen v matični knjižnici A. T. Linhart v Radovljici še v 12 krajevnih knjižnicah izposojeno 44.007 knjig, kar je za odstotek manj kot lani v tem obdobju. Knjižno zalogo so povečali letos za 1712 enot ali 16 % nad lanskoletnim povečanjem. V to so vštete tudi knjige, ki jih nabavlja Kulturna skupnost Slovenije. Zaradi kadrovskih težav, lani je bilo zaposlenih 5, letos pa 4, so spremenili delovni čas. Lani so bile odprte vsak dan dopoldne in popoldne, letos pa vse dopoldneve in tri popoldneve. V tem je verjetno tudi vzrok za 1 % izpad izposoje. V dneh smrti predsednika Tita so knjižničarji pripravili spominske knjižne razstave njegovih del na Bledu, v Lescah in v Radovljici.

V avli festivalne dvorane na Bledu je likovna sekcija KUD Bled 8. avgusta v okviru prireditev za občinski praznik svečano odprla razstavo akademskega slikarja Petra Adamiča. To je letos v turistični sezoni že peta razstava, na ogled pa bo do 1. septembra.

Za praznik občine Radovljica je šahovsko društvo Murka organiziralo na Šobcu 3. avgusta VII. mednarodni moštveni šahovski turnir, na katerem je nastopilo 52 moštev iz Slovenije in tujine. Med moškimi so zmagali šahisti Ljubljane, med šestimi ženskimi ekipami pa članice SK Murka Lesce. Dan pred turnirjem so prizadevni šahisti Murke organizirali posebno srečanje s šahisti koroških Slovencev, s katerimi je več let uspešno sodelujejo.

VZDRŽEVANJE IN IZGRADNJA MAGISTRALNIH IN REGIONALNIH CEST V SRS V OBDOBJU 1981-1985

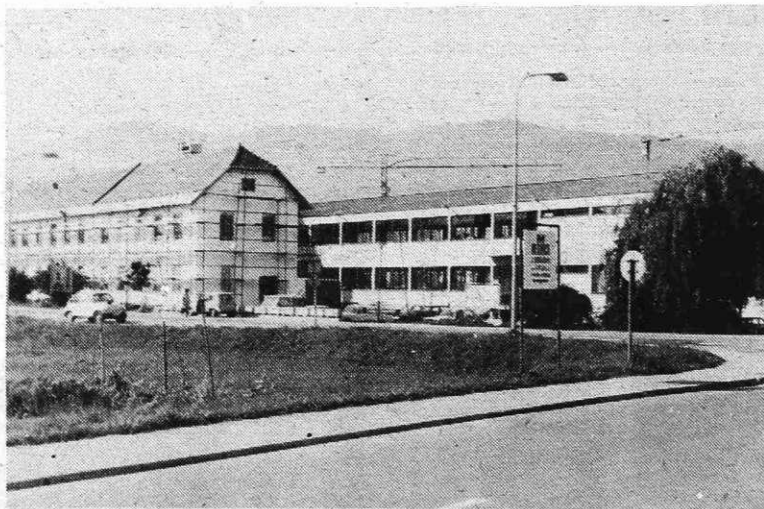
Samoupravna skupnost za ceste SR Slovenije je objavila osnutek samoupravnega sporazuma o temeljih srednjeročnega plana vzdrževanja in izgradnje magistralnih in regionalnih cest v SR Sloveniji v obdobju 1981 do 1985. Za vzdrževanje redno letno in zimsko vzdrževanje javnih cest in cestnih objektov v skupni dolžini 4.994 km, za novogradnje cest, investicijsko vzdrževanje cest in novogradnje cestnih objektov v osnutku predvidevajo skupno potrebna sredstva v višini 31.313,1 milij. dinarjev.

V osnutku samoupravnega sporazuma je med novogradnjami, ki so bile začete v obdobju 1976-1980 in ki bodo končane v obdobju 1981 do 1985, tudi gradnja predora Karavanke v dolžini 6,5 km in v investicijsko vrednostjo 2.105,0 milij. dinarjev. Odsek avtoceste Hrušica-Zirovnica v dolžini 3,3 km je s 310,9 milij. din investicijskih sredstev vključen v poglavje »pričete in nedokončane novogradnje v obdobju 1981-1985«.

Pri investicijskem vzdrževanju cest je v naslednjem srednjeročnem programu v jeseniški občini predvidena ureditev vozišča Mojstrana - Vrata v vrednosti 3.716.000 din in ojačitev ceste Zirovnica-Begunje v vrednosti 2.123.000 din. V radovljiški občini se v tem času predvideva ureditev vozišča Lesce-Soteska v vrednosti 1.804.000 din, ojačitev ceste Soteska-Sv. Janez v vrednosti 6.688 tisoč din in ojačitev ceste Bled-Gorje v vrednosti 9.660.000 dinarjev.

Med pričetimi in končanimi deli v obdobju 1981-1985 je za naše območje zanimivo dokončanje modernizacije ceste Vršič-Bovec in ojačitev ceste Bovec-Trenta v dolžini osmih kilometrov. Za ojačitev je predvidena tudi cesta Bohinjska Bistrica-Savica v dolžini sedmih kilometrov. V jeseniški občini je načrtovana tudi rekonstrukcija ceste Maruljek-Belca v dolžini osmih kilometrov in v vrednosti 148.607.000 dinarjev in cesta Podkoren-Koren

v dolžini dveh km in v predvideni vrednosti 37.150.000 din. V radovljiški občini pa je v programu rekonstrukcija ceste Bohinjska Bistrica-Soteska v dolžini osmih km in v vrednosti 135.872.000 din in cesta v Radovljici v dolžini 1,4 km in v vrednosti 6.473.000 din.

Delati dobro in gospodariti pametno, to je geslo delavcev delovne organizacije Tapetništvo v Radovljici, ki bodo z adaptacijo stare stavbe v relativno kratkem času dobili boljše pogoje za delo in s tem tudi večjo za produktivnost dela

Med pričetimi objekti v obdobju 1976-1980 in končanimi v obdobju 1981-1985 je tudi most čez Pišnico pri Eriki v vrednosti 23.350.000 din, med pričetimi in končanimi objekti v obdobju 1981-1985 pa je most čez Pišnico pri Jasni.

Od 31.313,1 milij. dinarjev skupno potrebnih sredstev za obdobje 1981 do 1985 odpade 3.975,2 milij. din za redno vzdrževanje cest in objektov, in sicer:

- 134 km avtocest
- 64 km hitrih cest
- 1065 km magistralnih cest in
- 3731 km regionalnih cest.

Nedvomno bo na našem občinskem območju najbolj v ospredju razprava o gradnji odseka avtoceste Hrušica-Zirovnica v dolžini 3,3 km, za katero je v osnutku samoupravnega sporazuma v naslednjem petletnem obdobju predviden šele začetek gradnje. Ta pa je seveda po iz-

kušnjah sedanjega petletnega obdobja, ki se izteka, zelo vprašljiv, odvisen pač od pritoka sredstev, raztegnitve nekaterih drugih gradenj, podražitev in podobno. Tudi če bi pričeli z gradnjo, bo nekaj časa celotni promet skozi predor Karavanke potekal po stari, oziroma sedanji cesti, ki že sedaj ne zmora ogromnega tranzitnega in drugega prometa. Z izgradnjo predora Karavanke pa se bo poleg splošnega povečanja tudi velik del prometa preusmeril s šentiljskega prehoda na karavanški predor. Zato je skoraj nerazumljivo, da so ob znani sedanji frekvenci prometa in prav gotovo tudi izračunani bodoči, ko bo predor gotov, predlagatelji osnutka samoupravnega sporazuma ustvarili ta odsek ceste med gradnjo, ki se bodo v naslednjem petletnem obdobju začele in ne dokončale, medtem ko bo predor ob zaključku petletnega obdobja že zgrajen, kar je seveda povezano tudi z mednarodno pogodbo.

Se toliko bolj je nerazumljivo, ker je v osnutku samoupravnega sporazuma rečeno, da so med drugim pri določanju tehničnih in prometnih osnov vzdrževanja in izgradnje cest upoštevali »geopolitično, prometno in ekonomsko vključevanje Slovenije v državne in mednarodne transportne tokove blaga in oseb oziroma družbenoekonomskega razvoja sploh« in pri naložbah v ceste upoštevali interese izvajanja splošne ljudske obrambe in družbene samozagrade, večje varnosti cestnega prometa, varstvo okolja in zaščito proti hrupu.

Nobenega dvoma ni, da se predor Karavanke gradi zaradi večjega vključevanja Slovenije in Jugoslavije v mednarodne transportne tokove, ki pa bodo nekaj časa zelo moteni, če ne bo istočasno zgrajen odsek ceste Hrušica-Zirovnica. Razen tega se bo vsaj za nekaj časa zelo, zelo poslabšala varnost v cestnem prometu, prav tako pa se bo močno povečal tudi hrup, ki je sedaj neznošen ob dejstvu, da so Jesenice dolga vas in da je ogromno prebivalcev deležnih tega hrupa, poleg velikega

onesnaževanja bivalnega okolja seveda.

Ob vseh teh dejstvih bo prav gotovo potrebno močno angažirati vse samoupravne strukture in delegatski sistem, zbrati dovolj argumentov, da se gradnja odseka ceste Hrušica-Zirovnica premakne v kategorijo pričetih in dokončanih gradenj v obdobju 1981-1985. Menimo, da pri tem ne gre za nikakršno ozko, lokalno napenjanje problema, temveč za dejstva, ki jih bo potrebno pri nadaljnjem oblikovanju samoupravnega sporazuma o temeljih srednjeročnega plana vzdrževanja in izgradnje magistralnih in regionalnih cest v SR Sloveniji v obdobju 1981-1985 upoštevati. In ne nazadnje je pri tem še vprašanje varčevanja z nafto oziroma bencinom, saj se ga pri takem cijazenju skozi mesto, kot je sedaj, mnogo troši. Skratka gre za vrsto argumentov, ki jih bo pri nadaljnji obdelavi samoupravnega sporazuma potrebno upoštevati.

Železarski globus

BRAZILIJA

Brazilska državna rudarska družba CRVD je predložila vladi študijo o projektu razvoja izkoriščanja železove rude na področju Carajása v zvezni državi Pará. Na tem območju znašajo rezerve železove rude s povprečno vsebnostjo železa 66,6 % 18 milijard ton. Po tej študiji naj bi do leta 1991 zgradili vse potrebne naprave, vključno z 887 km železniške proge in ureditvijo pristanišča. Potrebna finančna sredstva v višini 30,2 milijarde dolarjev bi krili z inozemskimi posojili, vlaganji zunanjih partnerjev in v precejšnji meri tudi iz domačih virov. Poleg železove rude so na področju Carajása tudi nahajališča bakrenih, zlatih, nikljevih, manganovih in drugih neželezovih rud.

SEKTOR ZA SPLOŠNE ZADEVE V I. POLLETJU

Delo sektorja za splošne zadeve v delovni skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje je, poleg tekočih nalog, potekalo v smeri izpolnjevanja programa ukrepov za izboljšanje odnosa do dela in družbenih sredstev. Vse zadane naloge še niso bile urešene, kljub temu pa so že doseženi določeni rezultati. Ti zajemajo naslednje naloge: zmanjšanje števila direktnih telefonskih priključkov, nadzor nad prihodom tujih gostov, vpeljava posebne avtobusne linije med Jesenicami, Javornikom in Belo, zamenjava izkaznic zaposlenih, zmanjšanje števila stalnih propustnic in podobno.

PRAVNI ODDELEK

V prvem polletju je bilo vloženih deset mandatnih tožb zaradi meničnih obresti. Pred sodiščem združena dela je bilo odprtih 31 sporov, od tega devet primerov povrnitve štipendij in pet primerov povrnitve stroškov sprejema, ki jih je predlagala Železarna. Proti Železarni pa je bilo vloženih 11 odškodninskih zahtevkov in šest zahtevkov s področja delovnih razmerij. Pred zvezno carinsko upravo se je vodil postopek zaradi Magirus lestve in je zaradi negativne rešitve vložena tožba pri zveznem sodišču.

Na stanovanjskem področju sta bili vloženi dve tožbi in opravljenih deset deloizacij. Izven sodnega postopka je bilo na novo vloženih 27 odškodninskih zahtevkov. Od tega je bilo rešenih v soglasju z Zavarovalnico Triglav 20 primerov. V glavnem so bili razrešeni tudi regresni zahtevki z regionalno zdravstveno skupnostjo v Kranju, kjer je bilo sklenjenih 41 poravnjav.

Kazenskemu sodišču so posredovali podatke v 40 primerih in se udeležili osmih obravnav.

Na nepravdnem področju so v šestih primerih posredovali soglasje v zvezi z zemljiškimi zadevami.

Poleg te dejavnosti je pravni oddelek sodeloval pri oblikovanju samoupravnih splošnih aktov in dajal različne strokovne nasvete. To delo zahteva prisotnost na raznih razpisnih komisijah in vsakodnevne odgovore temeljnim organizacijam in posameznikom.

ODDELEK SPLOŠNE ADMINISTRACIJE

Oddelek je sprejel 51.242 in odpremil 62.324 pisemskih pošilk, paketov, brzojav in telekov. Za odposlano pošto skupaj s koleki za sodne takse in tožbe so porabili 303.187 dinarjev.

Dinosa so oddali, oziroma prodali za 20.287 dinarjev odpadnega papirja.

V razmnoževalnici so prevzeli 7.122 naročil za tiskanje, razmnoževanje, vezanje in kopiranje, pri čemer so porabili 7.058 kg papirja in 4.258 matric.

SPLOŠNA VARNOSTNA SLUŽBA

Varnostni ukrepi so bili v prvem polletju ojačani in poostreni, tako da so delavci varnostne službe v tem času naredili povprečno mesečno 2.500 ur več. Zaradi preobremenjenosti se je povečala bolezenska odsotnost.

Varnostna služba je zabeležila več primerov predčasnih in nedovoljenih izhodov, nediscipline pri izhodu oziroma vходу, vinjenosti na delovnem mestu, popivanja izven Železarne med delovnim časom, fizičnega obračunavanja, kraje materiala in podobno.

Varnostna služba je sodelovala tudi pri ugotavljanju vzrokov raznih okvar, poškodb, nesreč pri delu in drugih podobnih primerih, ki so v zvezi z delovnim procesom.

POKLICNA GASILSKA IN REŠEVALNA ČETA

Gasilska in reševalna četa je intervenirala pri 37 požarih v Železar-

ni in 33 požarih v občini. Opravili so 214 reševalnih akcij, 86 varnostnih spremitov in 43 meritev ogljikovega monoksida. Poleg tega so izvedli akcije črpanja vode, pregledali gasilske aparate v Železarni in na območju občine, pripravili predavanja ter opravili preventivne preglede tako v Železarni kot tudi izven delovne organizacije.

REFERAT ZA LJUDSKO OBRAMBO IN DRUŽBENO SAMOZAŠČITO

Izredne razmere, ki so nastopile v začetku letošnjega leta, so zahtevale povečano aktivnost oddelka za ljudsko obrambo. Aktivirali so ljudsko obrambo in družbeno samozaščito po temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih. Aktivirane so bile enote narodne zaščite, ki so izvrševale naloge v skladu z obrambnimi pripravami. To delo je koordiniral odbor za ljudsko obrambo in druž-

beno samozaščito Železarne, ki se je večkrat sestala.

Na področju vzgoje so usposobili 150 delavcev za delovanje v enotah civilne zaščite. Pripadniki RBK so opravili več ur dopolnilnega izobraževanja s področja radio biološke tematike.

Ažurirali so tudi posamezne dele obrambnega načrta, izdelali načrte ukrepov za pripravljenost, mobilizacijo in varnostne načrte za temeljne organizacije in delovne skupnosti.

TEHNIČNI MUZEJ

V tehničnem muzeju so pripravili dve razstavi, in sicer Cankarejev bataljon 1942 ter Dnevi osvoboditve. S paleontološko in mineralno zbirko so sodelovali na veliki razstavi v Trzinu in na samostojni razstavi v prostorih Ljubljanske banke na Jesenicah. Pripravili so tudi razstavo Stavka jeseniških železarjev 1935 in nekaj manjših priložnostnih razstav. Raznim institucijam so posredovali zgodovinsko gradivo in sodelovali pri oblikovanju IV. knjige zbornika Jeklo in ljudje.

Tehnični muzej si je v prvem polletju ogledalo 1.065 obiskovalcev, od tega 162 tujcev.

(Iz polletnega poslovnega poročila)

POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE JE ENO IZMED POMEMBNEJŠIH DRUŽBENIH PODROČIJ

Osnutek samoupravnega sporazuma o temeljih plana skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji za obdobje 1981–1985 zagotavlja ekonomsko in socialno varnost precejšnjemu delu prebivalstva.

V prilogi Poročevalca štev. IX, z dne 24. julija 1980 je poleg ostalih republiških SIS objavila tudi skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji svoj osnutek samoupravnega sporazuma o temeljih plana za obdobje 1981 do 1985. Iz tega programa bi hrale, zlasti pa delegate, ki bodo v imenu zavarovancev – udeležencev sporazuma tega sprejemali, gotovo zanimalo nekaj osnovnih določil in podatkov, ki so osnova tega sporazuma.

V tej skupnosti naj bi si zagotavljalo svoje pravice:

- v letu 1981 835.700 zavarovancev in 233.000 upokojencev
- v letu 1985 904.600 zavarovancev in 262.500 upokojencev

Poprečna stopnja rasti zaposlovanja je predvidena 2%, poprečna letna rast upokojencev 3%, družbeni proizvod naj bi rasel za 4% in realni osebni dohodki na zaposlenega po stopnji 1,6%.

Udeleženci tega sporazuma naj bi poleg skrbi za nadaljnji razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v skupnosti in v enotah – v občinah posebej skrbeli:

- za ustrezen življenjski standard upokojencev skladno z rastjo življenjskega standarda aktivnih zavarovancev,
- za doseganje ustrezne ravni družbenega standarda upokojencev z omogočanjem reševanja stanovanjskih in domskih potreb upokojencev in zagotavljanjem splošnih in individualnih pogojev za počitek in rekreacijo upokojencev v skladu s potrebami in materialnimi možnostmi ter družbenimi merili;
- za spodbujanje daljšega aktivnega dela zavarovancev s sistemskimi in praktičnimi ukrepi na področju preprečitve invalidnosti in inva-

lidskega varstva, rehabilitacije in zaposlovanja delovnih invalidov v skladu s pristojnostjo skupnosti ter dolžnostmi organizacij združenega dela in ustreznih skupnosti.

– za določanje in ugotavljanje tistih del in nalog, kjer se šteje zavarovalno dobo s povečanjem, pod pogojem, da je opravljanje takih del posebej težko in zdravju škodljivo, če kljub varstvenim ukrepom ni možno izboljšati delovnih razmer in pogojev dela ter stalno preverjanje obstoja teh delovnih razmer in štetja zavarovalne dobe s povečanjem, – med drugim bodo skrbeli še za nadaljnjo izgradnjo informacijskega sistema, za učinkovito, gospodarno in kvalitetno izvajanje dejavnosti skupnosti na podlagi načel svobodne menjave dela ter za krepitev splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite v skladu s pomenom in družbeno vlogo pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Ta program je grajen na enakem obsegu pravic zavarovancev in upokojencev kot v dosedanjem srednjeročnem obdobju, oziroma kakor bo opredeljen v veljavni predpisi.

Za realizacijo tega programa bo skupnost rabila:

v letu	1981	1982	1983	1984	1985
milij. din	14.196	14.695	15.213	15.759	16.325

Poprečna realna stopnja rasti sredstev v obdobju od leta 1981 do 1985 znaša 3,0%.

K realizaciji – zagotovitvi potrebnih sredstev bi udeleženci sporazuma – zavarovanci prispevali 87% potrebnih sredstev s prispevki iz osebnih dohodkov in iz dohodka, in sicer po posameznih letih:

Skladišče žice (Foto S. Kokalj)

1981	12.357 milij. din
1982	12.791 milij. din
1983	13.242 milij. din
1984	13.718 milij. din
1985	14.210 milij. din

Ostalih 13% potrebnih sredstev bosta prispevali federacija in republika kot prispevek za pokrivanje pokojnin nekaterim kategorijam upokojencev – predvsem borem NOV.

Zavarovanci naj bi svoj delež zagotavljali:

1. prispevkom od svojih (bruto) osebnih dohodkov po stopnji 11,3% od osnove osebnih dohodkov.

2. prispevkom za nesreče pri delu in poklicne bolezni po stopnji 0,80% od osnove (bruto) osebnih dohodkov.

3. prispevkom za zavarovalno dobo, ki se šteje s povečanjem:

a) za povečanje od 12 na 14 mesecev po stopnji 3,5%

b) za povečanje od 12 na 15 mesecev po stopnji 5,2%

c) za povečanje od 12 na 16 mesecev po stopnji 7,0%

d) za povečanje od 12 na 18 mesecev po stopnji 10,5%

vse od osnove (bruto) osebnih dohodkov delavcev, ki opravljajo dela in naloge, za katere se zavarovalna doba šteje s povečanjem.

3. dohodek temeljnih in drugih organizacij združenega dela, to je posebni prispevek iz dohodka po stopnji 1,27% oziroma 0,27%.

SLAVJE GASILCEV IZ GORJUŠ NAD BOHINJEM

Nobenega dvoma ni, da je vasica Gorjuše nad bohinjsko dolino prav gotovo najvišje ležeča vas v radovljiški občini. Vas leži na lepi sončni vzpetini na vzhodnem pobočju močnega poključke gorske planote.

V nedeljo, 27. junija, so slavili pomembno zmago tamkajšnji gasilci – to je najmlajše gasilsko društvo v radovljiški občini. Praznovali so desetletnico svojega obstoja. Kljub temu, da je vas majhna, kolektiv gasilcev šteje kar 60 članov. Že v soboto zvečer, 26. julija, so imeli svečano sejo, na kateri so bili navzoči tudi predstavniki občinske gasilske zveze iz Radovljice in občinskih družbenopolitičnih organizacij.

V nedeljo, 27. julija, je društvo razvilo svoj prapor, slovesno pa so izročili namenu tudi nov gasilski dom. Dom so začeli graditi 1975. leta, zanj so dobili od občinske gasilske zveze 190.000,00 dinarjev, KZ Srednja vas iz Bohinja pa jim je podarila nekaj lesa. Danes ocenjujejo vrednost doma na okrog 3.000.000,00 dinarjev. Grajen je v nadstropju, v njem pa so zgradili tudi lično dvo-

rano z odrom, tako da bo dom namenjen tudi kulturno-prosvetni dejavnosti kraja in so od občinske kulturne skupnosti dobili tudi nekaj denarja v ta namen. Gasilci in prebivalci Gorjuš so opravili 12.000 ur prostovoljnega dela.

Slavja se je udeležilo 28 društev s prapori, sodelovala pa je tudi godba na pihala iz Gorji.

Vsi člani društva so dobili priznanja občinske gasilske zveze, trije člani pa odlikovanja Gasilske zveze Slovenije. Slavju so prisostvovali tudi gostje iz Umaga, iz občine Buje, ker se bosta obe občinski gasilski zvezi pobratili.

Interesna skupnost za varstvo pred požari občine Radovljica je nabavila novo avto-cisterno, ki premore šest kubikov vode. To avto-cisterno so izročili gasilski enoti v Bohinjski Bistrici, za potrebe prevoza vode pa bo služila vsej bohinjski dolini. Koprivniku, Gorjušam in Pokljuki. Vsekar velika pridobitev za te kraje in za prebivalstvo.

Jože Ambrožič

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

MEŠANICA PREMOGA IN MAZUTA POSTAJA ZANIMIVA

Pravzaprav je precej lahka pot do zmanjšanja porabe nafte in povečanja porabe premoga. Treba je zmleti premog v prah in ga zmešati z mazutom, da nastane gošča, ki jo je mogoče ob manjših konstruktivnih spremembah uporabiti kot gorivo za parne kotle termoelektrarn. Takšna mešanica premoga in mazuta lahko za polovico zmanjša porabo tekočega goriva v termoelektrarnah in drugih podobnih napravah. Poleg tega je mogoče parne kotle sorazmerno hitro in poceni predelati za uporabo takšnega goriva, medtem ko bi predelava samo na uporabo premoga zahtevala več let. Vendar sta korozijska obraba, ki jo povzroča premogov prah in to, da je bila cena mešanice premoga in mazuta še do nedavnega višja kot cena samega mazuta, preprečili, da bi takšen način kurjenja prišel dlje kot do poskusnih naprav.

Vendar je z izrednim povečanjem cene nafte, ki je daleč presežala ceno premoga in z izdatnimi naporji vlade ZDA, s katerimi hoče doseči, da bi v industriji v čim večji meri nadomestili uporabo naftnih derivatov s premogom, postala zanimiva tudi mešanica premoga in mazuta. Dve ameriški podjetji za pridobivanje električne energije sta v svojih termoelektrarnah že pričeli uporabljati v manjši meri to mešanico za kurjenje parnih kotlov. Več drugih podjetij pa se želi udeležiti uporabe 30 milij. dolarjev finančnih sredstev, ki jih je v ta namen predvidelo ministrstvo za energijo.

Vendar je najbolj ambiciozen program na tem področju zastavljen brez vladne pomoči. Podjetje za pridobivanje električne energije Florida Power Co. se je odločilo, da predela prvo veliko termoelektrarno na kurjenje z mešanico premoga in mazuta. Porabilo bo 12 milij. dolarjev za predelavo 125 MW mazutne termoelektrarne in 4 milij. dolarjev za gradnjo naprave, v kateri bodo dnevno izdelovali 5.000 ton mešanice premoga in mazuta.

To podjetje je ustanovilo tudi poseben konzorcij, ki bo ponudil tržišču ta postopek. Rešenih je tudi že več problemov, ki so prej ovirali širjenje tega postopka. Med njimi je bil najzahtevnejši rešen z bolj finim mletjem premoga. Pri prejšnjih postopkih so mleli premog v prah z rni premera okoli 40 mikronov (mikron je tisoči del mm), sedaj pa so zmanjšali poprečni premer delcev premoga tudi na 10 do 20 mikronov.

Kljub visokim stroškom mletja kaže, da bo postopek konkurenčen z mazutom. Sedanje kalkulacije kažejo, da je pri današnjih cenah mazuta mešanica premoga in mazuta za okoli 5% cenejša. To je dovolj, da postane postopek zanimiv, še bolj pa bo, če bo v bodoče cena nafte rasla hitreje kot cena premoga.

Vendar so predstavniki konzorcija mnenja, da so drugi činitelji važnejši kot cena oziroma stoki. Pri tem gre predvsem za nezanesljivo dobavo nafte v prihodnosti. Razen tega zvezna vlada zahteva, da je treba porabo mazuta v termoelektrarnah do leta 1990 zmanjšati za polovico.

Kljub temu optimizmu pa obstaja resna ovira za najširšo uporabo te mešanice. Mnoge termoelektrarne niso opremljene z napravami za čiščenje povečane količine drobnih delcev, ki nastajajo pri uporabi mešanice premoga in mazuta. To bo zahtevalo nabavo dragih elektrostatičnih ali drugih čistilcev žveplnih plinov. S tem je povezano tudi vprašanje dovoljene emisije žveplovega dioksida. Pri teh standardih je zvezna agencija za zaščito okolja za uporabo te mešanice sicer nekoliko popustila, vendar je vprašanje, če bodo to sprejele tudi posamezne zvezne države.

Predstavniki konzorcija so že imeli prve razgovore z nekaterimi prekomorskimi interesi za takšen način kurjenja. Med njimi so predstavniki iz: Italije, Avstralije, Španije in Japonske, v bodoče pa računajo še na tiste, ki morajo kupovati velike količine nafte v tujini.

V PODMEŽAKLI SO PRAZNOVALI

Prebivalci krajevne skupnosti Podmežaklja so letos prvič praznovali svoj krajevni praznik – 10. avgust, to je na dan, ko je bil leta 1941 v Podmežakli ustanovljen okrožni odbor Osvobodilne fronte Jesenice. Praznovanje so povezali z otvoritvijo novih delovnih prostorov delovne organizacije KOVIN Jesenice, v katerih so tudi imeli slavnostno sejo skupščine krajevne skupnosti in zbor občanov z bogatim in kvalitetnim kulturnim programom.

Slavje je pričel in pozdravil prebivalce in člane delovnega kolektiva KOVIN ter goste predsednik skupščine krajevne skupnosti Franci Pogachnik. Med gosti so bili predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine, skupščine občine, TOZD in delovne organizacije Železarna Jesenice, delovne organizacije DONIT Medvode in sosednjih krajevnih skupnosti. Med številnimi nekdanjimi aktivisti in borci NOV sta bila tudi Tone Dolinšek, prvoborec in predvojni član centralnega komiteja Komunistične partije Slovenije in prvoborec domačin Ciril Triler-Ciro, edini preživeli prvoborec iz Podmežaklje. Svojo udeležbo je zaradi nezgode opravičil prvi predsednik jesenjskega okrožnega odbora OF Nace Strlekar.

Za predsednikom KS je o devetnajstletnem delovanju in razvoju delovne organizacije KOVIN (prej SPORTMETAL) spregovoril predsednik delavskega sveta te delovne organizacije Slavko Črnologar. (Povzetke iz njegovega govora objavljamo v posebnem sestavku.) Na njegov poziv in prošnjo je nove delovne prostore izročil namenu sekretar občinskega komiteja ZKS Franc Kobentar.

V nadaljevanju je o pomenu krajevnega praznika in o dogodkih pred 39 leti in kasneje spregovoril sekretar osnovne organizacije ZKS v krajevni skupnosti Franc Jerala. S svojimi mislimi je obudil spomine na najtežje trenutke zgodovine slovenskega naroda, po tem, ko so 11. aprila 1941, pet dni po napadu Hitlerjeve Nemčije na Jugoslavijo, enote okupatorjeve vojske vkorakale na Jesenice.

Nemške okupacijske oblasti so začele z vso nemško doslednostjo uresničevati Hitlerjev ukaz: »Naredite mi to deželo zopet nemško.« Takoj so bile prepovedane vse politične in kulturne organizacije, razveljavljeni so bili vsi jugoslovanski zakoni, vsi so morali oddati kakršnokoli orožje, pobrali so vse radijske sprejemnike, v šole so uvedli nemščino, vsi javni napisi so bili v nemščini itd. Najbolj je bila okupatorju v napoto domača inteligenca in javni delavci: učitelji, kulturni in drugi javni delavci, duhovniki in drugi. Že prve dni meseca julija 1941 je odpeljal prvi vlak izseljence v Srbijo. Sledili so novi transporti, nove aretacije, nova strahovanja. Junija, tik pred napadom Nemčije na Sovjetsko zvezo, se je začel lov na komuniste.

»V ljudeh je tlelo, dokler se ni vnela iskra upora. Jeseniškim delavcem, med temi je bilo veliko iz Podmežaklje, pripada zgodovinska zaslug za razmah Osvobodilne fronte že v prvih mesecih okupacije. Nasilju je sledil upor, ponižanju ponos, izdajstvo kazen.«

Franc Jerala je nadaljeval: »Znani jeseniški revolucionar in komunist ter član centralnega komiteja komunistične partije Slovenije Vencelj Perko se je v začetku maja 1941 sestal v Ljubljani z Borisom Kidričem, ki mu je dal navodila, kako mora organizirati OF na Jesenicah. Dobil je tudi navodila za takojšnje zbiranje orožja. Vendar pa je aretacija Vencelja Perka po povratku na Jesenice preprečila, da bi okrožni odbor OF zaživel. Po pobegu Vencelja Perka iz taborišča Kraut v Nemčiji, 1. avgusta 1941, je ideja o ustanovitvi okrožnega odbora OF ponovno zaživila. Ker Perko iz razumljivih razlogov ni mogel prevzeti funkcije v odboru, je bil za sekretarja okrožnega odbora OF predlagan Nace STRLEKAR – predvojni komunist, ki je prišel na Jesenice leta 1934 in se naselil pri sorodnikih, oziroma Lovru Ažmanu.

Tja je prišel v času, ko so na prostoru, kjer so danes osmerčki, člani delavskega prosvetnega društva Svoboda zgradili športno igrišče. Tam so se zbirali Svobodasi – komunisti športniki z Jožem Gregorčičem na čelu in drugi napredno usmerjeni športniki.

Nace Strlekar, prvi sekretar okrožnega odbora OF za jesenjsko okrožje, se teh dogodkov takole spominja:

»Desetega avgusta 1941 me je Jože Gregorčič poklical v gozd za vasjo Potoki. Prisotni so bili še Vencelj Perko, Karel Preželj, Viktor Kejžar, Albin Žemva in Polde Stražišar. Jože Stražišar in Vencelj Perko sta mi govorila približno takole:

»Dolgo se že poznamo, zato te predlagamo, da prevzameš dolžnost sekretarja okrožnega odbora Osvobodilne fronte. Kot komunist moraš prevzeti nalogo, ki ti jo nalaga partija.«

Kako naj organiziram OF, sem vprašal. Koalicije, je kratko odgovoril Gregorčič. Vse stranke je treba

združiti in povezati tako kot pri stavkah, kadar je sodelovalo več strank. Ustanovili bomo ljudsko oblast, zato je potrebno povezati vse napredne Sokole, kršćanske socialiste in socialne demokrate.

V nadaljevanju smo se dogovorili za naslednji okrožni odbor: Nace Strlekar – sekretar, Lovro Ažman – namestnik, oba člana KPS. V odbor pa so bili še imenovani: Matija Sušnik, pripadnik Sokola, Alojz Pukšič, eden izmed vodij kršćanskih socialistov – vsi iz Podmežaklje. V odboru so bili še dr. Miha Potočnik z Belce, Leon Okrožnik z Javornika in Lojze Robič z Kranjske gore. Simon Rešek je bil član sektorskega odbora.

Sestanki okrožnega odbora so bili pri Lovru Ažmanu, Simonu Rešku, Alojzu Pukšiču in pri Čelešniku. Na sestankih smo obravnavali notranjo in zunanjo politično situacijo, poročila o delu na terenu – število članstva, kdo naj vodi OF v tej ulici oziroma kraju ali obratu in podobno. Vodili smo akcije zbiranja orožja, materiala in denarja. Za enote, ki so se zadrževale v okolici Jesenic, smo zbirali hrano, čevlje, sanitetni material in organizirali dostavo v partizane. Na sestankih okrožnega odbora sta v novembru in decembru 1941 sodelovala tudi član centralnega komiteja KPJ Tone Dolinšek iz Ljubljane in soorganizator vstaje na Gorenjskem Lojze Kebe.

Okrožni odbor Osvobodilne fronte je zajemal področje od Rateč do Podnarta in Bohinja. Krajevni odbori so bili ustanovljeni po vseh večjih krajih. Jesenice so bile razdeljene po sektorjih, v železnarni pa so delovali obratni odbori OF. Podmežaklja je bila razdeljena na tri osrednje odbore OF, ki so jih vodili komunisti: zgornji del Franc Jerala, srednji del Lovro Ažman, spodnjega pa Rok Kopic. Tudi v te odbore smo vključili predstavnike drugih strank, pomembna pa je bila vključitev predsednika socialdemokratskih sindikatov Johana Čelešnika.

»V spomin na ustanovitev in začetek delovanja okrožnega odbora Osvobodilne fronte in v spomin na številne žrtve, ki jih je dala Podmežaklja v narodnoosvobodilnem boju in socialistični revoluciji, smo se prebivalci Podmežaklje odločili, da 10. avgust praznujemo vsako leto kot svoj krajevni praznik.«

Za tem je sekretar Jerala govoril o prvih borcih iz Podmežaklje in o močni skojevski organizaciji, ki je delovala na tem območju. Skojevci so bili izredno aktivni in vsak čas pripravljeni žrtvovati svoja mlada življenja. Obudil je spomin na predvečer 1. decembra 1941 (1. december je bil državni praznik stare Jugoslavije), ko so ponoči člani SKOJ Stane Balanč, Stane Lah in Mirko Dimc na pečinah Mežaklje narisali veliki srp in kladivo, da bi s tem manifestirali upornost in ponos naših ljudi.

Jeseniški gestapo je z vojnim zločincem Klementom Druschkejem na čelu s pomočjo izdajalcev koncem decembra razkril okrožni odbor OF in skojevsko organizacijo. Veliko aktivistov se je pravočasno umaknilo v partizane, druge so zaprli v Begunje in jih po nečloveškem mučenju 24. januarja 1942 ustrelili. Med drugim so ta dan ustrelili s tega območja: Staneta Balanča, Lovra Ažmana in Staneta Laha, Rudi Čelešnik in Alojz Robič pa sta kasneje umrla v koncentracijskem taborišču Dachau, kamor so odpeljali tudi Simona Reška, Mirka Dimca, Staneta Tušarja in Johana Čelešnika, kjer so prestali nečloveška mučenja.

Govornik je v nadaljevanju dejal, da se je organizirano delovanje

Osvobodilne fronte na Jesenicah začelo sorazmerno zgodaj razvijati. To je prav gotovo povezano tudi z dejstvom, da je do povezovanja in akcijske enotnosti jesenjskega delavstva prišlo že leta 1935 ob veliki stavki jesenjskih kovinarjev in v nekem smislu že lahko govorimo o ljudskofrontovskem gibanju. Nadaljnje utrjevanje delavske akcijske enotnosti je pogojevalo nastanek Našega kovinarja – svobodnega glasila delavcev takratne Kranjske industrijske družbe, ki so jo urejali komunisti in drugi napredni delavci kot protiutež Tovarniškem vestniku, ki so ga izdajali in podpirali lastniki tovarne. Na enak način je nastala skupna hranilnica, tako da so delavci imeli svojo banko. Iz te delavske enotnosti je izhajalo še več drugih akcij, med drugim tudi akcija za gradnjo jesenjske bolnišnice.

Vse to, je nadaljeval sekretar, je močno vplivalo na tako spontan začetek narodnoosvobodilnega gibanja na našem območju. Tako so bili med ustanovitelji Jeseniške, kasneje Cankarjeve čete na Obranci tudi krajan Talar Tonček in žena Mici, Malči Talar poročena Lazar in njen mož Polde, Alfonz Oblak in Jože Šavli. Osmega avgusta 1941 je v celodnevni oboroženi borbi z Nemci na Jelovici padel prvi krajan Pavel Koren, član komunistične partije, Svobodaš, glasbenik, športnik. Natančno število prebivalcev tega območja, ki so sodelovali v narodnoosvobodilnem boju, še ni znano, vendar pa že po tem, da je s tega območja padlo štirinajst prvoborcev, lahko sklepamo, da število vsekakor ni bilo majhno. Padli prvoborci so: Drago Ažman, Jože in Tone Čufar, Rupert Kiršner, Franci Kravs, Tonček Talar, Jože Čelešnik, Matija Verdnik-Tomaž – narodni heroj, Slavko Federle, Karel Preželj, Franc Jerala, Pavel Koren, Stanko Sekardi in Jože Šavli.

»Če vse to upoštevamo«, je nadaljeval govornik, »lahko ugotovimo, da prebivalci tega območja niso stali ob strani leta 1941, ko je Hitler zmagovalno korakal proti Moskvi. Upri so se okupatorju in vzdržali vsa štiri leta kljub strahotnemu terorju. To je bila naša revolucija, ki se ni ustrašila prvega streljanja talcev 6. septembra 1941 na Koroški Beli, niti drugih represalij, ki jih je izvajal okupator in domači izdajalci.«

Kljub razbitju skojevske organizacije in okrožnega odbora Osvobodilne fronte je leta 1942 začela na tem območju delovati nova mladinska organizacija, ki sta jo vodila Draga Ulčar in Matevž Jekler. Od tu je bil doma tudi sekretar SKOJ Jože Zupan-Ježek. Na prizorišču boja so prihajali vedno novi in zato so Nemci cesto skozi Podmežakljo upravičeno imenovali »Banditenstrasse«. Mnogi mladi so žrtvovali svoja življenja zato, da mi živimo boljše in lepše, kot so živeli oni.

Govornik je omejal tudi zelo uspešno akcijo Prešernove brigade 19. julija 1944, ko so iz taborišča v Podmežakli odpeljali 130 francoskih delavcev. »Kot vidimo«, je dejal sekretar Jerala, »je bilo pomembnih dogodkov v Podmežakli v času NOV veliko in se je bilo težko odločiti za najbolj pomemben dan. Menim pa, da za tako težko obdobje v štiriletni borbi za obstoj nekega naroda ni pomemben le en sam dan, ampak bi bil to lahko katerikoli drugi dan, zato se 10. avgusta spominjamo tudi vseh tistih, ki so dali svoja življenja, spominjamo se vseh borcev, zapornikov in internirancev in vseh, ki so kakorkoli prispevali k osvoboditvi in zmagi naše socialistične revolucije.«

V nadaljevanju je sekretar govoril o povojnem razvoju ljudske oblasti na Jesenicah do današnjih nalog v prizadevanjih za uresničevanje politike gospodarske stabilizacije. Pri tem je še posebej poudaril podporo prebivalstva delavcem Železarne, da v interesu posodobitve in boljših poslovnih rezultatov čimprej zgradijo jeklarno 2. Svoje misli pa je sklenil:

»Podmežaklja je danes Jugoslavija v malem s 1700 prebivalci. Zato si prizadevamo, da tolikokrat izrečene besede predsednika Tita o krepitvi bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti uresničimo tudi v praksi. Prizadevati si moramo, da bomo krepili resnično tovariške humane in solidarnostne odnose, krepili naš delegatski sistem, našo krajevno samoupravo. K aktivnemu delu moramo pridobiti vse organe in organizacije in čim več prebivalcev krajevne skupnosti.«

Sledil je bogat in kvaliteten kulturni program, ki so ga izvajali: pihalni orkester Jeseniški železarji pod vodstvom dirigenta Ivana Knific, ženski vokalni okter pevskega društva Jesenice in recitatorja Borut Verovšek in Franci Pogachnik, ki sta izvajala splet pesmi in proze Toneta Čufarja, Miha Klinarja, Karla Destovnika-Kajuha in Ivana Cankarja.

VELIKA DELOVNA ZMAGA DELAVCEV KOVINA

Ob prvem prazniku krajevne skupnosti Podmežaklja so izročili namenu nove delovne prostore, obsežno proizvodno halo z upravnimi prostori delovne organizacije KOVIN Jesenice. Delovna organizacija je za izjemne rezultate v gospodarjenju, povezovanju in splošnem napredku občine, letos za občinski praznik prejela občinsko priznanje »1. avgust«.

Prvi zametki sedanjega več kot stočlanskega delovnega kolektiva segajo pred leto 1961, ko je nekaj športnih entuziastov iz kegljaškega kluba na ledu pod okriljem tedanje ledarne, da bi izboljšali finančni položaj kluba, pričelo izdelovanje enostavnejših robnikov za smuči. V ledarni je bilo tedaj redno zaposlenih sedem ljudi. Vedno večja prodaja ledu in povečane zahteve pri vzdrževanju športnih objektov in s tem večji obseg dela so narekovali potrebo po zaposlitvi večjega števila delavcev. Ta razširitev je tudi narekovala sklep, da se tedanja ledarna razširi in preimenuje v zavod za vzdrževanje športnih igrišč in objektov, katerega ustanovitelj je bilo Športno društvo Jesenice.

Zavod je bil deležen določenih olajšav pri dajetvah, obseg dejavnosti pa se je vedno bolj povečeval. Poleg različnih robnikov za smuči so začeli izdelovati ognjevarne elemente za potrebe Vatrostalne iz Zenice in razne usluge za jesenjsko železarno. Zaradi povečanega obsega dejavnosti se je zavod leta 1970 preimenoval v delovno organizacijo SPORTMETAL, vendar je še vedno vzdrževal športna igrišča in objekte do 1. 1975. V tem času je kolektiv te organizacije vložil samo za vzdrževanje 15.000.000 dinarjev, brez investicij, ki tudi niso bile majhne, kar je prav gotovo edinstven primer v Jugoslaviji.

Se bolj intenzivni razmah dela in vedno večja rast zaposlenih sta pogojevala, da je delovna organizacija prerasla proizvodno obrt in se morala ločiti od vzdrževanja igrišč in objektov. Tako je leta 1975 nastala delovne organizacija KOVIN.

S prvimi deli so pričeli v kletnih prostorih kegljišča, leta 1966 je bila zgrajena delavnica za kegljiščem in leta 1969 še povečana. Kljub povečavi prostorov niso ustrezali in razmišljali so začeli o lokaciji za nove prostore. Odkupili so prostor, kjer danes stojijo novi obrti in so nekoč stale delavske barake. Leta 1972 je bil zgrajen prvi del ključavničarske delavnice, za kaj več pa jim je zmanjkalo sredstev.

V srednjeročnem planu 1976–1980 so načrtovali, da se izvrši dokončna preselitev v nove prostore. Že leta 1978 so povečali ključavničarsko delavnico na sedanji obseg, kar je bilo tudi nujno zaradi osvojitve izdelave hlevske opreme. Leto kasneje so pričeli z nadaljnjo izgradnjo 4.000 kvadratnih metrov delovnih in upravnih prostorov, kar je zahtevalo veliko angažiranost ljudi, ki so bili zadolženi za gradnjo. Dodatni izkop temeljev, ki v prvem projektu ni bil predviden, podražitev obrtniških del in drugo so izčrpala sredstva delovne organizacije, tako da jim je zmanjkalo denarja za nakup novih strojev in druge opreme. Delno jim je pomagala delovna organizacija DONIT iz Medvode, s katero KOVIN sodeluje in s katero imajo tudi sklenjen samoupravni sporazum o dohodkovnih odnosih, delitvi sredstev in dela. Do optimalne izkoriščenosti novozgrajenih prostorov jim seveda še precej manjka. To bodo seveda naredili takrat, ko se bodo znebili bremen, ki so jih sprejeli s to naložbo in ko bodo poostreni gospodarski ukrepi to dovoljevali.

Delavci delovne organizacije KOVIN ta čas v kooperaciji z DONITOM izdelujejo avto filtre in tesnila, ognjevarne elemente za potrebe Vatrostalne Zenica, pohištveno okovje, hlevsko opremo, gradbeno ključavničarska dela, valjavniški pribor za železarno in različne druge usluge, predvsem za železarno Jesenice. Prizadevajo si, da bi v svojem proizvodnem programu osvojili še kakšen drug izdelek.

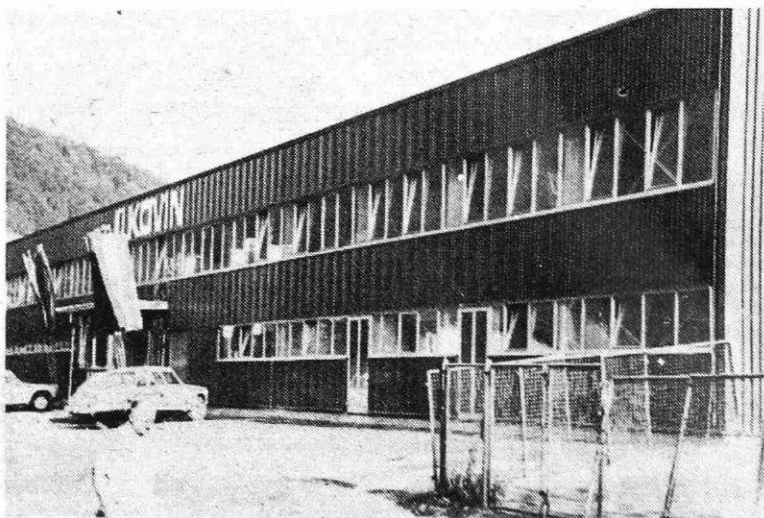
Novi delovni prostori, ki jih je delovni kolektiv zgradil z velikim samoodrekanjem in prizadevanjem, nedvomno pomenijo lepo pridobitev v pogledu humanizacije dela.

Delovni kolektiv je poleg že omenjene nagrade »1. avgust« dobil tudi dve zlati medalji za hlevsko opremo. To pa, pravijo v kolektivu, jih še bolj obvezuje, da s takim in še večjim elanom nadaljujejo s svojim delom.

To je nedvomno pomembna delovna zmaga majhnega delovnega kolektiva, ki se v teh letih ni le uveljavil v občinskem in širšem gospodarstvu, temveč si je postavil tudi trdne temelje za svoj še uspešnejši nadaljnji razvoj.

Desetina GD iz Zabreznice, ki je osvojila na tekmovanju gasilcev treh dežel prvo mesto. V ozadju nov gasilski avto za GD Jesenice. (Foto B. Blenkuš)

Nova proizvodna hala delovne organizacije Kovin Jesenice (Foto B. Blenkuš)

V nedeljo, 17. avgusta, ob 19. uri gostuje v športno kulturni dvorani v Podmežakli na Jesenicah svetovno znani

DRŽAVNI FOLKLORNI ANSAMBEL KOLUMBIJE

Več kot petdeset profesionalnih plesalcev, pevcev in godbenikov pod vodstvom Sonje Osoris bo na prireditvi pokazalo ples iz davne preteklosti Kolumbije, črne igre, indijanske ples ter pesmi in ples Španije.

To bo pravi spektakl barv, ritma in glasbe ob sodelovanju gajev z mandolinami in kitarami, bobnarjev tam-tam, pevcev solistov in plesalcev.

Ansambel je že gostoval pred tremi leti v Jugoslaviji in požel navdušenje gledalcev v vseh mestih, kjer je gostoval.

Vstopnina: odrasli 80 din, otroci od treh let, šolarji, dijak, vojak in upokoenci 50 din.

Spomnite se navdušenja jeseniških gledalcev ob lanskoljetnem gostovanju ansambla s Trinidada in Tobaga na prireditvi Karneval Karibov!

Člani osnovnih organizacij zveze sindikatov TOZD in delovnih skupnosti Železarne si lahko nabavijo vstopnice po znižani ceni 50,00 din v pisarni tovarniškega sindikata v Delavskem domu.

Vabi delovna skupnost pri ŠD jesenice

Ansambel narodnih pesmi in plesov DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice je pod vodstvom Pavla Dimitrova nastopil na svečanosti ob otvoritvi novega šolskega centra na Plavžu. (Tekst in foto B. Blenkuš)

William GOLDMAN: Čarovnija. Roman. Založba Obzorja 1980.

Nekdaj so čarovniki izvajali svoje umetnije na sejmu, danes nastopajo v nočnih lokalih, včasih tudi na televiziji. Corky, junak tega romana, je na tem, da postane televizijska zvezda. Morda pa bi bil prava zvezda le Fats? Fats, tako je ime možičku - lutki, kateri se mora Corky zahvaliti za svojo priljubljenost. Preden pa televizija sklene pogodbo, bi moral iti naš artist na rutinski pregled v ambulanto. Corky pa se pregleda brani, morda ima razloge za to. Zdi se, da sumi, da v njegovi glavi ni vse v redu. Tu se začneja konflikti, ki pripeljejo do tragičnega konca. Čarovniki sodijo v takojmenovano industrijo zabave, vendar ne slike ne knjige ne smemo soditi po snovi ali po žanru. Končno je tudi Zločin in kazen kriminalka in še srhljiva povrh.

Proti temu, da gre za lahko ali celo poceni branje, pa govori tudi dejstvo, da se v zgodbi spočetka malce težko znajdeš. V prvih poglavjih se Corky kar naprej pogovarja s Fatsom (kadar sta na samem), avtor pa nikjer ne pove, da je Fats dejansko lutka. No, bralec lahko to zve iz spremne besede na platnicah. (Knjiga je namreč izšla v zbirki Žepna knjiga.)

Povdariti pa je treba, da gre za sodoben ameriški roman: izvirnik je izšel 1976. leta. Gre za določeno vrsto naturalizma, ki je ta čas menda v modi. Pripovedovalec predvsem prikazuje in manj razlaga, računa torej z bralecem, ki ima hitre reflekse in se zlahka znajde, podobno kot se znajde izkušeni filmski gledalec v na videz zmedenem filmu. Vendar je za razumevanje treba poznati tipično okolje in še kaj. Mogoče bi bilo dobro bralec preveda - zlasti, kadar gre za množično izdajo - to in ono pojasniti pod črto.

K prejšnjemu naturalizmu sodi še to, da osebe govorijo pristni pogovorni jezik z vsemi posebnostmi, ki se jim knjižni jezik od nekaj izogiba. V naši prevodni književnosti imamo dva zgleda za prevod pogovornega jezika, ki preha v slang: eden je Peklenška pomaranča, drugi Cica v metropoli. Navedena preveda se po kvaliteti razlikujeta kot noč in dan. Reči je treba, da ima prevajalka pričujočega romana dovolj poslušna za te reči. Za občutljiva ušesa pa ta knjiga tako alitako ni.

Naj se vrnem k problemu »kriminalke, ki sodi v resno književnost«. V detektivkah je stvarnost navadno opisana s stališča policije. Policist ve le to, kar ve tudi bralec: pisatelj pa je tisti, ki vse do konca nekaj skriva, ki torej edini ve to, kar ve le zločinec. Morala je poenostavljena, ni dvoma, da je treba zločinca kaznovati. Pri tem nikoli ne gre za zločinčevu notranjo resnico. Če upoštevamo pisatelja tudi to, ali celo predvsem to, potem pred nami ni več kriminalka, ampak psihološko-realistični, morda družbeno kritični roman. Po tem merilu bi morali Čarovnijo pač uvrstiti med resno književnost, kljub temu da uporablja pisatelj nekatere prijeme, ki so značilni za srhljivke.

Zanimivo pa je predvsem, kaj tiči za značajem glavnega junaka. Pred nami je človeško bitje, ki se je zateklo v nekakšno dvojnost. Gre za prikaz razkane osebnosti. Ne vem sicer, ali bi psihiater označil Corkyja kot shizofrenika ali kaj podob-

nega. Če gledamo na stvar z literarne plati, potem moramo ugotoviti, da se je pisatelj poslužil zelo ustrezne tehnike, ko je uvedel lutko, s katero se junak pogovarja.

Kaj je pripravilo Corkyja do tega, da se je zatekel v to razklanost? Očitno ima svoj delež okolje, svet, v katerem je doraščal. Vse se je začelo morda v junakovih otroških letih, v času, ko so mu bili za vse večne čase vcepljeni tipično ameriški ideali: treba je biti uspešen, treba je biti dober, treba je zmagati. Vendar je zmagovalcev malo, večina je porazenih. Tretja možnost je, če storiš nekaj podobnega, kot je storil Corky. Že kot otrok se je zaklel, da bo postal slaven artist. Neuspehi pa so se vrstili ne glede na velikansko energijo, ki jo je vložil. Končno se je zlomil - v tem zlomu pa se je domislil lutkice, s katero je nastopal odtlej in ki mu je prinesla popularnost.

Človek bi skoraj rekel, da se v tem skriva nekakšen namig: družba, ki proizvaja shizofrenijo (tega pa ni jemati strogo medicinsko: shizoidnost je končno simbol za vsakršno razklanost zavesti, odtujenost, človeško nepristnost) - ta družba

hkrati sprejme človeka, ki kaže znamenja nenevarne, udomačene razcepljenosti duha. Čarovnik Corky je postal za publiko sprejemljiv in resnično zabaven takrat, ko se je začel na odru pripraviti s svojim dvojnikom.

Vendar je problem v tem, da junak ni več sam svoj. Lutka, ki tako neizrečeno zabava druge ljudi in ki mu celo pomaga, da osvoji žensko, po kateri je vsa mladostna leta brezupno hrepenel - ta lutka je dejansko tiransko bitje. Kot vsako duševno prizadeto bitje se Corky hkrati boji, da bi se to stanje spremenilo, hkrati pa se bori za svojo osvoboditev iz tega stanja. Vendar se hoče osvoboditi sam, brez pomoči medicine: ta je namreč podaljšana roka tiste družbe, ki ga je pahnila v to stanje.

Ključ za razumevanje Čarovnije je torej isti kot pri Videu A. Robbe-Grilleta: junakova nenormalna zavest. Vendar je junak Videca že onkraj humanega, Corky pa se do zadnjega bori za svojo človečnost in proti svoji odtujenosti, ki jo uteleša simbol njegovega uspeha, lutkica Fats.

Marko Hudnik

PRED KRVODAJALSKO AKCIJO KRI JE PRODUKT ORGANIZMA

Kri sestavljajo krvna plazma (50 do 60 %) in krvne celice ali krvničke. Volumen krvi je 8 % telesne teže (78 ml/kg telesne teže). Celotna količina krvi je torej sorazmerna telesni površini in se pri zdravih osebah v času mirovanja ne spreminja. Stalnost količine krvi je zelo važna za delovanje srca (minutni volumen), krvni pritisk, izmenjavo plinov v pljučih in normalno delo ledvic. Pomembno je tudi, da so plazma in celice v nekem določenem razmerju.

Kri prenaša hranilne snovi na kraj njihove uporabe, od tod pa odnaša presnoveke do izločilnih organov. V krvi krožijo hormoni, fermenti ipd. Kri povezuje organe in s tem omogoča funkcijsko enotnost organizma. Po krvi se nenehno obnavlja tkivna tekočina in končno: kri skrbi tudi za prenos toplote po telesu.

Sestavni del krvi so tudi krvne celice, in sicer: rdeča krvna telesa, bela krvna telesa in krvne ploščice. Te celice se tvorijo v krvotvornem tkivu.

Največ je rdečih krvničk ali eritrocitov. Ti imajo rdečo krvno barvo ali hemoglobin, zato je kri rdeča. Na hemoglobin se veže kisik.

Bela krvna telesa ali levkociti sodelujejo pri obrambnih reakcijah organizma v boju proti kužnim klicam ali bakterijam.

Krvne ploščice ali trombociti imajo pomembno vlogo pri strjevanju krvi.

KRVNE GRUPE:

Krvne grupe ljudi predstavljajo nespremenljive biološke karakteristike, ki se na osnovi dednosti prenašajo iz generacije v generacijo. Oznaka »krvna grupa« ne pomeni, da je vezana samo na kri, to je eritrocite, pač pa je to lastnost tudi drugih organov in tkiv, tako da predstavlja za celoten organizem neko odrejeno biološko individualnost.

Na osnovi hemolitičnih reakcij smo ljudje razdeljeni na štiri krvne grupe: A, B, 0, AB in številne podgrupe, med katerimi je najbolj poznan Rh faktor (Rhesus faktor). Krvne grupe določamo po prisotnosti določenih kemičnih substanc v eritrocitih (izoglutinogeni A, B) in kemičnih substanc v krvni plazmi

(izoglutinini alfa in beta ter izolumalizin).

Bolnik lahko dobi transfuzijo krvi z enako grupo in Rh faktorjem, kot jo ima sam, v obratnem primeru pride do težkih reakcij, ki lahko povzročijo tudi smrt. Zato opravijo, preden dajo bolniku transfuzijo, več navzkrižnih preizkusov z vzorcem krvi v steklenici in bolnikove krvi, da ne pride do pomote.

TRANSFUZIJA KRVIN IN NJENIH DERIVATOV

Transfuzijo krvi uporabljajo v medicini, da nadoknadijo izgubljeno kri ali njene sestavne dela (pri raznih obolenjih) v primeru, ko organizem ne proizvaja dovolj krvi, oziroma ko je potrebno, da se izgubljena kri čimprej nadoknadi.

Transfuzije uporabljajo v vseh vejah medicine, najbolj pogoste indikacije pa so: krvavitve, šok, poškodbe posameznih delov telesa, med in po kirurških posegih, pri raznih obolenjih itd.

Včasih so v vseh teh primerih uporabljali le transfuzijo krvi, danes pa vemo, da se lahko dajo le posamezne sestavine krvi, kot je: plazma, serum, eritrociti, levkociti, trombociti in posamezne beljakovine v krvi. To je zelo velik dosežek zlasti pri obolenjih, kjer ne preobremenjujemo krvnega obtoka bolnika s celotno krvjo, ampak samo s sestavinami, zaradi katerih je transfuzija indicirana.

Sedaj si oglejmo še nekaj podatkov, koliko krvi so porabili v splošni bolnici Jesenice.

Leto	količina krvi v ccm	št. dajalcev
I. polletje 1978	250.430	626
1978	549.875	1374
I. polletje 1979	319.320	798
1979	707.320	1768
I. polletje 1980	419.150	1047

Iz zgornjih podatkov vidimo, da poraba krvi v naši bolnici iz leta v leto narašča. Tako so jo porabili v letošnjem polletju skoraj toliko kot celo leto 1978. Istočasno s porabo pa se mora večati tudi število krvodajalcev, da s tem omogočimo dovolj veliko zalogo krvi.

Za zanimivost naj navedem še podatke, koliko krvi so v letu 1979 v bolnici Jesenice porabili po posameznih področjih.

Kirurgija	233.100 ccm
CIT (centralna int. ter.)	331.610 ccm
Interna	60.770 ccm
Kor. en(bolezn srca in ožilja)	22.630 ccm
Ginek. in por.	52.560 ccm
Otroški oddelek	1.400 ccm
Kirurška ambulanta	3.170 ccm
Rehabilitacije	2.380 ccm

Kot vidite, porabijo največ krvi na kirurškem oddelku in v centralni intenzivni terapiji, to je pri zdravljenju poškodb.

Ivanka Zupančič

KULTURNI KOLEDAR GORENJSKEGA MUZEJA

V Mestni hiši je na ogled stalna arheološka etnološka, kulturnogodovinska zbirka ter stalna razstava del slovenskega kiparja Lojzeta Dolinarja. V Prešernovi hiši sta odprta Prešernov spominski muzej in Jenkova soba. V galeriji Prešernove hiše je odprta razstava Wagnerjevih in Grefejevih vedut Kranjske.

V Mali galeriji Mestne hiše si lahko ogledate razstavo del štirih poljskih slikarjev: Barbare Narebske-Debske, Mareka de Gacheja, Adama Jaceka Kozaka in Wojciecha Novickiega. V galeriji Mestne hiše je na ogled razstava del štirinajstih beograjskih grafikov. V baročni stavbi v Tavčarjevi 43 je na ogled stalna zbirka Narodnoosvobodilna borba na Gorenjskem in republiška stalna zbirka Slovenka v revoluciji.

Razstave oz. zbirke so odprte vsak dan od 10. do 12. in od 17. do 19. ure, ob sobotah in nedeljah pa od 10. do 12. ure, ob ponedeljkih so zaprte.

V kasarni Staneta Zagarja v Kranju je odprt muzej Prešernove brigade. Na Zg. Jezerakem si lahko ogledate restavrirani poznoosrednjeveški kulturni spomenik »Jenkova kasarna«, ki je oprelen z etnološkim gradivom.

KDO SO NEZNANI ZASIPSKI DIVERZANTI?

Pred kratkim sta vojaško zgodovinski inštitut Jugoslovanske ljudske armade in inštitut za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani v založbi Partizanske knjige izdala 15. knjigo šestega dela Zbornika dokumentov in podatkov o narodnoosvobodilni vojni jugoslovanskih narodov. Ta knjiga dokumentov zajema obdobje od 16. julija 1944 do 30. avgusta 1944. leta.

V vseh teh zbornikih so objavljeni tako partizanski kot okupatorski dokumenti, seveda ne vsi, ker bi sicer morali natisniti goro knjig, pač pa le najvažnejši. Za področje jeseniške in radovljiške občine bo brez dvoma zanimiv dokument o miniranju električne centrale v Zasipu. Pod dokumentom je v opombi zapisano, da redakcija ni mogla ugotoviti, kdo je izvršil to miniranje. Poudarjam, da ne gre za znano in raziskano diverzantsko akcijo na cevovod elektrarne, ki so jo partizani izvedli 1941. leta, pač pa za dogodek iz leta 1944.

V prepričanju, da so nekateri udeleženci te akcije še živi, ali pa vsaj njihovi sorodniki in sorodniki, ki so za to dejanje vedeli, objavim celotno poročilo rožniške postaje Bled:

»Rožniška postaja Bled, Okrožje Radovljica, Gorenjska, Bled, 30. avgusta 1944

Poročilo o bandi št. 86
Predmet: Banditi razstrelili cevovod in komoro električne centrale v Zasipu.

Kraj: Zasip, občina Bled, okrožje Radovljica. Čas: 30. 8. 1944 ob 4. uri 15 min.

Dne 30. 8. 1944 sta verjetno eden ali dva bandita razstrelila cevovod in komoro dovoda do zapornice elektrarne v Zasipu (okoli 4 km severovzhodno od rožniške postaje).

Orožniška postaja Bled je takoj poslala ogliško patroljo treh moč pod vodstvom orožniškega nadporočnika Leningerja, ki je ugotovil tole:

verjetno so banditi s škarpami za rezanje žice prerezali žično ograjo, ki je postavljena vzdolž cevovoda in so od Save prišli do stopničastega obronka in odtod do zapornice, ne da bi jih opazilo moštvo orožniške postaje, ki se nahaja pri novozgrajenem bunkerju nekako 50 do 100 m nad zapornico. Verjetno so banditi postavili razstrelivo s tempiranim vžgalnikom. Od eksplozije je bil močno poškodovan dovod do vodovodnega stolpa oziroma do zapornice ter komora z železnimi vrati. Dela na popravilu cevovoda in na komori naj bi trajala nekako en teden in bo do tedaj elektrarna izven pogona. Materialne škode še nismo mogli točno ugotoviti.

Storilec oziroma storilci so bili pri delu verjetno obuti v čepate ali

pa so si ovili čevlje s cunjami, da se jih ne bi slišalo. Moštvo postaje, ki se nahaja 50 do 100 m nad zapornico, zaradi močnega bučanja Save ni moglo slišati banditov. Razen tega se zapornica nahaja na neosvetljenem področju, tako da zapornice ali pa banditov niso mogli videti. Razen tega sta tudi samo zemljišče in okolična zapornice zelo ugodni za takšna dejanja. Iz omenjenih okoliščin ne moremo trditi, da bi straža malomarno opravljala svojo dolžnost.

Razdelilnik: Komandantu policije in varnostne službe Bled, Komandantu orožništva v Celovcu, Orožniškemu glavarstvu Bled, Orožniškemu okrožju Radovljica, Izpostavi gestapa Radovljica, Orožniškemu oddelku Bled in Arhiv (vsakemu po 1 izvod poročila).

Poveljnik orožniške postaje Steiner, orožniški mojster»

Upam, da po objavi v Železarju hrabri in uspešni diverzanti ne bodo več neznani storilci. Preživeli naj pošljejo svoj naslov uredništvu Železarja z opisom akcije, kot so jo oni doživeli in imena udeležencev.

JOŽE VIDIC

Pomnik zmage Jeseniško-bohinjskega odreda, ki so ga odkrili 4. julija pri Janezu v Bohinju

**KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA IN SAMOUPRAVNO
DELITEV OD TOZD OSNOVNA ŠOLA KARAVANŠKI
KURIRJI NOB KOROŠKA BELA**

kuharice – hišnice s polnim delovnim časom za nedoločen čas od 1. 9. 1980 dalje na podružnični šoli na Blejski Dobravi.

Ob boleči izgubi naše drage mame,
stare mame in sestre

ŽALUJOČI: sin Izidor, hčerke Milka, Tilka in Lenčka
z družinami ter ostalo sorodstvo

Nagrajenci, ki so zaposleni v Železarni, bodo prejeli nagrade 15. septembra pri svojih personalnih, ostali pa po 1. septembru po pošti ali na uradništvo Železarnja.

**V soboto, 16. avgusta, bo-
sta na Jesenicah od 7. do
19. ure odprti trgovini:**
**Delikatesa — Posloval-
nica 7, Titova 7 in**
Delikatesa — Kaša 4 na
Plazu, Tavčarjeva 6.

**ZA OBČINI JESENICE
IN RADOVLJICA BO V
MESECU AVGUSTU DE-
ŽURNA LEKARNA JESE-
NICE.**

Občinski odbor ZZZ NOV
Jesenice prosi, da se javijo
tisti jeseniški borci, ki bi
lahko potrdili, da je meseca
marca 1942. leta pri Žabji
vasi v Poljanski dolini
padel **VIKTOR SREČNIK**,
rojen 13. 2. 1913, doma iz
Tržiča. V mesecu februarju
1942. leta je odšel v parti-
zane s skupino Jeseniča-
nov, ki so takrat ilegalno
živel v Ljubljani.

Ob smrti naše mame

se iskreno zahvaljujemo vsem prijateljem, znancem, sostanovalcem, delovnim kolektivom prodajni sektor in energetsko gospodarstvo železarne Jesenice, kolektivu Gorenjska občila in vsem, ki so se kakorkoli spomnili drage pokojnice ob njenem odhodu od nas.

Ob nenadni izgubi dragega moža,
očeta in brata

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti in mu poklonili vence in cvetje. Se posebno se zahvaljujemo sodelavcem TOZD Transport in govedinikoma za poslovilne besede. Hvala Miranovim sošolcem za vence in izražena sožalja.

ŽALUJOČI: žena Slavka,
Miran in Marko, brata, sestri
in ostali sorodniki

[illegible]

23. in 24. avgusta ameriški barvni znanstveno fantastični film GALACTIKA-VESOLJSKA KRIŽARKA ob 18. in 20. uri.

27. avgusta ameriški barvni znanstveno fantastični film GALACTICA-VESOLJSKA KRIŽARKA ob 20. uri.

24. avgusta angleški barvni kavbojski film ORLOVO KRILO ob 19.30.

1. overjene prepise ali fotokopijo dokazil o učenem uspehu (letno sprčevalo za šol. 1979/80, sprčevalo o zaključnem izpitu, potrdilo o vseh opravljenih izpitih);
2. osebni dohodki staršev (navedeni v prijavi ali v posebni prilogi); se morajo izračunati za koledarsko leto 1979; višina otroškega dodatka mora biti posebej označena.

Iskreno se zahvaljujem sodelavcem centralnega skladišča za dragocena darila ob odhodu v pokoj. Vsem želim veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

Najlepše se zahvaljujem Društvu upokojenecv Javornik-Koroška Bela za poslano čestitke ob mojem jubileju.

KDO OD STAREJŠIH SKALAŠEV POZNA AVTORJA

Med dokumenti pokojnega Andreja Pleša so domači našli pesem, posvečeno Jožu Čopu ob njegovi štiridesetletnici. S pokojnim Plešem sta bila prijatelja in zato je ta pesem hranil v svojem arhivu. Zanimajo nas, kdo je avtor te pesnitve. Verjetno bi to

vedel kdo od starejših Skalašev. Na zadnji strani lista sta dva datuma: 11. 11. 1933 in 9. 7. 1934. Kdor bi vedel odgovor na to vprašanje, naj prosimo sporoči na naslov: ŽELEZARNA JESENICE - Uredništvo Železarnja.

OB 40-LETNICI JOŽA ČOPA

Kaj vas je privedlo, danes v to dvorano, da pred sabo vodim takšno družbo zbrano?

Kaj tako svečano danes se držite, vi, prijatelji moji, vsi, ki tu sedite?

Občni zbor ni danes, seje nihče noče, mar je otvoritev kakšne nove kočice?

Vprašam vas ponovno, kaj tako molčite, na vprašanje moje ne odgovorite?

Al' naj jaz bom tisti ki vam vse pojasni in vam raztolmači praznik ta današnji?

Sem kaj nas prignala je ljubezen čista do tovarša našega, velikega turista.

Slavljenec današnji štiri ima križe, skoraj ni verjetno, vsak ga ceni nižje.

Skraščane 'ma laske, gladka mu je koža, urnih je korakov, tak je Čopov Joža.

Že kot majhen fantek hodil je na Kepo da je z vrha gledal vso Gorenjsko lepo.

Komaj je dorastel, moral je na delo, s kleščami prijemati žico vso žarelo.

A, po težkem delu je cepin pograbil in seveda tudi kvedrov ni pozabil.

Ruksok je oprtal, jirhovce nataknil »Z bogom, vi Dolinci v gore jo je mahnil.

Kajti, le na gori bil je zadovoljen, tu je pel in vriskal nikdar bil nevoljen.

Skakal je od skale in čez vse grebene da prekosil včasih je celo jelene.

Bil je na vrhovih useh, v Karavankah, po stezah šel v kvedrih, čez stene pa v opankah.

Kepa, Jalovec, Mangart so se mu uklonili in ga marsik' tero noč tu' prenočili.

Grintovec in Begunjska, Razor in pa Ponca, Blegoš in Ratitovec, vse pozna do konca.

Tudi Dolomiti, niso mu neznani, in celo Grossglockner ga je videl lani.

Matterhorn se čudil, kdo po njemu hodi »Glej ga, Čopov Joža, mi pozdravljen bodi.«

Bog je pač ustvaril gorske velikane že zato, da Joža hodi, pleza nanje.

1. SEPTEMBRA PRIČETEK REDNE VADBE

Upravni odbor TVD-Partizan Javornik-Koroška Bela sporoča vsem članom, da bodo z redno vadbo za vse oddelke pričeli 1. septembra po doslej veljavnem programu.

Hkrati naproša društva, temeljne organizacije združenega dela in druge, ki bodo želeli uporabiti telovadnico za rekreacijo, da želje sporočijo do 30. avgusta 1980. Navesti je treba željeni dan in uro vadbe.

A tu' naše brate Joža pelje v gore, Srbe in Hrvate kadarkoli more.

Smučarji, turisti Joža vsi poznajo, ker je rad družaben vsi ga radi 'majo.

Da, celo Angleži so ga občudovali, ko so v lepi knjigi o Jožu Čopu brali.

V filmu Zlatorogu videli smo Joža da tu' ve kako se majerco poboža.

V tem prekrasnem filmu po tsej domovini tisoči ga vid'li in celo v tujini.

Največ ima Joža pa zaslug za »SKALO« in dokler bo Skala vedla mu bo hvalo.

Kadar le utegne se za klub pobriga, kot čebela dela, slavo klubu dviga.

Pesem bi zavlekla se v neskončno daljo če bi vse zasluže hotel spraviti vanjo.

Zdaj prijatelji moji vsi, vsi vstanite in v kozarce polne v roke vzemite.

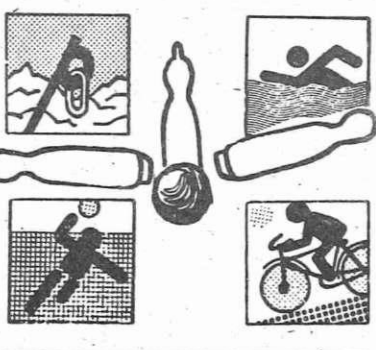
K Tvoj' mu jubileju iz srca želimo gorskega veselja zdravih let obilo.

Zdaj pa naj bo konec tej pesnitvi moji: Naš si, Joža dragi in mi vsi smo tvoj.

(Od Tvojih tovarištev »Skalašev« v spomin.)

POHOD NA MEŽAKLJO USPEL

V soboto, 9. avgusta, je osnovna organizacija ZSMS Podmežaklja že drugi organizirala pohod po partizanski Mežaklji, s katerim so letos zaključili tudi praznovanje krajevnega praznika KS Podmežaklja - 10. avgust. Ob sedmih zjutraj se je na štartnem mestu pri strelskem domu zbralo dvanajst pohodnikov. Če upoštevamo, da se je lanskega pohoda udeležilo petintrideset pohodnikov, je bila letošnja udeležba dokaj skromna, kar pa nikogar ni spravilo v slabo voljo.

V počastitev 10. avgusta, praznika krajevnih skupnosti Podmežaklja, so imeli v soboto, 9. avgusta, pohod od Sekardijevega doma v Podmežaklji do spominskega obeležja na Mežaklji ter spomenika na Obranci. Udeleženci pohoda so počastili spomin padlih ter položili vence. (Tekst in foto B. Blenkuš)

JESENICE : ZSK VALJEVO (1:0) 1:1

V soboto, 9. avgusta, je na Jesenicah gostovala ekipa ZSK iz pobratenege mesta Valjevo, s katero imajo jeseniški nogometaši že tradicionalne stike. Na tej tekmi se je od jeseniških igralcev in gledalcev posloval večletni igralec Jesenic Rade Radič, ki bo odslej nastopal za ekipo ZSK.

Tekma je potekala v izrednem prijateljskem vzdušju z mnogimi lepimi kombinacijami in strelji na oba gola. Jeseničani so povedli v prvem polčasu z golom Mlakarja, bil pa je plod celotnega napada. Gostje so izenačili v drugem polčasu zaradi napake domače obrambe.

Domačini so nastopili v postavi: Tokić, Radič (Osminčević), Bergant, Ignjatović, Omanović, Troha, Kovačič, Samardžija, Kramar, Lamberger (Zec), Mlakar (Panić).

JESENICE : VOZILA (4:0) 7:0

Jeseničani, ki se pripravljajo za skorajšnji start v zahodni republiški ligo, so se v nedeljo, 10. avgusta, pomerili z ekipo Vozil iz Nove Gorice, ki je član prve slovenske lige. Po dobri igri v soboto proti ekipi ZSK iz Valjeva so v nedeljo pokazali še boljše tekmo, tako da lahko z optimizmom pričakujemo naslednje tekme.

Na tej tekmi so gledalci, ki jih žal ni bilo veliko, lahko videli vse tisto, kar krasni nogometaši: hitrost, lepe kombinacije, številne strelje na gol in kar sedem zadetkov v nasprotniški mreži.

Gole so dosegli: Ignjatović 4, Mlakar, Ibrahimović, Lamberger. Nastopili so: Tokić, Bakonić, Bergant, Omanović, Ibrahimović, Troha, Kovačič, Kramar, Ignjatović, Samardžija, Mlakar (Fajkovič, Osminčević, Zec, Lamberger, Panić).

ZK

POHOD DELAVCEV DELOVNIH ORGANIZACIJ SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE NA KAMNIŠKO SEDLO - OKREŠELJ DO LOGARSKÉ DOLINE

Komisija za športno rekreacijo pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij zveze sindikatov železarn je razpisala POHOD DELAVCEV SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE NA KAMNIŠKO SEDLO - OKREŠELJ DO LOGARSKÉ DOLINE, ki bo v soboto, 16. avgusta, v izvedbi Planinskega društva Železarn Štore.

Odhod avtobusa z udeleženci iz naše železarnje, za katere je omejitve 90 oseb, bo v soboto, 16. avgusta, ob 5. uri izpred Čufarja na Plavžu. En avtobus bo peljal skozi vasi. Zbor vseh udeležencev bo v domu v Kamniški Bistrici ob 6.30 do 6.45 zjutraj.

Udeleženci morajo imeti primerno uhojene čevlje s profiliranimi gumi, gorasto obleko, vetrovko in pokrivalo.

V Logarski dolini bo za pohodnike po končanem pohodu organiziran piknik z družabnim programom.

PREDVIDENI ČAS POHODA JE SEDEM (7) UR, zato naj se danes (14. avgusta) do 12. ure na tovarniškem sindikatu (telefon 215) prijavijo le kondicijsko dobro pripravljeni sodelavci.

Ce bo vreme slabo, bo pohod odpovedan en dan pred odhodom.

POJASNILO K OPOZORILU VODJE DELOVNE SKUPNOSTI ŠD JESENICE

Precejšnjemu številu bratcev Železarnja je znano, da sem neposredni sosed kopalništva v Ukovi, zaradi dogajanj, na osnovi katerih je bilo navedeno opozorilo natisnjeno v Železarnji in dogajanj po objavi opozorila, bi rad bralcem posredoval nekatera pojasnila.

Po demobilizaciji iz JLA v novembru 1951 sem vse od leta 1952 do drugega infarkta v marcu letošnjega leta opravljal vrsto funkcij v športnih organizacijah, posebno v ŠD Jesenice, poleg drugih družbenopolitičnih funkcij. Zato mislim, da mi ni bila slučajno dodeljena kot 23. premijniku v letu 1970 Gregorčičeva plaketa.

Kopalništvo je bilo do pred nekaj leti upravljalo Športmetala, sedaj Kovina. Imelo je upravnika, ki je skrbel tudi za bife, čuvaja, ki je pomagal pri urejanju kopalništva in vplival na vzdrževanje reda kopalcev ter čistilke. Neveščnosti, ki so se v tistem času pojavljale, smo sporazumno z upraviteljem in upravo Športmetala odpravljali (tudi s pomočjo delavcev milice, ki so prišli na intervencijo uprave kopalništva).

Pred leti je kopalništvo prevzelo ŠD Jesenice, bife pa je društvo oddalo gostinskemu podjetju Gorenjka.

V letu 1978 je bilo odmetavanje razne embalaže, ogrizkov, kruha, celih in razbitih steklenic ter kozarcev, prižganih ogorkov cigaret ter kamenja (tudi v velikosti otroške pesti) na dvorišče, garažo in ostali del zemljišča tako pogosto, da sem v letu 1979 pred pričetkom sezone ŠD Jesenice pisno opozoril na stanje, kakršno je bilo in da so bila moja ustna opozorila delavcem in vodstvu delovne skupnosti ignorirana.

Istočasno sem opozoril, da bi delovna skupnost oziroma društvo moralo poskrbeti tudi za kulturno obnašanje obiskovalcev kopalništva in bifeja. Na moje opozorilo ni bilo nobenega odziva. Lani sem po zaključku balkanskega prvenstva v skokih v vodo povabil predsednika upravnega odbora Antona Arha, da si stanje ogleda in da sporazumno nekaj ukrenemo. Na novo povabilo so se le ogledali in si ogledali stanje tovariši: Mirko Ramuš, predsednik skupščine društva, Anton Arh, predsednik upravnega odbora društva in Rafael Šoberl, predstavnik TTKS Jesenice. Prisotni so bili enotnega mnenja, da je tako stanje nevarno. Ob zaključku ogleda smo sklenili, da se z vseh treh strani terase postavi pod kotom gosta mreža, ki ne bo prepuščala niti cigaretnih ogorkov in ki naj bi ločila vse odpadke. Mreža bi segala nad zemljišče, ki ga imam v uporabi, oziroma upravljanju in od katerega plačujem davek.

Povedati moram, da mi je že priletela steklenica mimo glave, kamenje pa je tudi koga že zadelo, tako da se stalno bojimo, kdaj bo kdo poškodovan. Bili smo tudi že ožpljuvani. Zaradi nevarnosti ureza sem črepinje sproti pobiral, pa tudi nekaj celih steklenic, ki sem jih tudi vrnil v bife. Nekaj tega sem shranil v večjo kartonsko skatlo kot dokazni material.

Vse ostale navlake niso čistili delavci delovne skupnosti ŠD Jesenice. Čakal sem na to do konca sezone, nato sem jo moral pobrati sam in jo imam sedaj shranjeno v dvanajstih plastičnih vrečkah. Pred obiskom omenjenih tovarišev sem pisno zaprosil inspekcijske službe skupščine občine Jesenice za ogled stanja, ker so na moje zemljišče kopalci s terase opravljali tudi malo potrebo in hodili na veliko potrebo. Na moje vlogo s plačano pristojbino ni bilo ne ogleda in ne odgovora. Zakaj ne, mi ni znano. Povedati moram, da je bila moja žena deležna takega »žegnja« na glavo z zgornje terase, nekajkrat pa je to skoraj doletelo tudi mene.

Delovna skupnost oziroma ŠD Jesenice je pred pričetkom letošnje sezone sicer na eni strani napela mrežo, vendar ne tako, kot smo se dogovorili, kar si lahko vsak sam ogleda. Že prve dni sezone (pred deževjem) je prišlo do odmetavanja raznih odpadkov, steklenine in kamenja, kakor tudi do opravljanja male potrebe. Osebo sem sredi julija opozoril dva člana delovne skupnosti in predstavnika TTKS na stanje. V pogovoru sem predlagal odvzem uporabe zgornje terase, na spodnji terasi pa preprečitev opravljanja male potrebe. Predlagal sem tudi, da zaposlijo čuvaja,

nakar je vodja delovne skupnosti odgovoril, da je to strošek enega milijona starih dinarjev. Ker na lastno željo nisem več v upravnem odboru društva, mi ni znan finančni uspeh kopalništva. Vem pa, da je kopalništvo v upravljanju Športmetala poslovalo z dobičkom in to v lepi ali delovni sezoni in z večjim številom zaposlenih delavcev.

Z lepim vremenom se je letos ponovno začela kopalniška sezona in s tem opisane navščenosti, ki postajajo iz dneva v dan bolj nevarne. Tako imam nabrano že eno polvinilasto vrečko razbite in cele steklenine in precej odpadkov, še več jih leži naokrog, ker v letošnji sezoni niti enkrat ni bilo nikogar, ki bi jih pobral. Večkrat najdem tudi osebe stvari kopalcev, predvsem otrok: obleko, obutev, in podobno, kar oddam v kopalništvo ali upravi ŠD. Stariši verjetno to izgubo pripisujejo kraji, je pa to običajno nagajivost otrok samih.

Zato smo bili prisiljeni za ureditev zadeve, ker vsi dogovori niso zalegli, poslužiti se pravne poti, če bo treba tudi tožbe. Za lansko leto sem zahteval tudi odškodnino za povzročeno škodo, ki jo bom namenil domu Franceta Bergla.

Po objavi opozorila vodje delovne skupnosti ŠD Jesenice v Železarnji se stanje v teh dneh ni nič izboljšalo temveč celo poslabšalo. Že v petek je pri ogledu čebel malo manjkalo, da prijatelj iz Ljubljane ni dobil na glavo pločevinaste konzervne skatle z zgornje terase. V soboto, 9. avgusta, sem s hčerko v slabe pol ure našel štiri kopalce, ki so opravljali malo potrebo. Za to so dvakrat že posredovali delavci milice. Osebo menim, da objavljeno opozorilo ne bo izboljšalo stanja, lahko ga le poslabša zaradi nagajivosti nekaterih kopalcev. Vsa moja dosedanja opozorila in razgovori so zaradi mojega popuščanja ŠD Jesenice (delal sem amatersko v društvu in klubih skrajaj 30 let), doslej naletela na bolj ali manj gluh ušes. Mislim, da je skrajni čas, da delovna skupnost in upravni odbor ŠD Jesenice spoznata in se zavedata svoje odgovornosti do tega problema. Moja želja ni, da bi si svoje pravice in varnost družinskih članov ter obiskovalcev zagotavljali s pomočjo sodišča.

Med mojimi zahtevami za normalizacijo stanja je tudi odstranitev rečnega kamenja (dimenzije fizola do otroške pesti), s katerim obmetavajo nas in naše goste. Zanimajo me tudi higienski neoporečnosti tega kamenja, ker dvomim, da čistilka lahko dnevno odstranjuje vse manjše odpadke (ogorki, ogrizke, pljunke in podobno). In kaj na to pravi sanitarni inšpektor?

Zastavljal bi še vprašanje vodji delovne skupnosti in upravnemu odboru ŠD Jesenice, kdo bo odgovarjal, če kdo od moje družine ali obiskovalcev dobi steklenico v glavo ali se na kakšen drug način poškoduje ter postane invalid, kar se ob stanju, kakršno je, prav lahko zgodi, dejanskega krivca pa se ne najde?

K trditvi vodje delovne skupnosti, da so za red odgovorni kopalniški mojstri, bi dodal vprašanje, če kopalniški mojstri sploh opozarjajo kopalce in obiskovalce bifeja, kajti do sedaj niti jaz niti noben član moje družine ni slišal ali videl kakršnokoli posredovanje. Dejstvo je, da bi lahko sami, predvsem starejši in resnejši kopalci opozarjali kopalce, ki ustvarjajo v kopalništvu nered, oziroma tudi tega preprečevati. Ugotavljam pa lahko, da v neposredni bližini večjega števila kopalcev, nekdo mirno opravlja malo potrebo, ostali se le posmehujejo in so do vsega dogajanja indiferentni. Poudariti pa moram, da za večino obiskovalcev kopalništva opisane ugotovitve ne veljajo, tako da le nekaj mladih in starejših obiskovalcev ustvarja nered. Dolžnost delavcev delovne skupnosti ŠD je, da jih poistože in izločijo. Čeprav bi lahko še marsikaj našteval, naj bo dovolj.

Na rob vsega zapisanega še to: Menim, da kopalništvo ne bi škodilo več reda. S tem bi se vsekakor povečal obisk in dohodek kopalništva, saj bi kopalništvo pričelo ponovno obiskovati tudi tisti kopalci, ki so obiskovanje kopalništva Ukova zaradi dolotnih negativnih pojavov v kopalništvu opustili.

Mirko Zupan
upokojenec Železarnje

V POČASTITEV PRAZNIKA KS PODMEŽAKLJA TURNIR V MALEM NOGOMETU

V četrtek, 7. avgusta, je osnovna organizacija ZSMS Podmežaklja organizirala turnir v malem nogometu, ki so se ga udeležile ekipe delovnih organizacij Kovinoservis, Kovin in TOZD Hladna valjarna - Žičarna Železarnje, ki imajo sedež na področju krajevnih skupnosti in ekipa krajevnih skupnosti.

Po opravljenem žrebanju so se v prvih tekmah srečali: KOVIN in Hladna valjarna - Žičarna, v kateri so zmagali igralci HVŽ z rezultatom 3:0; ekipi Kovinoservisa in KS Podmežaklja pa sta se razšli z rezultatom 1:1. Pri streljanju enajstmetrov pa so imeli mirnejše noge igralci Podmežaklje in zmagali s 3:2.

V tekmi za tretje mesto smo ponovno gledali zelo izenačeno borbo. Ekipi Kovina in Kovinoservisa sta igrali neodločeno 2:2, pri streljanju enajstmetrov pa Kovino-

servis ponovno ni imel sreče in je tekmo izgubil 4:3.

V finalni tekmi smo gledali izredno zanimiv nogomet. Zmagali so igralci HVŽ, ki so zaradi boljše telesne pripravljenosti premagali Podmežakljo s 3:0.

Tako je bil končni vrstni red naslednji: 1. TOZD Hladna valjarna - Žičarna, 2. KS Podmežaklja, 3. Kovin in 4. Kovinoservis.

Prehodni pokal in diplome je podelil predsednik sveta KS Podmežaklja Janez Komel, ki je tudi pozdravil sodelujoče. Na koncu moramo napisati še to, da je bil turnir odlično organiziran in da so sodelujoči igrali izredno fer in korektno, tako da tudi sodnika Vrečko in Sedlar nista imela težkega dela. Vsi sodelujoči so izrazili željo po še tesnejšem sodelovanju med delovnimi organizacijami in krajevno skupnostjo Podmežaklja.

Bt